

Vergaderjaar 1995–1996

24 656

Vergunningen

Nr. 2

RAPPORT

Inhoud

	Blz.		Blz.
Samenvatting	5	Handhaving	34
1. Inleiding	9	Inleiding	34
1.1. Vergunningen als beleidsinstrument	9	7.1. Handhavende instanties	35
1.2. Aanleiding tot het onderzoek	9	7.2. Beleidsvrijheid	35
1.3. Onderzoeksvragen	10	7.3. Inleiding	35
1.4. Onderzoeksaanpak	10	7.3.1. Handhavingsactiviteiten	35
1.5. Correspondentie	11	7.3.2. Intrekking	36
		7.3.3. Gedogen	37
2. Inventarisatie vergunningstelsels	12	7.4. Knelpunten bij handhaving	38
		7.5. Conclusies	39
		7.6.	
3. Financieel belang	14	8. Bedrijfsvoering	40
3.1. Inleiding	14	8.1. Inleiding	40
3.2. Ontvangsten uit leges	14	8.2. Het gebruik van produktienormen	41
3.3. Ontvangsten uit exploitatie onroerende zaken van de Staat	16	8.3. Beslistermijnen en achterstand	41
3.4. Uitvoeringskosten	16	8.4. Vergunningenbestand	43
3.5. Conclusies	17	8.5. Prestatiegegevens	44
		8.6. Conclusies	44
4. Doelgerichte inzet van vergunningen	19	9. Integriteit	46
4.1. Inleiding	19	9.1. Inleiding	46
4.2. Doel	20	9.2. Nevenfuncties	47
4.3. Motivering keuze	20	Het aannemen of melden van geschenken of diensten	47
4.4. Ex post evaluatie	21	9.3. Functiescheiding	48
4.5. Gebruik uitzonderingsbepalingen	22	9.4. Functieroulatie	49
4.6. Conclusies	22	9.5. Vertrouwenspersoon voor fraude en corruptie	49
5. Aanvragen	24	9.6. Gevallen van aantasting van integriteit	49
5.1. Inleiding	24	9.7. Conclusies	50
5.2. Duidelijkheid voor doelgroep	25	9.8.	
5.3. Controle van aanvraaggegevens: waarborgen	25	10. Onderzoek onder vergunninghouders	51
5.4. Controle van aanvraaggegevens: praktijk	26	10.1. Inleiding	51
5.5. Conclusies	27	10.2. Vergunningverlening	51
6. Beslissing over vergunningaanvraag	28	10.2.1. Bekendheid vergunningplicht	51
6.1. Inleiding	28	10.2.2. Aanleveren en controle aanvraaggegevens	51
6.2. Betrokkenen bij besluitvorming	29	10.2.3. Achterstanden	52
6.3. Beleidsvrijheid bij verlening	29	10.2.4. Suggesties voor verbetering	52
6.4. Bezwaar en beroep	31	10.3. Handhaving	53
6.5. Knelpunten bij de verlening	33	10.3.1. Contacten met handhavers	53
6.6. Conclusies	33	10.3.2. Gedogen	53
		10.3.3. Suggesties voor verbetering	54
		10.4. Kosten verbonden aan vergunningen	54

		Blz.
10.5.	Noodzaak van de vergunning	55
10.6.	Conclusies	55
11.	Slotconclusies	57
12.	Aanbevelingen	59
13.	Reactie ministers en commentaar Rekenkamer	61
13.1.	Gedogen	61
13.2.	Leges	61
13.3.	Achterstand in vergunningverlening	62
13.4.	Justitie	62
13.5.	Verkeer en Waterstaat	63
13.6.	Economische Zaken	63
13.7.	Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	64
13.8.	Overige ministers	64
	Bijlagen	
1.	Onderzochte elementen van vergunningverlening en -handhaving	66
2.	In wet- en regelgeving aangetroffen begrippen	67
3.	Overzicht van alle 544 rijksvergunningstelsels (1994)	68
4.	Overzicht van 83 niet- of weinig actieve vergunningstelsels (1994)	114
5.	26 vergunningstelsels waarbij gedoogsituaties voorkwamen (1994)	122
6.	21 stelsels met achterstand in de verlening (1994)	124
7.	Efficiënte bedrijfsvoering	126
8.	Handreiking voor de verlening en handhaving van vergunningen	128

SAMENVATTING

De Algemene Rekenkamer heeft de inzet van het beleidsinstrument vergunningen door de rijksoverheid en het proces van verlening en handhaving van vergunningen onderzocht. Het onderzoek betreft het jaar 1994.

In totaal werden in wet- en regelgeving bijna 550 rijksvergunningstelsels gevonden, waaruit een steekproef van 100 werd getrokken. Op grond van deze 100 vergunningstelsels werden in 1994 ruim 60 000 beschikkingen afgegeven. Vrijwel alle vergunningaanvragen op basis van de onderzochte stelsels werden gehonoreerd: slechts 2,4% van de aanvragen werd afgewezen.

In totaal ontving de rijksoverheid voor de onderzochte vergunningstelsels in 1994 f 5,2 miljoen aan leges voor de vergunningverlening. Het ministerie van Financiën ontving f 43,3 miljoen aan inkomsten uit de exploitatie van onroerende zaken in verband met vijf vergunningstelsels.

De Rekenkamer beschouwt het beleidsinstrument «vergunningen» als een zwaar instrument, vanwege de mogelijkheden die het biedt tot regulering van het maatschappelijk handelen, het uitoefenen van controle en het opleggen van sancties.

Zij ging er in haar onderzoek van uit dat een dergelijk zwaar instrument doelgericht wordt ingezet en dat er een evenredig zwaar beheersmechanisme voor zou zijn ontwikkeld. Dit bleek echter niet het geval te zijn. Uit haar onderzoek bleek dat:

- doelstellingen voor de helft van de stelsels niet zijn geëxpliciteerd en dat inzicht in de realisatie van de doelstellingen in een aantal gevallen ontbreekt door een gebrek aan prestatiegegevens (bij 30% van de stelsels) en aan evaluatie-onderzoek (slechts bij één op de vijf stelsels aanwezig);
- de controle van de gegevens van de aanvragers voor meer dan 70% van de vergunningstelsels niet is gebaseerd op schriftelijke richtlijnen;
- de controle van de aanvraaggegevens voor 35% van de vergunningstelsels niet of gedeeltelijk plaatsvond;
- slechts voor 43% van de vergunningstelsels beleidsregels zijn geformuleerd waarin de toekenningscriteria of de aan de vergunning te verbinden nadere voorschriften nader worden uitgewerkt;
- voor 1 op de 3 grotere vergunningstelsels (jaarlijks meer dan 25 verleende vergunningen) geen vergunningenbestand aanwezig is;
- 6% van de stelsels in de praktijk niet worden gehandhaafd en dat zich bij 26% van de stelsels gedoogsituaties voordoen.

De Rekenkamer acht het opvallend dat slechts bij een gering aantal stelsels leges voor de verlening van de vergunningen moeten worden betaald.

Voor meer dan 8 op de 10 stelsels stelt de Rekenkamer vast dat in het geheel geen vergoedingen in rekening worden gebracht (72 stelsels) of dat vergoedingen worden gevraagd die niet zijn gebaseerd op overwegingen van kostendekkendheid (14 stelsels). Waar de ontvangsten uit leges vergeleken konden worden met de uitvoeringskosten, bleek geen sprake te zijn van kostendekkendheid.

De Rekenkamer acht dit teleurstellend, gezien het streven naar bedrijfsmatiger werken van de rijksdienst en de aandacht die zij hiervoor reeds in eerder onderzoek heeft gevraagd.

Het onderzoek naar het vergunningenproces richtte zich op de gegevenscontrole, de waarborgen voor een consistente uitvoering en de handhaving.

Het ontbreken van richtlijnen voor de gegevenscontrole (70% van de stelsels) beoordeelt de Rekenkamer als ernstig, vanwege de rechtsongelijkheid en inefficiëntie die hiervan het gevolg kunnen zijn. Overigens

constateerde de Rekenkamer dat bij 63% van de vergunningstelsels in de praktijk wel controle op de aanvraaggegevens plaatsvond.

Vergunningverleners zeiden een aanzienlijke beleidsvrijheid te hebben bij de verlening en handhaving. Bij de meeste stelsels trof de Rekenkamer wel één of meer waarborgen voor een consistente invulling van deze beleidsvrijheid aan, zoals vastgelegde toekenningscriteria, standaardvergunningen, verplicht advies of openbaarheid van de besluitvorming. Maar de belangrijkste waarborg, een nadere uitwerking van de toekenningscriteria in beleidsregels, was slechts bij 43% van de stelsels aanwezig.

De handhaving van de naleving van vergunningen was niet bij alle stelsels voldoende. Bij 6 stelsels vond in het geheel geen handhaving plaats en bij 26 stelsels werden bepaalde overtredingen gedoogd. Een voorbeeld van het ontbreken van handhaving is de vergunning om te jagen op wildsoorten. Gedogen vindt onder andere plaats bij ontheffingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De in wet – en regelgeving meest genoemde sanctie, het intrekken van de vergunning, bleek slechts incidenteel te worden toegepast (bij 18 stelsels op geringe schaal, onder andere bij «erkenning APK-keuringsstations»).

De Rekenkamer onderzocht de efficiency van de bedrijfsvoering van de vergunningverlenende instanties aan de hand van de aanwezigheid van produktienormen, een vergunningenbestand, prestatiegegevens en inzicht in uitvoeringskosten. Slechts 8 % van de stelsels voldeed aan alle voorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en 17% aan geen enkele.

Voor meer dan de helft van de vergunningstelsels waren geen prestatiegegevens beschikbaar. Een vergunningenbestand was voor eenderde deel van de grotere stelsels niet aanwezig. Dit was onder andere het geval bij het vergunningstelsel voor de in- en uitvoer van bedreigde uitheemse diersoorten (bijna 13 000 vergunningen).

Vergunningverleners bleken voor meer dan de helft van de stelsels geen inzicht te hebben in de uitvoeringskosten.

Structurering van het verleningsproces aan de hand van produktienormen gebeurde bij 39 % van de onderzochte stelsels. Bij 21 % van de stelsels was sprake van achterstand, gemiddeld van 64 aanvragen ofwel (in tijd uitgedrukt) 28 weken.

De Rekenkamer merkt vergunningverlening en -handhaving aan als een integriteitsgevoelig proces vanwege de contacten tussen ambtenaren en vergunningaanvragers en de mogelijk grote financieel-economische en commerciële belangen verbonden aan de vergunning.

Daarom onderzocht zij of er in het verlenings- en handhavingproces waarborgen ter voorkoming van aantasting van integriteit, zoals functiescheiding en richtlijnen voor nevenfuncties, aanwezig waren. Uit het onderzoek bleek dat deze slechts bij circa de helft van de ministeries aanwezig zijn. In de praktijk was sedert 1990 bij vier van de honderd stelsels volgens de vergunningverlenende instantie sprake geweest van een concreet vermoeden van fraude of corruptie. Ten aanzien van drie personen bleken deze gegrond. Er zijn echter te weinig cijfers bekend over aantastingen van de integriteit bij de rijksoverheid om het aantal van drie in een perspectief te plaatsen.

Naast het onderzoek bij vergunningverleners heeft de Rekenkamer aan de hand van vijf vergunningstelsels onderzoek gedaan naar de ervaringen van vergunninghouders met de wijze waarop vergunningen worden verleend en gehandhaafd. Hiertoe werden 207 vergunninghouders telefonisch ondervraagd. De stelsels waren: machtiging kabeltelevisie,

onthefing voor uitvoer van hulpgoederen naar Servië/Montenegro, erkenning slachterijen, vergunning radio-actieve stoffen en opiumverlof.

Uit dit onderzoek bleek dat een aanzienlijk aantal vergunninghouders (bijna 90%) de noodzaak van het desbetreffende vergunningstelsel onderschrijft. De meningen van vergunninghouders zijn echter niet onverdeeld positief over verlening en handhaving van vergunningen. Zo ontving 71% van de vergunninghouders de beschikking te laat.

Een kwart tot een derde van de ondervraagde vergunninghouders vonden de leges (voor zover ze geheven werden) te hoog in verhouding tot de kosten die de overheid naar hun mening maakt voor de verlening en de handhaving.

Uit de gesprekken met vergunninghouders bleek verder dat slechts bij 18% van hen controle had plaatsgevonden op de aangeleverde gegevens voor de aanvraag van de vergunning. Op dit punt bleek er enige tegenstrijdigheid te zijn met de opgave van de vergunningverleners. Terwijl de verleners van drie van de vijf stelsels aangeven de gegevens van alle aanvragers te controleren, is er volgens de vergunninghouders bij geen van de vijf stelsels controle op alle aanvragen.

Een kwart van de vergunninghouders zei zich weleens niet aan de voorschriften te houden. In 11 van de 23 gevallen trad de handhaver daartegen niet op, hoewel deze volgens de vergunninghouder wel op de hoogte was.

De Rekenkamer concludeert dat de uitvoering van de verlening en handhaving van vergunningen op een aantal belangrijke onderdelen tekort schiet. Het onderzoek geeft een beeld van een op dit punt middelmatig presterende overheid, die voor de toepassing van een zwaar instrument een relatief licht beheer voert.

Zij beveelt aan per ministerie tot een heroverweging te komen van de inzet en de toepassing van het instrument vergunningen.

De ministers van de betrokken ministeries reageerden in het algemeen positief op het Rekenkameronderzoek. Hun op- en aanmerkingen betroffen vooral het heffen van leges en de kritiek van de Rekenkamer op de aangetroffen gedoogsituaties en de geconstateerde achterstanden.

De aanbevelingen werden in het algemeen op hoofdlijnen onderschreven. Een aantal ministers zegde toe in de komende tijd het gebruik van het instrument vergunningen kritisch te zullen bekijken.

In de volgende figuur worden de belangrijkste bevindingen van het onderzoek schematisch weergegeven.

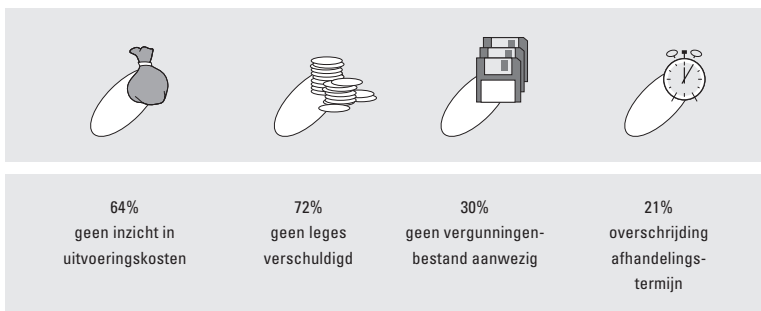
**inzet van het beleidsinstrument vergunningen door de rijksoverheid
en het proces van verlening en handhaving in 1994**

totaal 544 stelsels, waarvan 100 onderzocht

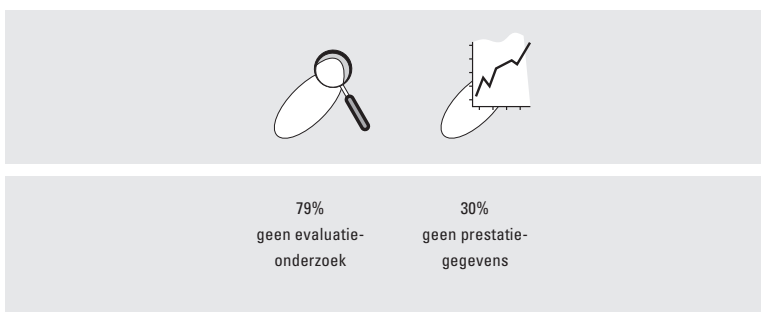
aantal beschikkingen bij 100 stelsels: 60.000

(bevindingen op vergunningstelsel-niveau)

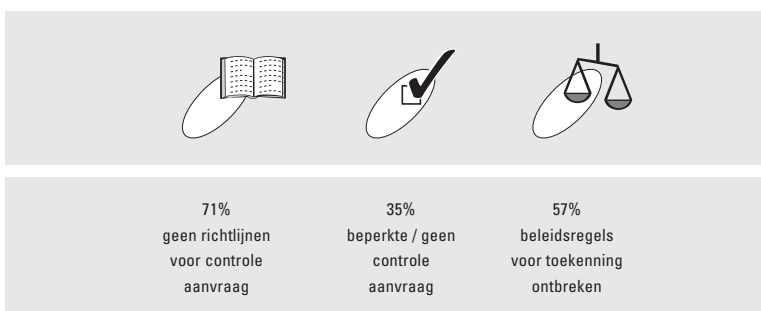
bedrijfsvoering



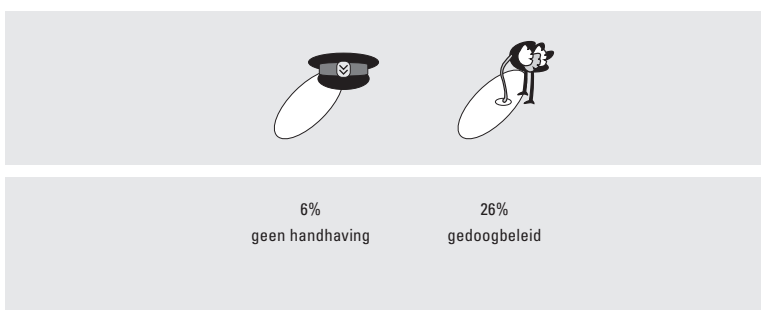
doelgerichtheid



verlening



handhaving



1. INLEIDING

1.1. Vergunningen als beleidsinstrument

Met het verlenen van een vergunning wordt een bepaalde vorm van handelen die zonder vergunning verboden is in een individueel geval onder voorwaarden toegestaan. De in wet- of regelgeving verboden handeling is dus niet per definitie ongewenst, maar de overheid bepaalt wie in welke situatie en onder welke voorwaarden een vergunning krijgt om af te wijken van de verbodsbepaling. Vergunningverlening is dus een beleidsinstrument om de overheid in staat te stellen het maatschappelijk handelen te reguleren. Dit maatschappelijk handelen kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het exploiteren van een luchtvaartmaatschappij, het verrichten van dierproeven en het verrichten van handelingen met radio-actieve stoffen. Het reguleren gebeurt door toekenningscriteria vast te stellen voor en gedragsvoorschriften te verbinden aan het verlenen van een vergunning. Wanneer een vergunning is verleend, kan de overheid in het kader van haar rechtshandhavingstaak controleren of de vergunninghouders zich houden aan deze gedragsvoorschriften. Zo niet, dan kunnen sancties worden toegepast, waarvan de in wet- en regelgeving meest genoemde intrekking van de vergunning is. De handhaving is ook gericht op niet-vergunninghouders: voor deze categorie dient nagegaan te worden of zij zich onthouden van de vergunningplichtige handelingen.

Deze mogelijkheden tot regulering, controle en het opleggen van sancties maken het beleidsinstrument «vergunningen» tot een zwaar instrument, dat naar het oordeel van de Rekenkamer alleen ingezet dient te worden wanneer het maatschappelijk handelen niet met algemene normen kan worden gereguleerd. Ieder vergunningstelsel wordt gekenmerkt door een zekere mate van beleidsvrijheid bij de toepassing. In een situatie waar geen beleidsvrijheid is of nodig is vormt het stellen van algemene regels een efficiënter oplossing. Een vergunningstelsel is immers zowel voor burgers en bedrijven als voor bestuursorganen en handhavingorganisaties een belasting.

1.2. Aanleiding tot het onderzoek

De Rekenkamer zag drie aanleidingen om een rijksbreed onderzoek in te stellen naar het verlenen en handhaven van vergunningen.

In de eerste plaats blijkt zowel uit Rekenkameronderzoek als uit andere bronnen dat vergunningverlening en handhaving niet altijd probleemloos verlopen¹. Als voorbeelden kunnen genoemd worden de kritiek van ondernemerszijde op de ingewikkelde, trage en investeringenontmoedigende procedures² en de aandacht bij de rijksoverheid voor deze problemen in het regeerakkoord 1994. Daar wordt gesteld «De regelgeving en de administratieve lastendruk voor bedrijven wordt tot het minimaal noodzakelijke teruggebracht»³.

Aan dit streven wordt sinds december 1994 invulling gegeven met het project Marktwerving, deregulering en wetgevingskwaliteit⁴. De voorstellen van de ministeries in dit kader betreffen onder andere het beleidsinstrument vergunningen. Zo wordt bijvoorbeeld in het project «Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer» nagegaan of de milieuvergunning wellicht een te zwaar instrument is voor kleinere bedrijven. In dit project wordt onderzocht of de vergunningplicht voor bepaalde categorieën bedrijven vervangen kan worden door algemene regels.

Naast het streven naar vermindering van de administratieve lastendruk is ook een discussie gaande over de wenselijkheid van het heffen van leges voor het verlenen van vergunningen⁵.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1986–1987, 20 020, nrs. 1–2, Milieubeleid oppervlaktewateren, tussentijds rapport Algemene Rekenkamer, juli 1987. Tweede Kamer, vergaderjaar 1993–1994, 23 670, nrs. 1–2, punt 3.11, Milieubeleid oppervlaktewateren, vervolgonderzoek. Tweede Kamer, vergaderjaar 1989–1990, 21 481, nrs. 1–2, Verslag van de Algemene Rekenkamer 1989, Deel 2 Inspecties op het gebied van wetgeving die randvoorwaarden stelt aan het maatschappelijk verkeer. Tweede Kamer, vergaderjaar 1992–1993, 23 065, nrs. 1–2, Verslag Algemene Rekenkamer 1992, Deel 3 Prijzen bij het Rijk.

² Van der Tak, T., Vergunning verleend, Leidschendam, 1988.

³ Regeerakkoord Kabinet-Kok, Keuzen voor de toekomst, Den Haag Sdu, 1994.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 1994–1995, 24 036, nr. 1.

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 1994–1995, 24 036, nr. 5.

Een tweede aanleiding voor dit onderzoek is dat het beleidsinstrument «vergunningen» een potentieel integriteitsgevoelig aandachtsgebied vormt, omdat bij het verlenen en handhaven van vergunningen per definitie (in meer of mindere mate) contacten ontstaan tussen ambtenaren en burgers, instellingen en bedrijven in combinatie met het feit, dat over het algemeen aan vergunningen grote financieel-economische en commerciële belangen zijn verbonden voor vergunninghouders of -aanvragers.

In de derde plaats bestaat weinig zicht op de doelmatigheid van het inzetten van vergunningverlening als beleidsinstrument. De Rekenkamer heeft hieraan nog niet eerder aandacht besteed, behalve in enkele onderzoeken naar afzonderlijke vergunningstelsels⁶. Wel heeft de Rekenkamer in de afgelopen jaren rijksbreed onderzoek uitgevoerd naar enkele andere beleidsinstrumenten, waaronder subsidies, wetgeving en voorlichting⁷. Dit onderzoek naar het beleidsinstrument «vergunningen» sluit daar goed bij aan.

1.3. Onderzoeksvragen

Voor haar onderzoek heeft de Rekenkamer eerst geïnventariseerd hoe vaak de rijksoverheid het instrument vergunningen inzet en welk financieel belang gemoeid is met de vergunningverlening.

Vervolgens heeft de Rekenkamer onderzocht op welke wijze de ministeries waarborgen dat vergunningverlening en -handhaving effectief, efficiënt, rechtmatig en integer plaatsvindt. Met «rechtmatig» wordt bedoeld: conform de regels die gesteld zijn ten aanzien van het verlenings- en handhavingsproces. Het begrip «integriteit» staat voor onkreukbaarheid, betrouwbaarheid en zorgvuldigheid in het handelen van de overheid.

De waarborgen worden gevormd door procedureel-organisatorische voorzieningen, bijvoorbeeld richtlijnen voor de wijze waarop een vergunningaanvraag afgehandeld dient te worden.

Aansluitend daarop is nagegaan hoe het vergunningproces in de praktijk verloopt, dat wil zeggen: of de aanwezige richtlijnen worden nageleefd, hoe het proces verloopt wanneer richtlijnen ontbreken en waar zich knelpunten voordoen.

Tenslotte is voor een beperkt aantal vergunningstelsels onderzocht welke ervaringen vergunninghouders hebben met de wijze waarop de ministeries vergunningen verlenen en handhaven en welke suggesties voor verbetering zij hebben. Tevens werd aandacht besteed aan de kosten die voor de vergunninghouder gemoeid zijn met het aanvragen van de vergunning en met het aan leveren van gegevens in het kader van de handhaving.

1.4. Onderzoeksaanpak

In een geautomatiseerd bestand van wet- en regelgeving is nagegaan waar het instrument vergunningen wordt ingezet⁸. Tot wet- en regelgeving worden alle in het Staatsblad of de Staatscourant gepubliceerde wetten en regelingen gerekend, dus wetten, algemene maatregelen van bestuur, ministeriële regelingen en Koninklijke Besluiten (zogenaamde «kleine KB's»). Een aantal vergunningstelsels is gebaseerd op internationale regelgeving. Bij de vertaling van deze regelgeving in nationale wet- en regelgeving heeft de rijksoverheid geen vrijheid.

Naast het begrip «vergunning» komen in wet- en regelgeving nog andere begrippen voor waarmee een sterk op een vergunning gelijkende toestemming wordt uitgedrukt, bijvoorbeeld ontheffing, erkenning en

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 1986–1987, 20 020, nrs. 1–2, Milieubeleid oppervlaktewateren, tussentijds rapport Algemene Rekenkamer, juli 1987. Tweede Kamer, vergaderjaar 1993–1994, 23 670, nrs. 1–2, punt 3.11, Milieubeleid oppervlaktewateren, vervolgonderzoek. Tweede Kamer, vergaderjaar 1989–1990, 21 481, nrs. 1–2, Verslag van de Algemene Rekenkamer 1989, Deel 2 Inspecties op het gebied van wetgeving die randvoorwaarden stelt aan het maatschappelijk verkeer. Tweede Kamer, vergaderjaar 1992–1993, 23 065, nrs. 1–2, Verslag Algemene Rekenkamer 1992, Deel 3 Prijzen bij het Rijk.
⁷ Onderzoek naar subsidies (Tweede Kamer, vergaderjaar 1988–1989, 21 080, nrs. 1–2). Voorlichtingscampagnes van het Rijk (Tweede Kamer, vergaderjaar 1990–1991, 22 152, nrs. 1–2). Wetgeving: organisatie, proces en produkt (Tweede Kamer, vergaderjaar 1993–1994, 23 710, nrs. 1–2).
⁸ Kluwer, CD-ROM wetgeving, versie november 1994.

toestemming (zie ook bijlage 2). Alle begrippen zijn geordend en er is een begripsomschrijving geformuleerd voor het begrip «vergunning».

Deze luidt:

- er is sprake van een beschikking op aanvraag,
- die het de begunstigde toestaat te handelen in strijd met een in wet- of regelgeving geformuleerd verbod én
- die gegeven wordt met het doel het maatschappelijk handelen te reguleren, waarbij de verlenende instantie een bepaalde mate van vrijheid heeft bij de toekenning van de vergunning en/of bij het stellen van voorschriften aan het gedrag van de aanvrager.

Ook de onder andere benamingen toegestane handelingen maken deel uit van de rijksbrede inventarisatie, voorzover ze voldoen aan de begripsomschrijving. Kortheidshalve gebruikt de Rekenkamer de term «vergunning» voor al deze benamingen.

Aan de hand van de begripsomschrijving is een inventarisatie van vergunningstelsels gemaakt. Een vergunningstelsel is gebaseerd op een wettelijke bepaling die het mogelijk maakt om af te wijken van één of meer verbodsbepalingen. Op grond van een vergunningstelsel worden vervolgens vergunningbeschikkingen afgegeven.

Uit de totale populatie van circa 550 vergunningstelsels is a-select een steekproef getrokken van 100 vergunningstelsels.

Voor deze 100 vergunningstelsels is de toepasselijke wet- en regelgeving geanalyseerd. Vervolgens zijn aan de hand van een vragenlijst interviews gehouden met de verleners van deze stelsels over de praktijk van de vergunningverlening. Ook is hen een beperkt aantal vragen over de handhaving gesteld.

Als laatste stap zijn vijf vergunningstelsels geselecteerd aan de hand waarvan het onderzoek naar de ervaringen van de vergunninghouders is uitgevoerd. De selectie van de vijf stelsels heeft plaatsgevonden op basis van de volgende overwegingen:

- van ieder ministerie waarvan tenminste tien vergunningstelsels in de steekproef vertegenwoordigd zijn, is één stelsel nader onderzocht;
- het aantal vergunninghouders binnen het te selecteren stelsel is zodanig groot dat op basis van hun meningen over en ervaringen met verlening en handhaving van deze stelsels algemene uitspraken over verlening en handhaving kunnen worden gedaan;
- het maatschappelijk belang van een vergunningstelsel is omvangrijk.

Het onderzoek is beperkt tot vergunningen waarbij zowel verlening als handhaving uitgevoerd wordt door de rijksoverheid. Het peiljaar van het onderzoek is 1994.

In bijlage 1 is een schema opgenomen waarin de onderzochte aspecten en indicatoren systematisch zijn gerangschikt.

1.5. Correspondentie

De Rekenkamer zond haar bevindingen in december 1995 aan de ministers van Justitie, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, van Financiën, van Defensie, van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Verkeer en Waterstaat, van Economische Zaken, van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Zij reageerden in januari en februari 1996. De belangrijkste punten uit hun reacties zijn in deze nota verwerkt.

2. INVENTARISATIE VERGUNNINGSTELSLS

Uit de inventarisatie van de bij de rijksoverheid bestaande vergunningstelsels bleek dat de ministeries van Algemene Zaken, van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken geen vergunningen verstrekten. Door de overige tien ministeries samen blijken 544 vergunningstelsels verleend en gehandhaafd te worden, waarvan de juridische grondslag bij of krachtens 112 wetten is geregeld. Uit de in totaal 544 vergunningstelsels is a-select een steekproef van 100 stelsels getrokken, waarbij een verdeling is gemaakt naar ministeries naar rato van het totaal aantal vergunningstelsels per ministerie¹. Bij de samenstelling van de steekproef bleek dat voor tenminste 83 van de 544 stelsels (15%) geen enkele of slechts één vergunning van kracht was. Deze stelsels zijn aangemerkt als «niet-actief» en zijn uitgezonderd van de steekproef. In bijlage 4 worden deze stelsels aangegeven.

De niet-actieve stelsels komen voornamelijk voor in wet- en regelgeving van de ministeries van Verkeer en Waterstaat (23 stelsels), van Economische Zaken (19 stelsels), van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (13 stelsels) en van Volkshuivering, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (12 stelsels). In tabel 1 wordt een overzicht per ministerie gegeven van de geïnventariseerde vergunningstelsels per ministerie (zie ook bijlage 3 voor een overzicht van alle 544 stelsels).

Tabel 1. Inventarisatie vergunningstelsels

Ministerie	Aantal wetten	Aantal vergunningstelsels	Waarvan in steekproef	Enkele voorbeelden van vergunningen
Justitie	12	32	5	wapenvergunning, kansspelvergunning, vergunning bemiddelingsbureau buitenlandse pleegkinderen
OCW	2	5	1	monumentenvergunning
Financiën	5	29	5	toestemming lossen van douanegoederen
Defensie	2	9	3	luchtfotografievergunning, erkenning weerbaarheids- en schietverenigingen
VROM	10	26	4	vergunning genetisch gemodificeerde organismen, vergunning inzamelen afgewerkte olie
V&W	35	142	27	vergunning interlokaal openbaar vervoer, machtiging kabeltelevisie, ontheffing lozen afvalstoffen in zee, toestemming luchtvaartvertoningen
EZ	16	63	11	in- en uitvoervergunning, vergunning delfstoffenwinning, vergunning kredietverlening
LNV	20	106	20	jachtvergunning, erkenning slachterijen, ontheffing verkoop van bedreigde dieren
SZW	6	65	10	ontheffing verwerken van asbest, vergunning werken met radio-actieve stoffen, vergunning arbeidstijden
VWS	17	67	14	opiumverlof, vergunning dierproeven, vergunning uitoefenen hartchirurgie
Totaal	125*	544	100	

¹ Bij de samenstelling van de steekproefomvang per ministerie is zoveel mogelijk rekening gehouden met het totaal aantal vergunningstelsels per ministerie. In een aantal gevallen moest hiervan afgeweken worden, omdat veel van de geselecteerde vergunningstelsels niet meer van kracht bleken te zijn in 1994.

* Het betreft 112 verschillende wetten.

In 1994 zijn op basis van de 100 onderzochte vergunningstelsels 60 964 vergunningen verleend. In tabel 2 wordt een overzicht gegeven per ministerie.

Tabel 2. Aantal vergunningen in 1994

Ministerie	Aantal vergunningstelsels in steekproef	Aantal vergunningen	
		Van kracht in 1994 ¹	Waarvan verleend in 1994 ²
Justitie	5	2 024	856
OCW	1	— ³	148
Financiën	5	2 480	2 092
Defensie	3	835	260
VROM	4	625	572
V&W	27	41 865	8 643
EZ	11	2 494	2 304
LNV	20	23 610	27 335
SZW	10	8 598	8 099
VWS	14	24 183	10 655
Totaal	100	106 714	60 964

¹ Aantal vergunningen van kracht: aantal vergunningen dat sinds de instelling van het stelsel is verleend en in 1994 nog van kracht was.

² Aantal vergunningen verleend tussen 1 januari en 31 december 1994.

³ Het aantal van kracht zijnde monumentenvergunningen wordt niet geregistreerd door het ministerie van OCW. Dit geldt tevens voor 7 andere stelsels, waaronder 2 bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en 3 bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Voor 34 stelsels is geen beperking aangebracht in de geldigheidsduur van de individuele vergunningen; op basis van deze stelsels zijn in 1994 6 351 (11%) vergunningen verleend. Bij 45 stelsels is de geldigheidsduur van de vergunningen in alle gevallen beperkt; in 1994 zijn op basis van deze stelsels 22 825 (37%) vergunningen verleend. Voor de overige 21 stelsels (31 788 vergunningen (52%)) geldt dat de geldigheidsduur soms wel en soms niet is beperkt.

Voor de 66 stelsels waarvoor de geldigheidsduur per vergunning is beperkt, varieert deze tussen 5 jaar en één dag. Van 28 van deze 66 stelsels was de geldigheid van een verleende vergunning maximaal één jaar.

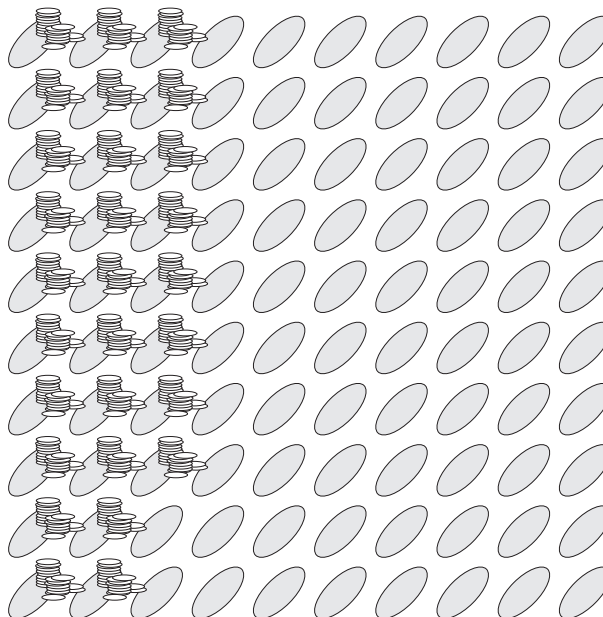
Voor 48 vergunningstelsels is in wet- of regelgeving omschreven welke typen aanvragers tot de potentiële vergunninghouders behoren. Voor 52 stelsels wordt hierover in wet- of regelgeving geen uitspraak gedaan.

Uit de gesprekken met de verleners bleek dat de feitelijke vergunninghouders als volgt zijn verdeeld over de categorieën:

- bedrijven: bij 85 stelsels;
- non-profit instellingen: bij 37 stelsels;
- individuen: bij 30 stelsels;
- lagere overheden: bij 21 stelsels;
- zelfstandige beroepsbeoefenaren: bij 17 stelsels;
- anderen: bij 18 stelsels.

Op basis van 56 van de 100 stelsels werden al voor 1984 vergunningen verstrekt. Na 1990 zijn 19 stelsels tot stand gekomen, waarvan 2 in 1994.

leges verschuldigd voor de verlening van vergunningen



$n = 100$ vergunningstelsels



leges verschuldigd (28 stelsels)



geen leges verschuldigd (72 stelsels)

3. FINANCIËEL BELANG

3.1. Inleiding

Het financieel belang van vergunningen omvat:

- ontvangsten uit leges voor de verlening van vergunningen;
- ontvangsten uit de exploitatie van onroerende zaken en gerelateerd aan vergunningen;
- uitgaven in de vorm van uitvoeringskosten die gemoeid zijn met de verlening van vergunningen.

3.2. Ontvangsten uit leges

Voor de verlening van vergunningen kunnen leges in rekening worden gebracht, een geldelijke vergoeding voor het in behandeling nemen en afhandelen van vergunningaanvragen¹. Bij 28 van de 100 onderzochte vergunningstelsels moesten leges worden betaald, hetzij voor de vergunningaanvraag (13 stelsels), hetzij voor de verleende vergunning (14 stelsels) en voor één stelsel, de registratie van diergeneesmiddelen op grond van de Diergeneesmiddelenwet, voor beide. De grondslag voor de heffing van leges moet zijn gelegen in wet- of regelgeving. In alle gevallen

¹ Ook voor de handhaving kunnen (en worden) leges geheven. Aangezien het onderzoek zich beperkt tot de verlening van vergunningen, zijn de leges voor handhaving buiten beschouwing gelaten.

waarin wet- of regelgeving deze mogelijkheid bood, is hiervan gebruik gemaakt. Hiermee is voldaan aan het vereiste dat de grondslag voor de heffing in wet- of regelgeving moet zijn opgenomen.

Voor de onderzochte stelsels bij de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, van Financiën, van Defensie en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer behoeften geen leges voor de vergunningverlening te worden betaald.

Bij twee van de 28 legesheffende stelsels kon het bedrag aan inkomsten uit leges niet worden gescheiden van andere inkomsten. Bij drie andere stelsels kwamen de inkomsten uit leges niet ten goede aan de rijksoverheid, maar onder andere aan de lagere overheid en de Kamers van Koophandel.

De overige 23 vergunningstelsels waren in 1994 goed voor f 5,2 miljoen aan ontvangsten uit leges. f 3,3 miljoen van dit bedrag werd verkregen uit leges voor één stelsel, de registratie van diergeneesmiddelen op basis van de Diergeneesmiddelenwet².

In tabel 3 zijn de ontvangsten uit leges per ministerie aangegeven.

Tabel 3. Ontvangsten uit leges 1994

	Aantal onderzochte stelsels	Aantal stelsels met leges	Ontvangsten 1994 (in gulden)
Justitie	5	1(20%)	134 500
OCW	1	0	0
Financiën	5	0	0
Defensie	3	0	0
VROM	4	0	0
V&W	27	12(44%)	1 381 893
EZ	11	2(18%)	19 980
LNV	20	4(20%)	3 545 625
SoZaWe	10	2(20%)	112 650
VWS	14	2(14%)	39 783
Totaal	100	23	5 234 431

De hoogte van het bedrag aan leges voor een aanvraag varieerde van f 110 voor een vergunning om zich te mogen ontdoen van ontploffingsgevaarlijke stoffen (Wet gevaarlijke stoffen) tot f 20 482 voor een vergunning om met bepaalde vaartuigen de haven te verlaten (Schepenwet). Voor een verleende vergunning varieerde het bedrag aan leges van f 25 voor een vergunning voor het houden, vervoeren, tentoonstellen e.d. van dode beschermde vogels (Vogelwet) tot f 4 560 voor een verkennings- of winningsvergunning in, op of boven het continentaal plat (Mijnwet continentaal plat).

Voor 72 stelsels werden geen leges geheven, waardoor de verlening van vergunningen binnen deze stelsels dus niet kostendekkend is. Bij slechts de helft van de stelsels met leges (14 van de 28) bleek de hoogte van de leges gebaseerd op overwegingen van kostendekkendheid van de aanvraagprocedure en/of de handhaving. Voor de overige 14 stelsels konden de ministeries niet aangeven op grond waarvan de hoogte van de leges was bepaald. Het betrof één stelsel bij het Ministerie van Economische Zaken, één stelsel bij het Ministerie van Justitie, alle stelsels met leges bij de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2x) en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (3x) en de helft van de stelsels met leges bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (7x).

² In 1994 werden 289 registratie-aanvragen ingediend en werden 394 registraties verleend. Voor de aanvraag gold een variabel bedrag, afhankelijk van het aantal beoordelingen van de diergeneesmiddelen (minimaal f 400). Voor de verleende vergunning moet jaarlijks f 600 worden betaald.

3.3. Ontvangsten uit exploitatie onroerende zaken van de Staat

Naast de ontvangsten uit leges die door de verschillende ministeries worden geïnd, heeft het Ministerie van Financiën nog andere ontvangsten, verbonden aan vergunningen. Het betreft ontvangsten uit het exploiteren van in een vergunning betrokken onroerende zaken die in beheer zijn bij de Dienst Domeinen van het Ministerie van Financiën.

Een voorbeeld hiervan betreft de vergunning om met burgerluchtvaartuigen gebruik te mogen maken van militaire vliegvelden. Naast de vergunning van de Minister van Defensie krachtens de Luchtvaartwet is ook toestemming vereist van de Minister van Financiën alvorens daadwerkelijk gebruik mag worden gemaakt van de vergunning. Aan deze toestemming zijn kosten verbonden voor de vergunningaanvrager.

Zulke toestemmingen worden afgegeven in de vorm van contracten (tot wederopzegging) die het Ministerie van Financiën namens de Staat der Nederlanden als privaatrechtelijke actor sluit met burgers, instellingen en bedrijven. De grondslag voor de toestemmingen is gelegen in de Comptabiliteitswet, waar het privaatrechtelijk beheer van staatseigendommen wordt toebedeeld aan de Minister van Financiën. Een vergoeding voor het gebruik van het staatseigendom wordt gevraagd wanneer het gebruik niet in overeenstemming is met de publieke bestemming van het staatseigendom.

De Rekenkamer constateerde dat in 1994 voor vijf van de 100 onderzochte vergunningstelsels sprake was van ontvangsten, verkregen uit de exploitatie van onroerende zaken³. Het betrof de volgende vijf stelsels:

- vergunningen waarbij gebruik wordt gemaakt van grond langs rijkswegen, bijvoorbeeld voor het oprichten van benzinstations en wegre-restaurants (ontvangsten in 1994: f 14 750 000);
- vergunningen, waarbij gebruik wordt gemaakt van militaire luchtvaartterreinen door derden (ontvangsten in 1994 f 1 100 000);
- vergunningen om te baggeren en vergunningen tot ontgronding (ontvangsten in 1994 f 27 400 000);
- jachtvergunningen (ontvangsten in 1994 f 62 000).

De totale ontvangsten uit exploitatie van onroerende zaken, verbonden aan deze vijf vergunningstelsels, bedroegen in 1994 f 43,3 miljoen.

Het substantiële verschil tussen ontvangsten uit leges en ontvangsten uit exploitatie van onroerende zaken wordt door het Ministerie van Financiën verklaard uit de marktconforme tegenprestaties die gebruikers van Staatseigendom verschuldigd zijn aan de Staat voor het gebruik van dergelijke onroerende zaken.

3.4. Uitvoeringskosten

Om periodiek een kosten/batenafweging te kunnen maken over de inzet van het beleidsinstrument vergunningen en om de inkomsten uit (mogelijke) leges kostendekkend te kunnen maken is inzicht in de uitvoeringskosten van de vergunningverlening noodzakelijk.

De Rekenkamer constateerde dat voor 47 stelsels inzicht bestond in de uitvoeringskosten van de verlening in 1994. Voor 36 stelsels kon een exact bedrag voor de verlening worden aangegeven. Bij 11 van de 47 stelsels kon niet worden aangegeven om welk bedrag het ging in 1994: voor 7 stelsels bestond uitsluitend inzicht in het aantal personen dat met de verlening is belast; voor 4 stelsels kon het ministerie geen onderscheid maken tussen kosten voor de verlening en voor de handhaving.

Voor 18 van de 47 stelsels werden de uitvoeringskosten berekend met behulp van HAFIR. Voor het merendeel van de resterende stelsels was het

³ Voor nog 3 andere stelsels werd een dergelijke relatie geconstateerd. Vanwege het geringe financiële belang en het feit dat een uitgebreid onderzoek nodig zou zijn om de gegevens te verschaffen, zijn deze stelsels niet in het kwantitatieve overzicht betrokken.

inzicht gebaseerd op tijdschrijfsystemen en eigen (intern gehanteerde) kostenberekeningsmodellen. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid was het enige ministerie dat voor alle onderzochte vergunningstelsels een bedrag aan uitvoeringskosten kon aangeven.

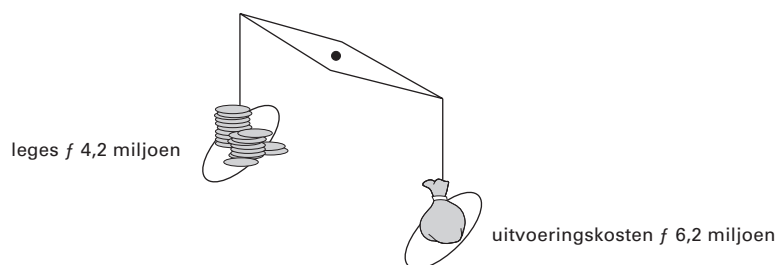
Tabel 4 geeft de uitvoeringskosten voor de 36 stelsels weer.

Tabel 4. Uitvoeringskosten per ministerie

Ministeries	Aantal stelsels in onderzoek	Inzicht in uitvoeringskosten van de verlening	Bedrag aan uitvoeringskosten van de verlening
Justitie	5	0	–
OCW	1	0	–
Financiën	5	0	–
Defensie	3	0	–
VROM	4	2 (50%)	1 300 000
V&W	27	11 (41%)	2 021 792
EZ	11	1 (9%)	3 300
LNV	20	8 (40%)	4 531 804
SoZaWe	10	10(100%)	1 652 747
VWS	14	4 (29%)	322 388
Totaal	100	36	9 832 031

Bij 16 van de 100 stelsels werden in 1994 leges geheven voor de verlening én kon een bedrag aan uitvoeringskosten van de verlening worden aangegeven. De ontvangsten uit leges bedroegen voor deze 16 stelsels in totaal f 4,2 miljoen; de uitvoeringskosten bedroegen in totaal f 6,2 miljoen⁴. Van kostendekkendheid voor het totaal van deze stelsels was dus geen sprake.

balans tussen ontvangsten uit leges en kosten voor de verlening



3.5. Conclusies

De Rekenkamer acht het opvallend dat slechts bij een gering aantal vergunningstelsels (circa een kwart) leges worden geheven. De overheid kan immers, daar waar sprake is van individueel aanwijsbare tegenprestaties, kostendekkende vergoedingen voor administratieve handelingen in rekening brengen. Hiervan kan mits gemotiveerd, worden afgeweken⁵. Voor meer dan 8 op de 10 stelsels stelt de Rekenkamer vast dat in het geheel geen vergoedingen in rekening worden gebracht (72 stelsels) of dat vergoedingen worden gevraagd die niet zijn gebaseerd op overwegingen van kostendekkendheid (14 stelsels). Bovendien constateert de Rekenkamer dat, daar waar het mogelijk was om ontvangsten uit leges te vergelijken met de uitvoeringskosten, geen sprake was van kostendekkendheid van de verlening van vergunningen.

De Rekenkamer acht dit teleurstellend, gezien het streven naar

⁴ De ontvangsten uit leges worden voor het grootste deel bepaald door de ontvangsten uit leges voor de registratie van diergeneesmiddelen (f 3,3 miljoen van de f 5,2 miljoen). Voor het stelsel op grond waarvan registraties worden verleend, gaf de vergunningverlenende instantie aan inzicht in de uitvoeringskosten te hebben. De uitvoeringskosten bedroegen in 1994 f 3 miljoen.

⁵ Zie de Handleiding bij de bepaling van tarieven voor verrichte werkzaamheden en verleende diensten (Ministerie van Financiën, HAFIR (december 1994), A8.4).

bedrijfsmatiger werken van de rijksdienst en de aandacht die zij hiervoor reeds in eerder onderzoek heeft gevraagd⁶. Naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek «Inspecties» wees de minister van Financiën op het regeringsstandpunt dat tarieven zoveel mogelijk kostendekkend moesten zijn⁷.

Het totaalbedrag aan ontvangsten uit leges voor de overige vergunningstelsels bedroeg f 5,2 miljoen.

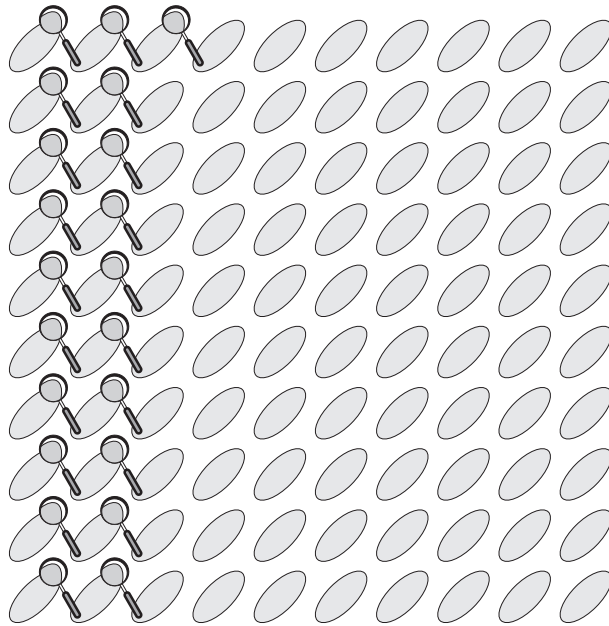
De ontvangsten voor het Ministerie van Financiën uit de exploitatie van onroerende zaken gerelateerd aan vergunningen bedroegen in 1994 f 43,3 miljoen.

Voor meer dan de helft van de vergunningstelsels bestond in 1994 geen inzicht in de uitvoeringskosten van de verlening van vergunningen, waardoor ook geen periodieke kosten/ batenafweging over de inzet van het beleidsinstrument vergunningen gemaakt kan worden. Voor 36 stelsels gaven de ministeries in totaal een bedrag aan van f 9,8 miljoen voor de uitvoeringskosten van de verlening in 1994.

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 1992–1993, 23 065, nrs. 1–2, Verslag Algemene Rekenkamer, Deel 3 Prijzen bij het Rijk. «Onderzoek naar inspecties», Tweede Kamer, vergaderjaar 1989–1990, 21 481, nrs. 1–2.

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 1990–1991, 21 481, nr. 53.

onderzoek verricht naar functioneren en resultaten van vergunningen



n = 100 vergunningstelsels



onderzoek verricht (21 stelsels)



geen onderzoek verricht (79 stelsels)

4. DOELGERICHTE INZET VAN VERGUNNINGEN

4.1. Inleiding

De Rekenkamer heeft onderzocht of bij de 100 vergunningstelsels uit de steekproef waarborgen aanwezig waren voor een doelgerichte inzet van het instrument «vergunningen». Daartoe is onderzocht, of:

- aangegeven is welk doel met het vergunningstelsel wordt nagestreefd;
- gemotiveerd wordt waarom – gezien de te bereiken doelstellingen – gekozen is voor het instrument vergunning;
- periodiek inzicht wordt verkregen in het functioneren van het vergunningstelsel;
- er terughoudend gebruik wordt gemaakt van uitzonderingsbepalingen met betrekking tot de vergunningplicht, dan wel met betrekking tot het hanteren van bepaalde besliscriteria en/of gedragsvoorschriften. Indien namelijk veel gebruik wordt gemaakt van uitzonderingsbepalingen, zou dit de essentie van de betreffende vergunningstelsels uithollen.

4.2. Doel

Uit de analyse van wet- en regelgeving (inclusief Memories en Nota's van Toelichting) blijkt dat bij 5 van de 100 onderzochte stelsels geen doelen worden genoemd. Vier van deze vijf stelsels betreffen vergunningstelsels van het Ministerie van Financiën. In 49 van de 95 gevallen waar wel doelen worden genoemd, gaat het om doelen die expliciet betrekking hebben op het vergunningstelsel als zodanig. Voorbeeld daarvan is het doel behorend bij de registratie van diergeneesmiddelen: «waarborgen dat de kwaliteit en de samenstelling van ieder diergeneesmiddel aan een zorgvuldig onderzoek wordt onderworpen alvorens het middel wordt toegelaten tot de Nederlandse markt». In de overige 46 gevallen worden veel globaler doelen genoemd, geldend voor een gehele wet en/of regeling (bijvoorbeeld «bevordering van de volksgezondheid», «bevordering van de humanisering van de arbeid», «de ordening van het scheepvaartverkeer»).

Omdat het bereiken van het doel van het vergunningstelsel dient bij te dragen aan het bereiken van het doel van wetten en regelgeving, is het opmerkelijk dat in slechts 44 gevallen over beide typen doelstellingen een uitspraak wordt gedaan.

Veelal gaat het bij de aangetroffen doelen om zeer abstract geformuleerde doelen. Omdat hierdoor niet kan worden vastgesteld in hoeverre het ingevoerde vergunningstelsel doel treft, wordt de ex post evaluatie van een vergunningstelsel bemoeilijkt (zie 4.4).

4.3. Motivering keuze

Van de 49 gevallen waarin de doelen van het vergunningstelsel schriftelijk zijn vastgelegd in de toelichtingen bij wetten en regelgeving, is slechts 2 maal expliciet gemotiveerd waarom gegeven deze doelstellingen – gekozen is voor het hanteren van het instrument vergunningen en niet voor andere instrumenten.

Uit de interviews met vergunningverlenende instanties blijkt de vanzelfsprekendheid van de keuze voor het instrument vergunningen slechts in geringe mate. Als motivering van deze keuze wordt 9 maal de keuze voor een vergunningstelsel een uit de historische context voortvloeiend automatisme genoemd, waarbij aan mogelijke alternatieven niet werd gedacht. Andere motiveringen werden vaker genoemd. Zo werd de mogelijkheid om voorwaarden te verbinden aan een vergunning en om toezicht te houden op de naleving hiervan 57 maal als motivering genoemd.

Overigens behoeven deze door vergunningverlenende instanties anno 1995 genoemde motieven niet noodzakelijkerwijs parallel te lopen met die van de wetgever ten tijde van de invoering van het vergunningstelsel.

Bij geen van de onderzochte vergunningstelsels is vooraf onderzocht of het gekozen instrument, de vergunning, het meest geëigende instrument is om de gegeven doelen te bereiken (ex ante evaluatie).

Het ontbreken van dergelijke evaluaties vooraf kan ten dele verklaard worden door het feit dat tenminste 44% van de vergunningstelsels van vóór 1975 dateert¹, toen het verschijnsel ex ante evaluatie nog nauwelijks bekend was. Desalniettemin ontbreekt ook voor alle stelsels daterend van na 1975 een ex ante evaluatie, zelfs voor de 19 stelsels die na 1990 tot stand zijn gekomen.

¹ Van 13 stelsels is alleen globaal bekend of ze van vóór of na 1990 dateren. Daar kunnen zich dus nog enige stelsels van vóór 1975 onder bevinden. Vandaar het gebruik van de aanduiding «tenminste».

4.4. Ex post evaluatie

Het functioneren van vergunningstelsels dient periodiek onderzocht te worden om te kunnen beoordelen wat de resultaten zijn en in hoeverre een eventuele bijsturing van dit instrument nodig is. De Rekenkamer heeft onderzocht of er evaluatieonderzoeken van na 1990 over de onderzochte vergunningstelsels op de ministeries aanwezig waren².

In totaal waren er voor de 100 stelsels 13 evaluatierapporten voorhanden die aan de door de Rekenkamer gehanteerde criteria voldeden. Omdat één rapport soms op meer dan één stelsel betrekking had, waren er voor 21 van de 100 stelsels evaluatierapporten aanwezig. Bij twee stelsels waren twee evaluatierapporten aanwezig.

De 13 rapporten hadden betrekking op vergunningstelsels van een beperkt aantal ministeries, namelijk:

- het ministerie van Verkeer en Waterstaat (5 rapporten);
- het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (4 rapporten);
- het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2 rapporten);
- het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieuhygiëne (1 rapport);
- het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (1 rapport).

Zeven van de 13 rapporten hadden rechtstreeks betrekking op een evaluatie van het betreffende vergunningstelsel; 5 rapporten hadden zowel op het vergunningstelsel betrekking als op de wet- of regelgeving waarin de vergunning is opgenomen; 1 rapport betrof de evaluatie van een besluit dat de juridische grondslag van een vergunningstelsel vormt (Werktijdenbesluit verplegings- of verzorgingsinrichtingen en de jeugdhulpverlening).

Voor zover er in de evaluatierapporten wordt ingegaan op de mate waarin de doelen van de vergunningstelsels worden bereikt (7 rapporten), blijkt slechts in één geval dat de vergunning een positieve bijdrage aan het beleidsdoel heeft geleverd (vergunning grondontsmettingmiddelen). De overige rapporten blijken kritisch ten aanzien van de doelbereiking van vergunningstelsels: gewezen wordt op vergunninghouders die zich onvoldoende aan de voorschriften houden, op handelen zonder vereiste vergunning en op onvoldoende handhaving(-smogelijkheden), waardoor het bereiken van de doelen van de betreffende vergunningstelsels in het gedrang kan komen.

Het uitvoeren van evaluatie-onderzoek kan bevorderd worden door in de wet- en regelgeving de bepaling op te nemen dat het functioneren van het vergunningstelsel periodiek zal worden geëvalueerd. Ook zogenaamde horizonbepalingen, die de werkingsduur van de wet- of regelgeving vastleggen, kunnen hiertoe bijdragen. Evaluatie-onderzoek is dan een goed hulpmiddel om de noodzaak tot voortzetting dan wel de definitieve stopzetting van de wet- of regelgeving te beargumenteren.

De Rekenkamer constateerde dat bij 17% van de stelsels sprake was van een evaluatiebepaling. Het grootste deel hiervan (13%) betrof rapportageverplichtingen aan de Staten-Generaal over de werking van de wet- en regelgeving waarin het vergunningstelsel is opgenomen. In geen enkel geval betrof het een bepaling waarin werd aangegeven dat het vergunningstelsel zelf moest worden geëvalueerd. In die gevallen waarbij de evaluatiebepaling activiteiten verplicht stelde voor de periode 1990–1994 is nagegaan in hoeverre aan deze verplichtingen werd voldaan. In 7 van de 14 gevallen werd hieraan niet voldaan³.

² Meegerekend werden onderzoeken met een beoordeling van één of meer van de volgende elementen: planconforme uitvoering, doelbereiking, effectiviteit, neveneffecten, efficiëntcy. Ook organisatiedoorlichtingen en evaluaties van wet- en regelgeving, beide voorzover van toepassing op vergunningverlening- en handhaving, zijn meegenomen. Daarnaast dienden de onderzoeken een probleemstelling, doelstelling of onderzoeksopzet te bevatten en gebaseerd te zijn op empirische gegevens.

³ Het gaat om rapportages aan de Staten-Generaal in het kader van de Landbouwwet (3 maal), de Wet Milieubeheer (2 maal), de Wet economische mededinging (1 maal) en de Schepewet (1 maal).

Bij 7 van de 100 vergunningstelsels was een horizonbepaling opgenomen in wet- en regelgeving. In 3 van deze 7 gevallen was ook een evaluatie-onderzoek aanwezig.

4.5. Gebruik uitzonderingsbepalingen

De meeste vergunningstelsels kennen uitzonderingsbepalingen. Deze kunnen betrekking hebben op:

- uitzonderingen op de vergunningplicht;
- uitzonderingen met betrekking tot het hanteren van bepaalde criteria bij de beslissing over het al dan niet verlenen van de vergunning;
- uitzonderingen wat betreft aan de vergunning verbonden gedragsvoorschriften.

Veelvuldig gebruik van deze uitzonderingsbepalingen kan naar de mening van de Rekenkamer het vergunningstelsel ondergraven en de realisatie van de doelstellingen van het vergunningstelsel in gevaar brengen.

In wet- en regelgeving worden soms bepaalde groepen vrijgesteld van een vergunningplicht. Dit was bij 52 stelsels het geval. Ook kan op individuele basis een uitzondering worden gemaakt. De Rekenkamer trof dit bij 30 stelsels aan. In 3 van deze 30 gevallen werd in 1994 daadwerkelijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een individuele uitzondering op de vergunningplicht te maken.

Bij 12 van de 100 stelsels geldt voor bepaalde groepen aanvragers een vrijstelling van één of meer van de beslisriteria voor verlening van de vergunning en/of een vrijstelling van bepaalde aan de vergunning verbonden gedragsvoorschriften. Daarnaast kan bij 32 stelsels op individuele basis uitzondering worden gemaakt op het hanteren van één of meer van deze criteria en/of gedragsvoorschriften. Van deze uitzonderingsbepalingen is bij 13 van de 32 stelsels daadwerkelijk gebruik gemaakt. Per stelsel varieert het aantal malen dat van deze uitzondering gebruik wordt gemaakt van 1 tot 30 maal (in percentages van het aantal binnen deze stelsels in 1994 verleende vergunningen gemiddeld circa 10%).

Hoewel wet- en regelgeving ruime mogelijkheden bieden tot het gebruik van uitzonderingsbepalingen, blijkt uit het bovenstaande, dat hiermee in het algemeen terughoudend wordt omgegaan: de onderzochte vergunningstelsels worden hierdoor niet ondergraven.

4.6. Conclusies

De doelen van de vergunningstelsels bleken veelal zo abstract te zijn geformuleerd, dat het al dan niet bereiken van deze doelen nauwelijks vastgesteld kon worden. Daar waar de doelen van het vergunningstelsel en die van de overkoepelende wet- en regelgeving schriftelijk zijn vastgelegd, is de verhouding hiertussen vaak onduidelijk.

Een schriftelijk vastgelegde motivering voor de keuze van het instrument vergunning ten opzichte van andere instrumenten was slechts in een enkel geval aanwezig: een expliciete afweging van instrumenten is slechts sporadisch aangetroffen.

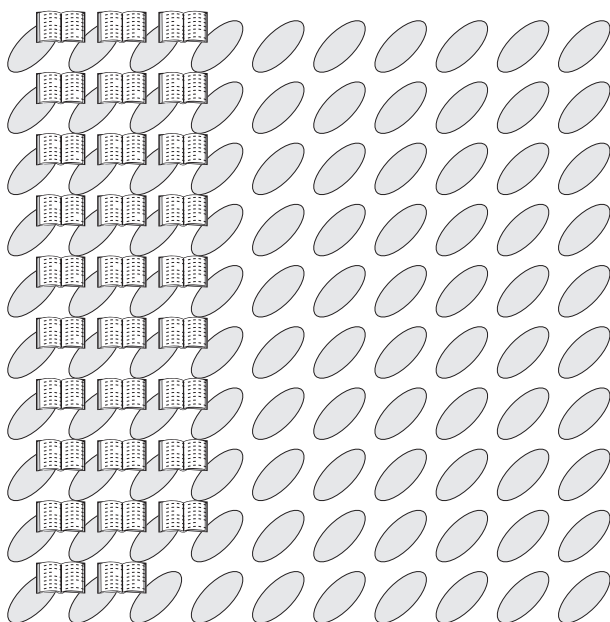
Ten behoeve van het inzicht in het functioneren van vergunningstelsels beschikten de ministeries over 13 evaluaties. Daarmee is één op de vijf stelsels geëvalueerd. Circa de helft van de rapporten ging in op de mate waarin de doelen van de vergunningstelsels werden bereikt. De meeste

rapporten waren kritisch over de mate van doelbereiking; slechts één rapport was hierover positief.



Tenslotte bleek dat in het algemeen een zodanig terughoudend gebruik werd gemaakt van uitzonderingsbepalingen, dat dit de doelbereiking van de vergunningstelsels niet in de weg stond.

De Rekenkamer concludeert dat van de door haar genoemde vier waarborgen voor een doelgerichte inzet van het instrument vergunningen er slechts één werd gerealiseerd.

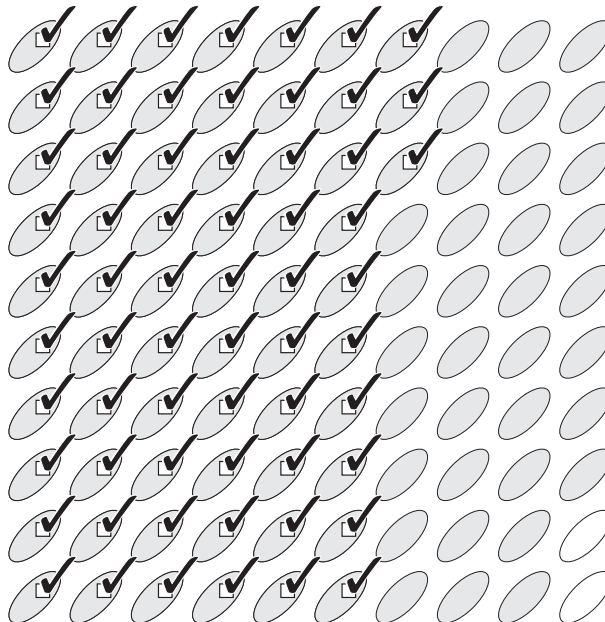
controlerichtlijnen aanwezig






n = 58 vergunningstelsels

-  wel controlerichtlijnen
(29% van de op deze indicator onderzochte stelsels)
-  geen controlerichtlijnen
(71% van de op deze indicator onderzochte stelsels)

controle van de aanvraaggegevens in de praktijk



n = 100 vergunningstelsels

-  controle op volledigheid en juistheid van de aanvraaggegevens (63 stelsels)
-  geen of beperkte controle van de aanvraaggegevens (35 stelsels)
-  geen gegevens benodigd (2 stelsels)

5. AANVRAGEN

5.1. Inleiding

De Rekenkamer heeft onderzocht of de gang van zaken rondom het aanvragen van een vergunning en de behandeling van vergunningaanvragen aansluiten bij het met het vergunningstelsel beoogde doel. Zij beschouwde als vereisten dat:

- voor de (potentiële) vergunninghouders duidelijk is op grond waarvan wordt besloten een vergunning te verlenen; het betreft duidelijkheid over de criteria op grond waarvan wordt besloten een vergunning te verlenen en over de gegevens die moeten worden overgelegd bij de aanvraag;
- vergunningverlenende instanties controleren of aanvragers ook daadwerkelijk in aanmerking komen voor een vergunning.

5.2. Duidelijkheid voor doelgroep

Het verdient naar de mening van de Rekenkamer de voorkeur de toekenningscriteria (zo mogelijk limitatief) en over te leggen aanvraaggegevens op te nemen in wet- en regelgeving, aangezien deze worden gepubliceerd in het Staatsblad of de Staatscourant. Zij constateerde dat bij 73 vergunningstelsels in de wet- en regelgeving melding werd gemaakt van de toekenningscriteria.

Voor 43 vergunningstelsels werden in de wet- en regelgeving ook de over te leggen aanvraaggegevens aangegeven. Bij 28 van de overige 57 stelsels werd gebruik gemaakt van standaardaanvraagformulieren, zodat toch nog schriftelijk was vastgelegd welke gegevens dienen te worden overgelegd bij een aanvraag.

Voor 13 vergunningstelsels werden geen toekenningscriteria en geen aanvraaggegevens in wet- of regelgeving vermeld en werd bovendien geen gebruik gemaakt van standaardaanvraagformulieren.

Voor deze 13 stelsels was de duidelijkheid voor vergunningaanvragers dus onvoldoende gewaarborgd. Het grootste deel hiervan betreft stelsels bij de ministeries van Verkeer en Waterstaat en van Economische Zaken.

5.3. Controle van aanvraaggegevens: waarborgen

De Rekenkamer beschouwt als waarborgen voor een efficiënte controle van aanvraaggegevens:

- schriftelijke controlerichtlijnen;
- het gebruik van standaardaanvraagformulieren.

Schriftelijke richtlijnen zijn noodzakelijk vanuit een oogpunt van organisatorische continuïteit en controleerbaarheid van het controleproces. Dit garandeert ook tot op zekere hoogte dat «gelijke gevallen gelijk worden behandeld».

Het ontbreken van schriftelijke controlerichtlijnen kan gedeeltelijk worden opgevangen door het gebruik van standaardaanvraagformulieren. Dergelijke formulieren bewerkstelligen dat per aanvraag steeds dezelfde gegevens worden aangeleverd, waardoor vergunningverlenende instanties de controle van de gegevens beter kunnen vormgeven.

De Rekenkamer constateerde dat bij 76 vergunningstelsels geen schriftelijke richtlijnen aanwezig waren voor de controle van gegevens die moeten worden overlegd bij een aanvraag voor een vergunning. Indien dit alleen voor de stelsels wordt nagegaan met 25 of meer vergunningaanvragen in 1994, bleek dat voor 41 van de 58 stelsels geen schriftelijke controle-richtlijnen waren opgesteld (71%).

Tabel 5 geeft de bevindingen per ministerie weer.

Tabel 5. Stelsels zonder schriftelijke controle-richtlijnen

Ministeries	Totaal aantal in onderzoek betrokken stelsels	Waarvan met 25 of meer aanvragen	Waarvan zonder richtlijnen voor controle
Justitie	5	4	3 (75%)
OCW	1	1	1(100%)
Financiën	5	4	3 (75%)
Defensie	3	1	0
VROM	4	2	2(100%)
V&W	27	17	14 (82%)
EZ	11	3	3(100%)
LNV	20	13	7 (54%)
SoZaWe	10	6	5 (83%)
VWS	14	7	3 (43%)
Totaal	100	58	41

Met name bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat viel het ontbreken van controlerichtlijnen op: voor 14 van de 17 stelsels met 25 of meer vergunningaanvragen waren deze niet aanwezig.

Voor 17 van de 58 stelsels met 25 of meer vergunningaanvragen in 1994 geldt dat er noch schriftelijke controlerichtlijnen noch standaardaanvraagformulieren waren.

Deze stelsels bevonden zich met name bij de ministeries van Verkeer en Waterstaat (7x), van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (4x) en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (4x).

5.4. Controle van aanvraaggegevens: praktijk

Bij de vergunningverlenende instanties is nagegaan of, en zo ja op welke wijze controle van aanvraaggegevens plaatsvond. In tabel 6 zijn de bevindingen per ministerie weergegeven.

Tabel 6. Controle in de praktijk

Ministeries	Totaal aantal in onderzoek betrokken stelsels	Controle op volledigheid en juistheid aanvraaggegevens	Gedeeltelijke/steekproefsgewijze controle op volledigheid en juistheid aanvraaggegevens	Aantal stelsels zonder controle op juistheid gegevens
Justitie	5	3 (60%)	0	1(20%)
OCW	1	0	1(100%)	0
Financiën	5	2 (40%)	3 (60%)	0
Defensie	3	1 (33%)	2 (67%)	0
VROM	4	4(100%)	0	0
V&W	27	19 (70%)	8 (30%)	0
EZ	11	4 (36%)	6 (55%)	1 (9%)
LNV	20	14 (70%)	4 (20%)	2(10%)
SoZaWe	10	3 (30%)	4 (40%)	3(30%)
VWS	14	13 (93%)	0	0
Totaal	100	63	28	7

Bij 2 vergunningstelsels behoeften geen gegevens bij de aanvraag overgelegd te worden.

Voor 63 van de 100 vergunningstelsels gaven de vergunningverlenende instanties aan dat bij elke aanvraag de gegevens worden gecontroleerd op

volledigheid en juistheid. Bij de ministeries met de meeste vergunningstelsels bleek het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op het punt van de controle op juistheid van gegevens in positieve zin op te vallen (bij 13 van de 14 stelsels). Dit in tegenstelling tot de ministeries van Economische Zaken (4 van de 11) en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (3 van de 10).

Voor 28 stelsels werd aangegeven dat gedeeltelijk/steekproefsgewijs wordt gecontroleerd op zowel volledigheid als juistheid.

Bij 7 vergunningstelsels vond geen controle plaats of werden de aanvraaggegevens alleen op volledigheid gecontroleerd.

Een voorbeeld van een stelsel waar geen controle plaatsvindt, hoewel het gaat om een stelsel met een behoorlijk aantal vergunningen dat zich ten doel stelt de consument te beschermen, is een stelsel van het ministerie van Justitie. Dit stelsel is gebaseerd op de Wet op de Kansspelen en voorziet in vergunningen voor loterijen met een prijzengeld van meer dan f 10 000 in totaal.

In 1994 werden voor dit stelsel 205 vergunningen aangevraagd en 177 vergunningen verleend. De aanvraaggegevens worden bij dit stelsel alleen op volledigheid gecontroleerd. Volgens het ministerie vindt achteraf controle plaats. Aan de hand van een financiële verantwoording kon worden nagegaan of de opbrengsten inderdaad waren besteed aan de aangegeven doelen.

De vergunningverlenende instanties gaven bij 69 van de 76 stelsels zonder schriftelijke controlerichtlijnen aan dat enige vorm van controle plaatsvond; dit gold ook voor alle stelsels met schriftelijke controlerichtlijnen.

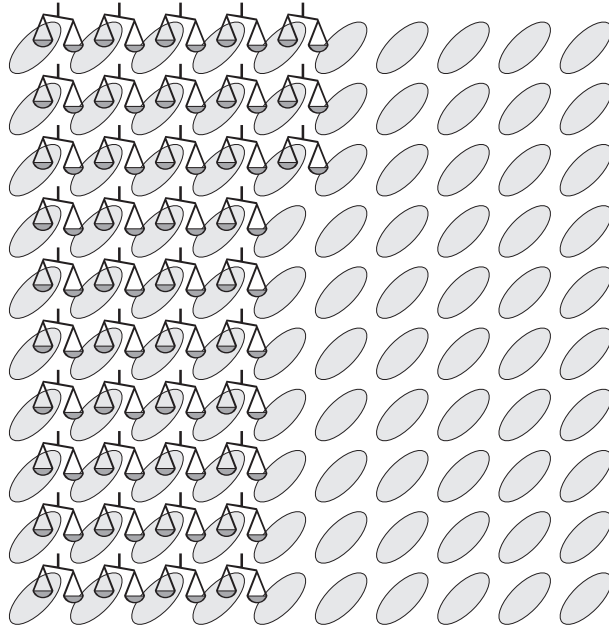
5.5. Conclusies

Bij 13% van de vergunningstelsels is geen duidelijkheid over de gronden waarop een vergunning wordt verleend. De meeste van deze stelsels bevinden zich bij de ministeries van Verkeer en Waterstaat en van Economische Zaken.

63% van de stelsels voldoet aan het vereiste dat aanvraaggegevens bij elke aanvraag op volledigheid en juistheid worden gecontroleerd. Bij 7% vond helemaal geen controle plaats en bij 28% werd slechts gedeeltelijk gecontroleerd.

De organisatorische continuïteit en controleerbaarheid van de controles bleken echter onvoldoende gewaarborgd door het veelal ontbreken van schriftelijke controlerichtlijnen dan wel standaardaanvraagformulieren.

beleidsregels voor verlenen of weigeren



n = 100 vergunningstelsels



beleidsregels aanwezig (43 stelsels)



geen beleidsregels aanwezig (57 stelsels)

6. BESLISSING OVER VERGUNNINGAANVRAAG

6.1. Inleiding

De Rekenkamer onderzocht of de beslissing tot verlenen of weigeren van een vergunning op consistente en zorgvuldige wijze tot stand komt.

Onderzocht is:

- wie bij de voorbereiding en bij het nemen van de beslissing om te verlenen of te weigeren betrokken zijn;
- of de vergunningverlener beschikt over beleidsvrijheid bij het nemen van de beslissing;
 - welke maatregelen genomen zijn om te bevorderen dat deze vrijheid op consistente wijze wordt ingevuld;
 - hoe vaak bezwaar en beroep is aangetekend tegen de beslissing en of dit heeft geleid tot een herziening van de beslissing.

6.2. Betrokkenen bij besluitvorming

Voor twee op de drie vergunningstelsels is in wet- en regelgeving aangegeven dat de minister de vergunning verleent of weigert; voor de overige stelsels is aangegeven wie op ambtelijk niveau als vergunningverlenende instantie kan worden aangemerkt. Vergunningverlenende instanties zijn bijvoorbeeld een hoofdafdeling van een beleidsdirectie op een ministerie, maar ook wat verder op afstand staande dienstonderdelen zoals een dienstkring van Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees en de Centrale Dienst In- en Uitvoer.

Voor 40 vergunningstelsels bestaat een wettelijke verplichting om bij de verlening van vergunningen anderen te betrekken. Het kan dan gaan om het inwinnen van advies (14 stelsels) of het verplicht horen van bepaalde personen of instanties (20 stelsels). Voor 9 van deze 20 stelsels geldt dat «een ieder» gehoord dient te worden conform de openbare voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht. Voor negen stelsels moet de beslissing in overeenstemming met een andere minister genomen worden.

Uit het onderzoek van de Rekenkamer bleek dat vaker dan wettelijk is voorgeschreven actoren van buiten het vergunningverlenende ministerie bij de verlening worden betrokken. Hoewel de wettelijke verplichting geldt voor 40 stelsels, worden in totaal bij 66 stelsels andere instanties ingeschakeld.

Een gevolg van de betrokkenheid van meer actoren bij de verlening is in een aantal gevallen het ontstaan van achterstand in de besluitvorming. In 1994 kwam bij 21 vergunningstelsels achterstand voor. Bij 19 van deze 21 stelsels waren ook andere actoren dan de verlenende instantie bij de besluitvorming betrokken. De vergunningverlenende instanties gaven voor 13 van de 21 stelsels met achterstand aan, dat deze volgens hen geheel of ten dele werd veroorzaakt door de betrokken andere instanties.

6.3. Beleidsvrijheid bij verlening

Bij het verlenen van vergunningen beschikt de verlenende instantie over een zekere mate van beleidsvrijheid:

- bij het honoreren of afwijzen van aanvragen;
- bij het verbinden van individuele gedragsvoorschriften aan vergunningen.

Uit een analyse van wet- en regelgeving bleek dat voor 99 van de 100 stelsels een bepaalde mate van beleidsvrijheid bestaat bij het nemen van de beslissing tot verlenen of weigeren van de vergunning.

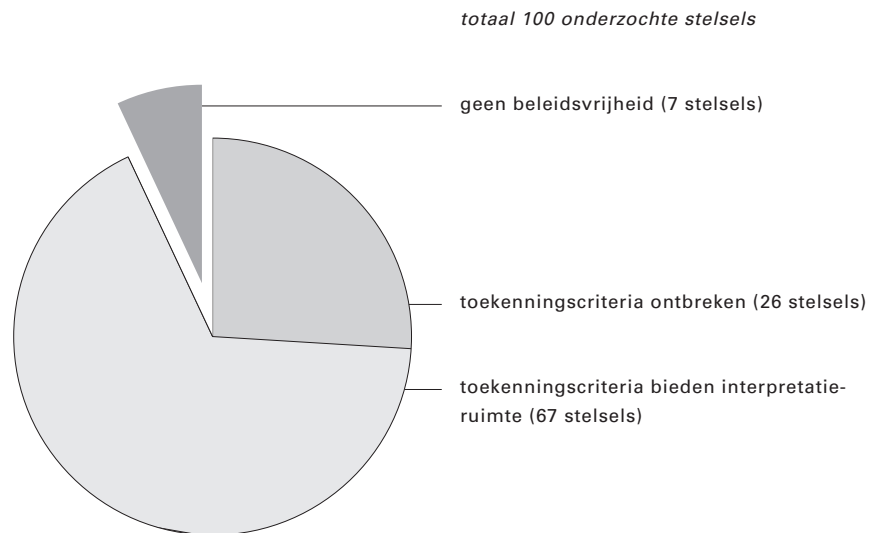
De beleidsvrijheid bij de verlening is maximaal, wanneer wet- en regelgeving de mogelijkheid geven om vergunningen te verlenen zonder aan te geven op welke gronden deze beslissing genomen moet worden. Bij 27 vergunningstelsels deed deze situatie zich voor. Bij de overige 72 vergunningstelsels waren in wet- en regelgeving besliscriteria voorhanden, die echter wel in meer of mindere mate vrijheid boden.

Vergunningverlenende instanties beaamden in veel gevallen dat wet- en regelgeving hen beleidsvrijheid lieten bij het beslissen over een vergunning, deels doordat toekenningscriteria ontbraken (26 stelsels) en deels doordat wel aanwezige toekenningscriteria interpretatieruimte bieden (67 stelsels). Voor 7 stelsels ervoeren de verleners echter geen enkele vrijheid. Een voorbeeld van zo'n laatste stelsel is het vergunningstelsel voor het bereiden van consumptie-ijs. Wet- en regelgeving lijken daar de vergunningverlener ruimte te bieden, bijvoorbeeld in de interpre-

tatie van voorwaarden als «doelmatig» en «hygiënisch». In de praktijk blijkt iedere ijsmaker die kan beschikken over een warm- en koudwatervoorziening en een spoelbak aan deze voorwaarden te voldoen. Daarmee is de beleidsvrijheid om een vergunning al dan niet toe te kennen tot nul teruggebracht.

In de volgende figuur wordt de situatie rond beleidsvrijheid bij vergunningverlening in de praktijk in beeld gebracht.

figuur 1 **ervaren vergunningverleners beleidsvrijheid bij de verlening van de vergunning?**



De analyse van wet- en regelgeving wees voorts uit dat voor alle vergunningstelsels een bepaalde mate van beleidsvrijheid geldt bij het verbinden van voorschriften aan een vergunning.

Bij 14 vergunningstelsels is de vrijheid voor de verlener aanzienlijk, doordat wet- en regelgeving geen bepalingen bevatten over het verbinden van individuele gedragsvoorschriften aan vergunningen¹, dan wel over het verlenen van vergunningen onder beperkingen.

In 46 gevallen is in wet- en regelgeving wel aangegeven dat aan vergunningen gedragsvoorschriften mogen worden verbonden of dat zij onder beperkingen mogen worden verstrekt, maar bevatten wet- en regelgeving geen nadere aanwijzingen welke onderwerpen op deze wijze geregeld mogen worden. In de resterende 40 vergunningstelsels is in wet- en regelgeving wél enige aanduiding te vinden van de onderwerpen waarop de gedragsvoorschriften of beperkingen betrekking mogen hebben.

Vergunningverlenende instanties beaamden voor 81 van de 86 vergunningstelsels waar wet- en regelgeving de mogelijkheid noemen om gedragsvoorschriften of beperkingen aan vergunningen te verbinden, dat zij hierin beleidsvrijheid hebben.

Bij de overige vijf stelsels werd de door wet- en regelgeving geboden beleidsvrijheid door vergunningverleners niet als vrijheid ervaren. Bijvoorbeeld bij het stelsel «ontheffing voor de uitvoer van hulpgoederen naar Servië en Montenegro», waar de gedragsvoorschriften rechtstreeks worden overgenomen uit de desbetreffende richtlijnen van de Verenigde Naties.

¹ Vergunningverlenende instanties gaven bij 8 van de genoemde 14 vergunningstelsels aan, gebruik te maken van deze beleidsvrijheid.

De Rekenkamer onderzocht of vergunningverlenende instanties risico's van rechtsongelijkheid en willekeur zoveel mogelijk beperken door maatregelen te treffen om de hierboven beschreven beleidsvrijheid consistent in te vullen.

Deze waarborgen zijn des te belangrijker wanneer wet- en regelgeving geen criteria geven voor het verlenen of weigeren noch voor de inhoud van de vergunningvoorschriften. Bij 21 vergunningstelsels was dit het geval.

Waarborgen kunnen zijn:

- beleidsregels waarin bijvoorbeeld de toekenningscriteria verder worden geoperationaliseerd;
- een standaardvergunning, waarmee in ieder geval is gewaarborgd dat iedere vergunninghouder een (grotendeels) gelijklopende beschikking ontvangt;
- verplicht advies van juridische of andere deskundigen;
- openbaarheid van de besluitvorming.

In tabel 7 is aangegeven, bij hoeveel stelsels deze waarborgen werden gehanteerd. Daarbij wordt een vergelijking gemaakt tussen de 21 stelsels met veel beleidsvrijheid en de 100 onderzochte stelsels in zijn geheel.

Tabel 7. Waarborgen voor consistente invulling beleidsvrijheid

waarborg	bij 21 stelsels met veel beleidsvrijheid, in percentage en (absoluut)	bij 100 onderzochte vergunningstelsels
Beleidsregels	43 (9)	43
Advies juridische zaken	24 (5)	26
Advies deskundigen anderszins	24 (5)	49
Standaardvergunning	48(10)	47
Voorbereiding en/of beschikking openbaar	5 (1)	8
Geen waarborgen	5 (1)	5

Opmerkelijk is dat voor de 21 vergunningstelsels met veel beleidsvrijheid de aangetroffen waarborgen niet veel afwijken van het gemiddelde beeld voor alle vergunningstelsels samen. Het lijkt immers voor de hand te liggen dat in een situatie met veel beleidsvrijheid ook veel waarborgen voor een consistente besluitvorming aanwezig zouden zijn.

Tussen de ministeries bleken grote verschillen te bestaan in de keuze van waarborgen om de consistentie in de besluitvorming te bevorderen. Beleidsregels zijn er bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer voor 3 van de 4 onderzochte vergunningstelsels. De ministeries van Economische Zaken en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport maakten juist zeer weinig gebruik van beleidsregels (voor slechts 1 op de 5 stelsels).

Bij de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Justitie werd relatief veel met standaardvergunningen gewerkt (voor 80% van de onderzochte stelsels) en bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport weinig (21%).

De waarborg van openbaarheid van de voorbereidingsprocedure en/of van de beschikking zelf gold met name bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (voor 3 van de 4 stelsels).

6.4. Bezwaar en beroep

De Rekenkamer constateerde dat van de mogelijkheid om een aanvraag te weigeren weinig gebruik wordt gemaakt. Bij 64 vergunningstelsels werden in 1994 alle aanvragen van een vergunning gehonoreerd. Op

grond van de overige 36 stelsels werden 1 003 vergunningaanvragen geweigerd. Dit is 2,4% van het totaal aantal aanvragen van 42 455 in 1994.

Het hoogste aantal weigeringen kwam voor bij twee stelsels van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij: bij de jachtvergunningen 303, en bij het vergunningstelsel voor in- en uitvoer van bedreigde uitheemse dier- en plantesoorten 95.

Het sluitstuk van de verlening of weigering van vergunningen is de rechtsbescherming. Dat houdt in dit verband in dat bezwaar kan worden gemaakt bij de vergunningverlenende instantie en dat vervolgens beroep op de rechter mogelijk is indien dit niet tot het gewenste resultaat leidt².

In veel gevallen bevatten de specifieke wet- en regelgeving waarin vergunningstelsels worden geregeld bepalingen over bezwaar en beroep. Waar dit niet het geval is, vult de Algemene wet bestuursrecht de specifieke wet aan. Niet alleen aanvragers kunnen gebruikmaken van de bezwaar- en beroepmogelijkheden, ook derden die aantonen belang te hebben bij verlening of weigering van een vergunning kunnen bezwaar of beroep aantekenen.

Uit het Rekenkameronderzoek bleek dat in 1994 tegen 27% van de weigeringen (266 maal) bezwaar werd gemaakt door de aanvrager. Tegen 73% van de weigeringen werd noch bezwaar noch beroep aangetekend (737 maal). Dat betekent dat in driekwart van de gevallen waarin een aanvraag werd geweigerd, de aanvrager geen actie heeft ondernomen om tot herziening van de beslissing te komen.

Vooral de ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en van Verkeer en Waterstaat werden vaak geconfronteerd met bezwaar- en beroepsprocedures van afgewezen aanvragers.

Uitzonderlijk veel bezwaar- en beroepsprocedures werden aangespannen tegen weigeringen van registraties diergeneesmiddelen verstrekt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (86 bezwaarschriften en 157 beroepschriften). Volgens het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij werden dikwijls procedures begonnen om de activiteiten voorlopig te kunnen continueren.

Door derden werd in geringere mate bezwaar en beroep aangetekend tegen de verlening of weigering van vergunningen. In 1994 werd slechts in 101 gevallen bezwaar gemaakt door derden bij in totaal 55 463 beschikkingen. Tot beroepszaken van derden tegen de verlening of weigering van vergunningen kwam het in dertig gevallen.

Bezwaar en beroep door derden kwam met name voor bij de ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

In tabel 8 is aangegeven welke afloop de door vergunningaanvragers aangespannen bezwaar- of beroepszaken tegen weigeringen in 1994 hebben gehad³.

Tabel 8. Bezwaar- en beroepsprocedures van aanvragers

	Bezwaarschriften	Beroepszaken rechter
Totaal	266	178
Klager kreeg gelijk	46 (= 17%)	4 (= 2%)
Klager kreeg ongelijk	101 (= 38%)	37 (= 21%)
Nog geen uitspraak	102 (= 38%)	136 (= 76%)
Afloop onbekend	17 (= 6%)	1 (= 0%)

² Voor 13% van de vergunningstelsels is er sprake van een tussenstap, namelijk dat men, als bezwaar niet tot het gewenste resultaat leidt, «administratief beroep» dient aan te tekenen bij een hiërarchisch hogere instantie dan degene bij wie bezwaar is aangetekend, alvorens men toegang heeft tot de rechter. Bij 10 van deze stelsels is deze hogere instantie de minister.

³ Administratief beroep is niet in de tabel opgenomen, omdat deze mogelijkheid – anders dan de mogelijkheden voor bezwaar en beroep op een rechter – niet voor alle vergunningstelsels open staat. Daarbij komt, dat administratief beroep in 1994 in de praktijk slechts eenmaal is voorgekomen.

In 50 gevallen werd de oorspronkelijke beslissing om de aanvraag te weigeren herzien. In aanzienlijk meer gevallen, 138, kreeg de klager ongelijk en werd de oorspronkelijke weigering niet omgezet in een verlening. Over een groot aantal zaken was medio 1995 nog geen uitspraak gedaan.

6.5. Knelpunten bij de verlening

De vergunningverlenende instanties gaven bij 60 stelsels aan dat bij de verlening één of meer knelpunten waren opgetreden in 1994. Dit gold onder andere voor meer dan de helft van de stelsels bij de ministeries van Verkeer en Waterstaat, van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De belangrijkste knelpunten waren:

- de inhoud van wet- en regelgeving is vaak onvoldoende toegesneden op de situatie van vergunningverlening (49 stelsels);
- er zijn onvoldoende personele of materiële middelen beschikbaar voor de verlening (11 stelsels);
- andere problemen, waaronder vertragingen door gebreken in de gegevens van de vergunningaanvrager en door de betrokkenheid van meer dan één instantie bij de verlening (14 stelsels).

De knelpunten konden inkomstenderving voor vergunninghouders tot gevolg hebben door vertraging in de vergunningverlening.

Oplossing van de knelpunten wordt veelal verwacht van wijzigingen in wet- of regelgeving.

6.6. Conclusies

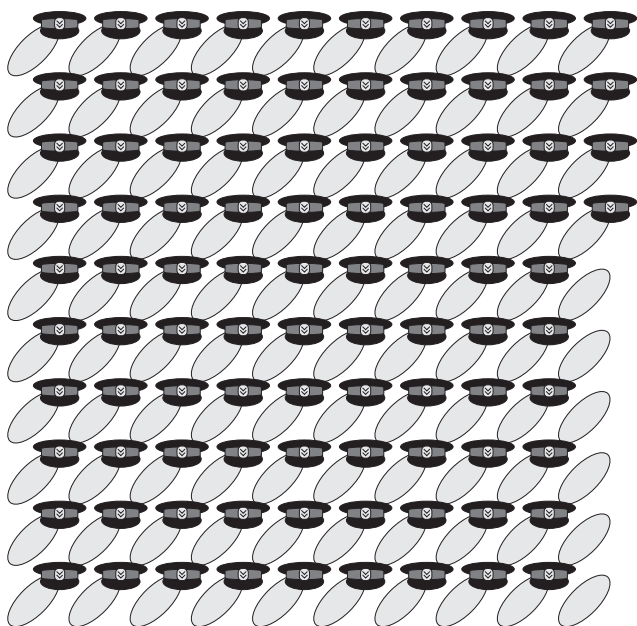
De Rekenkamer concludeert dat vergunningverlenende instanties in de praktijk bij 66% van de vergunningstelsels andere instanties betrekken bij de besluitvorming over de vergunningverlening, terwijl dat maar voor 40% is voorgeschreven. Dit kan echter wel vertraging in de verlening veroorzaken. Voor 19 van de 21 stelsels waar achterstand voorkwam, waren ook andere instanties dan uitsluitend de verlener betrokken bij de besluitvorming.

De beleidsvrijheid bij het toekennen of weigeren van vergunningen en bij het verbinden van bepaalde gedragsvoorschriften aan vergunningen blijkt groot.



Waarborgen voor een consistente invulling van deze beleidsvrijheid zijn in redelijke mate aanwezig: voor slechts 5% van de stelsels is geen enkele waarborg aanwezig. Voor de overige 95% zijn in 43% van de gevallen beleidsregels geformuleerd en wordt in tenminste 50% van de gevallen advies ingewonnen.

Vergunningaanvragen worden alleen bij hoge uitzondering afgewezen: 2,4% van de aanvragers ontvangt een weigering. In de gevallen waarin dit gebeurt, leiden bezwaar en beroep slechts één op de vijfmaal alsnog tot vergunningverlening.

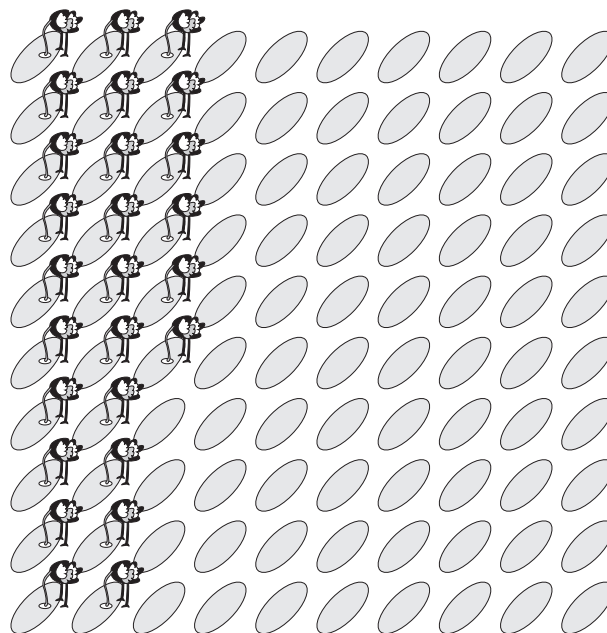
handhaving van vergunningen





n = 100 vergunningstelsels

-  handhaving vindt plaats (94 stelsels)
-  handhaving vindt niet plaats (6 stelsels)

gedogen



n = 100 vergunningstelsels

-  gedogen dat afgeweken wordt van vergunningvoorschriften of van vergunningplicht (26 stelsels)
-  niet gedogen dat wordt afgeweken (74 stelsels)

7. HANDHAVING

7.1. Inleiding

Handhaving is een term die zowel in het bestuursrecht als in het strafrecht gehanteerd wordt. Vergunningen kunnen strafrechtelijk gehandhaafd worden indien overtreding van het verbod om zonder vergunning te handelen, of overtreding van de vergunningvoorschriften, is aangemerkt als strafbaar feit. Voor 95 vergunningstelsels is dit het geval.

Het Rekenkameronderzoek beperkt zich tot de bestuurlijke handhaving. Dit omvat toezicht op de naleving van de vergunningplicht en van de vergunningvoorschriften en het opleggen van bestuurlijke sancties.

De handhaving van vergunningen dient om te controleren of handelen dat zonder vergunning verboden is inderdaad alleen met een vergunning gebeurt en of vergunninghoudende burgers, bedrijven en instellingen zich aan de vergunningvoorschriften houden.

Hoe handhaving in de praktijk vorm krijgt, hangt af van de aard van het vergunningstelsel. Mogelijke handhavingsactiviteiten zijn het afleggen van bedrijfsbezoeken, het verrichten van metingen en het opvragen en controleren van voor de handhaving relevante gegevens.

De Rekenkamer heeft onderzocht:

- of in wet- en regelgeving is vastgelegd welke instantie belast is met de handhaving;
- welke beleidsvrijheid handhavende instanties hebben en hoe zij deze vrijheid invullen met betrekking tot de sanctie die in wet- en regelgeving het meest wordt genoemd, het intrekken van de vergunning;
- in welke mate handhavers bewust overtredingen met betrekking tot vergunningen toelaten (gedogen).

7.2. Handhavende instanties

Uit het onderzoek blijkt dat voor 30 vergunningstelsels uit wet- en regelgeving niet duidelijk wordt welke instantie belast is met het toezicht op de naleving. Voor de 70 stelsels waarbij dit wel duidelijk is, zijn (soms in combinatie met elkaar) ofwel één of meer organisatie-onderdelen van het verlenende ministerie als toezichthouder aangewezen (64 stelsels), ofwel organisatie-onderdelen van andere ministeries (24 stelsels), of er zijn toezichthoudende personen of instanties aangewezen die niet tot een ministerie behoren (14 stelsels). Voorbeelden van deze laatste categorie zijn: de officiële dierenarts en de veterinaire deskundigen van de Europese Commissie, voor enkele vergunningen op landbouwgebied.

Hoewel dus bij 30 vergunningstelsels uit wet- en regelgeving niet bleek wie met het toezicht was belast, gaven de vergunningverlenende instanties aan dat het in de praktijk meestal wél duidelijk was wie het toezicht uitoefende.

7.3. Beleidsvrijheid

7.3.1. Inleiding

Om vast te stellen hoeveel beleidsvrijheid de wet- en regelgeving handhavende instanties geven is nagegaan:

- welke handhavingsactiviteiten in wet- en regelgeving zijn voorgescreven en
- of wet- en regelgeving aanduiden onder welke omstandigheden handhavende instanties bestuurlijke sancties moeten dan wel kunnen opleggen, omdat dit de beleidsvrijheid in enige mate inperkt.

Voorts is nagegaan hoe in de praktijk met de beleidsvrijheid wordt omgegaan. Met name wordt ingegaan op de beleidsvrijheid bij de sanctie «intrekken van de vergunning», de meest in wet- en regelgeving genoemde bestuurlijke sanctie¹.

7.3.2. Handhavingsactiviteiten

Uit het onderzoek bleek dat wet- en regelgeving voor 13 vergunningstelsels bepalingen bevatten waarin bepaalde handhavingsactiviteiten verplicht worden gesteld. Een voorbeeld uit de Wet Milieubeheer: het bevoegd gezag dient zorg te dragen voor de bestuurlijke handhaving, gegevens over de inrichting te verzamelen en te registreren en klachten te behandelen.

¹ De meest genoemde bestuurlijke sanctiemogelijkheid in wet- en regelgeving is het intrekken van de vergunning; deze mogelijkheid wordt voor 74% van de vergunningstelsels in wet- en regelgeving gegeven. Een andere sanctie die veel voorkomt in de wet- en regelgeving voor vergunningstelsels, namelijk bij 40% van de stelsels, is bestuursdwang.

Voor 11 vergunningstelsels is in wet- en regelgeving het opleggen van bepaalde bestuurlijke sancties min of meer verplicht gesteld. Het gaat in alle gevallen om de verplichting tot het intrekken of wijzigen van een vergunning, indien zich een bepaalde nader gedefinieerde situatie voordoet. Alle overige bestuurlijke sancties worden in wet- en regelgeving als mogelijkheid, niet als verplichting geformuleerd. Voor 14 stelsels geldt, dat in wet- en regelgeving in het geheel niet is aangegeven welke omstandigheden tot het opleggen van sancties moeten of kunnen leiden.

Het bovenstaande impliceert een hoge mate van beleidsvrijheid bij de handhaving van vergunningen.

In de praktijk komt beleidsvrijheid ook tot uitdrukking in de keuze om ten aanzien van bepaalde stelsels geen enkele vorm van handhaving uit te oefenen. Bij 6 vergunningstelsels werd aangegeven, dat deze in de praktijk niet gehandhaafd worden. Bijvoorbeeld bij het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij werd geen handhaving uitgevoerd voor vergunningen voor instellingen om dieren te houden en tentoon te stellen (Wet op de Dierenbescherming). Als reden werd gegeven dat ook de verlenende instantie geen aandacht aan dit stelsel besteedde. De verlenende instantie liet dit na omdat zij het beleidsterrein dat met het stelsel werd gereguleerd niet tot haar taak rekende. Door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij werd aangegeven dat de Wet op de Dierenbescherming binnen afzienbare tijd zal worden ingetrokken, waarmee het desbetreffende vergunningstelsel zal komen te vervallen. De overige stelsels zonder handhaving werden aangetroffen bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2 stelsels: «concessie voor aanleg en exploitatie van een lokaal spoorweg, de Locaalspoor- en Tramwegwet» en «vergunning voor het zich ontdoen van ontploffingsgevaarlijke stoffen», de Wet gevaarlijke stoffen), het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (1 stelsel: «vergunning om te jagen op wildsoorten», de Jachtwet), het Ministerie van Economische Zaken (1 stelsel: «ontheffing voor de uitoefening van een aangewezen bedrijf», de Vestigingswet bedrijven 1954) en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (1 stelsel: «ontheffing van het stellen van de werktijd op minder dan 48 uur», het Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen 1945). Voor de stelsels waarbij geen sprake is van handhaving in de praktijk wordt dus niet gecontroleerd of men beschikt over de vereiste vergunning en of men in overeenstemming met de vergunningvoorschriften handelt. Hierdoor waarborgen de vergunningverlenende instanties in onvoldoende mate dat ze inzicht kunnen hebben in de realisatie van de doelen van het vergunningstelsel.

7.3.3. Intrekking

Wet- en regelgeving geven de verlenende instanties een zekere mate van vrijheid bij het intrekken van vergunningen. Bij 9 stelsels school deze vrijheid in het ontbreken van besliscriteria, en bij 61 stelsels in de interpretatieruimte die de criteria in wet- en regelgeving boden. In 9 gevallen waarin wet- en regelgeving de bevoegdheid tot intrekking van vergunningen niet noemen, voelden vergunningverlenende instanties zich toch vrij om een vergunning zonodig in te trekken. Inderdaad is in beginsel geen wettelijke grondslag vereist voor de bevoegdheid vergunningen in te trekken².

In de praktijk is in de periode 1990–1994 het intrekken van vergunningen bij 18 van de 100 vergunningstelsels voorgekomen. In totaal ging het om 1 261 intrekkingen. Het grootste deel van deze intrekkingen vond plaats bij twee stelsels: bij de erkenningen APK-keuringsstations en bij de machti-

² Van Wijk/Konijnenbelt: «Hoofdstukken van administratief recht», 9e druk 1994, blz. 521; en Michiels: «Handhaving van bestuursrecht», uitgave Ars Aequi Cahiers 1994, blz. 39.

gingen voor het gebruik van mobilifoons (ieder circa 500 intrekkingen in genoemde periode, op respectievelijk 10 503 en 16 614 vergunningen, in 1994).

Opvallend is, dat slechts bij vier van deze 18 stelsels werd aangegeven dat over intrekkingen advies werd gevraagd van de afdeling juridische zaken, om consistente beslissingen te bevorderen. Bij het intrekken van machtigingen voor het gebruik van mobilifoons gebeurde dit niet, bij het intrekken van de erkenning van APK-keuringsstations wel. In dit laatste geval was de raadpleging vastgelegd in de administratieve organisatie.

Waar in de wet- en regelgeving werd voorgeschreven dat, onder bepaalde omstandigheden, vergunningen ingetrokken moesten worden – dit gold voor 11 van de 100 vergunningstelsels – werd inderdaad vaker ingetrokken dan gemiddeld: voor 5 van deze 11 stelsels (45% tegen gemiddeld 18%) vonden in de periode 1990–1994 intrekkingen plaats. Voor de overige 6 stelsels gaven vergunningverlenende instanties aan dat er geen reden was geweest in te trekken.

7.4. Gedogen

Handhavende instanties kunnen in bepaalde gevallen besluiten, gebruik te maken van hun beleidsvrijheid door niet-naleving met betrekking tot vergunningstelsels te gedogen. Verleners en/of handhavers zijn in deze gevallen wel op de hoogte van overtredingen van vergunningvoorschriften, of van handelen zonder de vereiste vergunning, maar zij kiezen ervoor hier niet tegen op te treden. Bij 26 vergunningstelsels komen volgens de vergunningverlenende instanties in de praktijk gedoogsituaties voor.

Een voorbeeld van een vergunningstelsel waar gedogen aan de orde is, is de ontheffing van diverse bepalingen betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen, die verleend wordt door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Hier wordt door de vergunningverlenende instantie aangegeven dat zich in de praktijk situaties voordoen waarbij vooraf, bij de vergunningaanvraag, moeilijk kan worden ingeschat welke gedragsvoorschriften aan een ontheffing moeten worden verbonden om het vervoer van bepaalde gevaarlijke stoffen veilig te laten verlopen. In dergelijke situaties wordt geen ontheffing verleend, maar wordt toegelaten dat het vervoer toch plaatsvindt. Gedurende het transport is het dan aan de betreffende handhavende instantie, de Rijksverkeersinspectie, om te bepalen onder welke voorwaarden het transport mag worden voortgezet. De beslissing omtrent het al dan niet verlenen van de ontheffing gebeurt hier, met andere woorden, nadat de aanvrager van de ontheffing al begonnen is met het in principe verboden handelen.

In tabel 9 is aangegeven bij welke ministeries en vergunningstelsels gedoogsituaties voorkomen. In bijlage 5 worden deze vergunningstelsels genoemd.

Tabel 9. Gedoogsituaties

	Aantal onderzochte stelsels per ministerie	Aantal stelsels waar gedogen voorkomt (en percentage per ministerie)
Justitie	5	2 (40%)
OCW	1	1(100%)
Financiën	5	0 (0%)
Defensie	3	0 (0%)
VROM	4	0 (0%)
VenW	27	10 (37%)
EZ	11	4 (36%)
LNV	20	3 (15%)
SZW	10	4 (40%)
VWS	14	2 (14%)
Totaal	100	26

Vergunningverlenende instanties hadden verschillende redenen om te gedogen. De meest genoemde redenen waren:

- de gedoogsituatie is van tijdelijke aard doordat het handelen binnen afzienbare tijd ophoudt dan wel doordat waarschijnlijk binnenkort een vergunning wordt verleend (13 maal genoemd);
- de situatie wordt relatief onschadelijk geacht (viermaal genoemd). Een voorbeeld van een dergelijke gedoogsituatie doet zich voor bij het vergunningstelsel bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen om een beschermd monument in enig opzicht te wijzigen, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht. Hier wordt gedoogd, dat zonder vergunning of in strijd met de vergunningvoorschriften een binnendeur wordt gewijzigd of een kleur wordt gebruikt die enigszins afwijkt van de voorgeschreven kleur;
- de regelgeving wordt als problematisch ervaren, en/of zal in de toekomst worden versoepeld (viermaal genoemd)³.

Bij 15 van de 26 vergunningstelsels waar gedogen voorkomt, worden geen acties ondernomen om het gedogen te beëindigen. Een voorbeeld daarvan is het machtigingstelsel voor kabeltelevisienetwerken. De machtigingverlenende instantie, de Hoofddirectie Telecommunicatie en Post, meent dat het voor exploitanten van kabeltelevisienetwerken onaantrekkelijk is geworden om te opereren zonder machtiging. Omdat deze netwerken binnenkort voor meer doeleinden kunnen worden gebruikt, is in 1994 voor veel gebieden een machtiging aangevraagd, ook voor gebieden waar reeds een netwerk zonder machtiging is aangelegd. Degene die zonder machtiging in een gebied een netwerk heeft aangelegd loopt dus het risico dat een ander een machtiging voor dit gebied krijgt.

De Rekenkamer stelt vast dat bij een kwart van de vergunningstelsels bepaalde overtredingen worden gedoogd.

Zij acht de onduidelijkheid in gedoogsituaties (wie mag wel en wie niet handelen, hoe moet gehandeld worden) ongewenst.

³ Het betreft vier situaties waarin nieuwe regelgeving op komst is. Bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat gaat het om de inschrijving eigen vervoer (Wet vervoer binnenvaart) en de vergunning om zich van ontploffingsgevaarlijke stoffen te ontdoen (Wet gevaarlijke stoffen). Bij het Ministerie van Economische Zaken gaat het om de vergunning tot het ontginnen van ondergrondse steengroeven (Mijnwet 1903) en de ontheffing van een bij een vestigingsbesluit gegeven verbod tot uitoefening van een daarbij aangewezen bedrijf (Vestigingswet bedrijven).

7.5. Knelpunten bij handhaving

Bij 45 stelsels gaven vergunningverlenende instanties aan dat sprake is van één of meer knelpunten bij de handhaving. Dit gold onder andere voor meer dan de helft van de onderzochte stelsels bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De belangrijkste knelpunten waren:

- onvoldoende personele of materiële middelen beschikbaar voor de handhaving (19 stelsels);
- de inhoud van wet- en regelgeving (16 stelsels);

- andere problemen (19 stelsels), waaronder de lage prioriteit die wordt gegeven aan handhaving (bij 7 stelsels).

Een mogelijk gevolg van de knelpunten was het onvoldoende signaleren van overtredingen. Als oplossing werd in het algemeen gedacht aan wijzigingen van de wet- en regelgeving.

Voor 78 vergunningstelsels doen zich volgens de verleners nieuwe ontwikkelingen voor. De belangrijkste ontwikkelingen waren (per stelsel kan meer dan één ontwikkeling zijn genoemd):

- bij 35 stelsels wijzigingen in wet of regelgeving;
- bij 15 stelsels wordt overwogen het vergunningstelsel af te schaffen en in een beperkt aantal gevallen te vervangen door een systeem van certificering;
- een uitbreiding van de vergunningplicht wordt voorgesteld bij 4 stelsels;
- bij 8 stelsels wordt overwogen leges in te voeren of de reeds bestaande leges te verhogen.

7.6. Conclusies

Voor 30% van de stelsels blijkt uit wet- en regelgeving niet wie belast zijn met het toezicht op de naleving. De Rekenkamer is van mening dat onduidelijkheid hierover voor de vergunninghouder onwenselijk is.

Bij de handhaving van vergunningen is sprake van ruime beleidsvrijheid. Slechts voor een beperkt aantal stelsels is in wet- en regelgeving bepaald, dat:

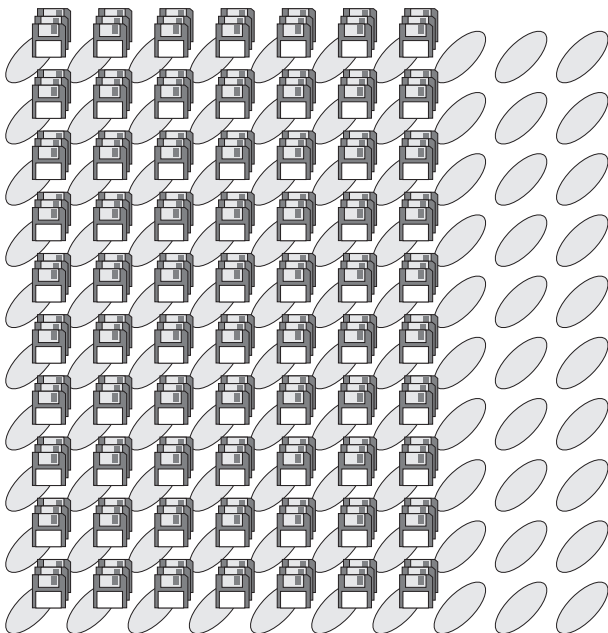
- bepaalde handhavingsactiviteiten verplicht zijn (één op de acht stelsels);
- het opleggen van bepaalde bestuurlijke sancties in nader gedefinieerde situaties min of meer verplicht is (één op de negen stelsels).
- bepaalde omstandigheden tot het opleggen van sancties moeten of kunnen leiden (één op de acht stelsels).

De sanctie «intrekken van de vergunning», wordt slechts zelden toegepast.

In de praktijk is in de periode 1990–1994 het intrekken van vergunningen bij 18 van de 100 vergunningstelsels voorgekomen (1 261 intrekkingen, waarvan circa 1 000 op twee stelsels betrekking hadden). Slechts bij vier van deze 18 stelsels werd advies gevraagd aan de (centrale of decentrale) afdeling juridische zaken om een consistente invulling van de beleidsvrijheid te waarborgen.

Bij 6% van de vergunningstelsels bleek geen sprake te zijn van handhaving. Omdat bij deze stelsels niet wordt gecontroleerd op het beschikken over de vereiste vergunning en op het handelen in overeenstemming met de vergunningvoorschriften, bestaat onduidelijkheid over de doelbereiking van het stelsel. Bij 26% van de vergunningstelsels wordt bewust niet opgetreden hoewel bekend is dat vergunningvoorschriften worden overtreden. Voor dit gedogen geven vergunningverlenende instanties verschillende redenen, zoals het geringe belang of de beperkte duur van overtredingen. Uit het Rekenkameronderzoek blijkt dat gedogen stelselmatig en op enige schaal voorkomt. Volgens de Rekenkamer scheidt gedogen onduidelijkheid over wie op welke wijze mag handelen.

vergunningenbestand



n = 56 vergunningstelsels

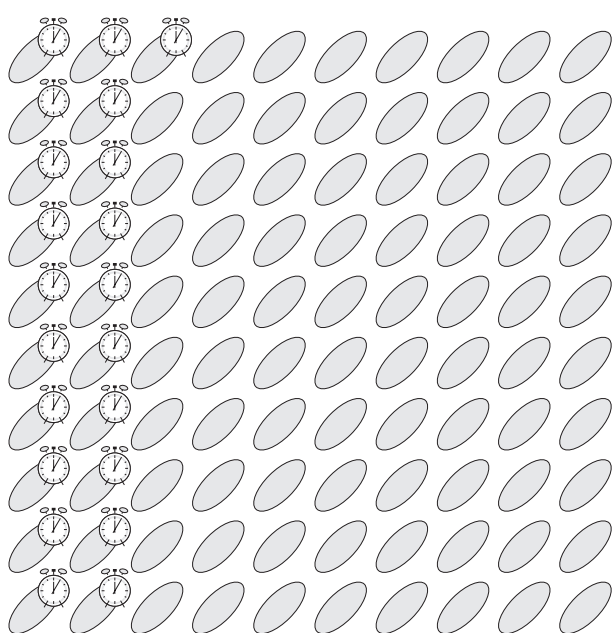


geautomatiseerd vergunningenbestand aanwezig
(70% van de op deze indicator onderzochte stelsels)



geen geautomatiseerd vergunningenbestand aanwezig
(30% van de op deze indicator onderzochte stelsels)

achterstand in de verlening van vergunningen



n = 100 vergunningstelsels



achterstand in de verlening (21 stelsels)



geen achterstand in de verlening (79 stelsels)

8. BEDRIJFSVOERING

8.1. Inleiding

De Rekenkamer onderzoekt of sprake is van een efficiënte bedrijfsvoering door vergunningverlenende instanties aan de hand van een aantal indicatoren, namelijk:

- het gebruik van productienormen;
 - de mate waarin achterstand in de verlening van vergunningen voorkomt;
 - de aanwezigheid van een vergunningenbestand;
 - de aanwezigheid van prestatiegegevens.
- inzicht in uitvoeringskosten (voor de bevindingen op dit punt wordt verwezen naar hoofdstuk 3.4).

8.2. Het gebruik van produktienormen

Om een efficiënte werksituatie te waarborgen dient een vergunningverlenende instantie produktienormen te hanteren, met name als het gaat om grote aantallen vergunningaanvragen.

De Rekenkamer stelde vast dat bij 39 vergunningstelsels produktienormen werden toegepast. Deze produktienormen lagen voor 10 van de 39 stelsels op schrift vast.

Van de 58 stelsels met 25 of meer vergunningaanvragen blijken vergunningverlenende instanties bij 27 stelsels produktienormen te hanteren. Bij alle 27 gaat het om een streven om binnen een bepaalde periode een aanvraag af te handelen. Voor geen enkel vergunningstelsel zijn er produktienormen in de vorm van af te handelen aanvragen per ambtenaar.

8.3. Beslistermijnen en achterstand

Met de inwerkingtreding van de Algemene wet bestuursrecht (AWB) per 1 januari 1994, is wettelijk vastgelegd dat elk bestuursorgaan verplicht is, bij afwezigheid van een in specifieke wet of regelgeving gestelde beslistermijn, zich te houden aan een redelijke beslistermijn. Deze termijn is acht weken, tenzij de beschikking niet binnen deze termijn kan worden gegeven en het bestuursorgaan de aanvrager laat weten binnen welke «redelijk termijn» hij de beschikking kan verwachten.

Voor 20 vergunningstelsels werd in de wet- of regelgeving op grond waarvan het vergunningstelsel is ingesteld, een beslistermijn aangegeven. De termijnen varieerden van 2 weken voor een vergunning om grondontsmettingsmiddelen te mogen gebruiken en in voorraad te houden (Bestrijdingsmiddelenwet 1962) tot 12 maanden voor een vergunning om een beschermd monument af te breken, te verstoren of te herstellen (Monumentenwet).

Voor de resterende 80 vergunningstelsels is derhalve de AWB-termijn van 8 weken tussen aanvraag en beschikking van toepassing.

De Rekenkamer hanteert als definitie van achterstand «situaties waarin de beslistermijn die in specifieke wet- of regelgeving wordt gegeven of, bij ontbreken daarvan, een termijn van acht weken op grond van de awb, wordt overschreden». Hierbij is niet meegerekend het mogelijke tijdverlies dat wordt veroorzaakt doordat de aanvrager aanvullende gegevens moet leveren om zijn aanvraag compleet te maken.

De Rekenkamer constateerde dat bij 21 vergunningstelsels sprake was van achterstand. In bijlage 6 worden de vergunningstelsels met achterstand genoemd. In tabel 10 worden de bevindingen per ministerie aangegeven.

Tabel 10. Achterstand in de verlening

Ministeries	Totaal aantal in onderzoek betrokken stelsels	Stelsel met achterstand
Justitie	5	0
OCW	1	1(100%)
Financiën	5	0
Defensie	3	0
VROM	4	1 (25%)
V&W	27	7 (26%)
EZ	11	2 (18%)
LNV	20	6 (30%)
SoZaWe	10	1 (10%)
VWS	14	3 (21%)
Totaal	100	21

De geconstateerde achterstanden varieerden van enkele aanvragen tot 733 aanvragen en van één week tot 6 jaar. De gemiddelde achterstand per vergunningstelsel in 1994 bedroeg 64 aanvragen en de gemiddelde duur van de achterstand per stelsel was 28 weken.

Bij 8 van de 21 stelsels met achterstand werd gebruik gemaakt van produktienormen.

Een stelsel waarbij sprake was van een achterstand in de verlening van gemiddeld 6 jaar per aanvraag betreft het stelsel van vergunningen op grond van artikel 21 van de Diergeneesmiddelenwet. Een deel van de vergunningaanvragen was eind 1994 nog niet inhoudelijk getoetst op kwaliteit van diergeneesmiddelen alhoewel dit vergunningstelsel reeds in 1984 was ingesteld. De achterstand betreft vooral vergunningaanvragen van fabrikanten. In totaal bedroeg de achterstand aan het eind van 1994 733 aanvragen, waaronder 520 aanvragen uit de overgangperiode (1984/1985). Laatstgenoemde categorie wordt aangeduid als «voorlopige vergunningen». Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gaf aan dat de achterstandsituatie ondermeer was ontstaan omdat sprake was van voorlopige registraties van diergeneesmiddelen waardoor toetsing op kwaliteit werd bemoeilijkt. Aangegeven werd dat in de loop van 1995 een overeenkomst is gesloten met de Inspectie voor de Gezondheidszorg van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Op grond van door deze instantie uit te voeren inspecties zal advisering plaatsvinden over de verlening van vergunningen aan fabrikanten van diergeneesmiddelen.

Ook bij het stelsel van machtigingen voor kabeltelevisie (Wet op de telecommunicatievoorziening) was sprake van achterstand. Er werden in 1994 800 aanvragen om een machtiging ingediend en 93 machtigingen verleend. Er bleek in 1994 sprake te zijn geweest van een achterstand van 150 aanvragen met een gemiddelde duur van 15 weken. De vergunningverlenende instantie gaf aan dat de achterstand in de verlening werd veroorzaakt door een enorme toevloed van aanvragen en door de complexiteit van de aanvragen.

Als oorzaken van achterstand werden genoemd: de betrokkenheid van andere instanties (13 maal), de complexiteit van de aanvragen (11 maal), de toevloed van aanvragen (8 maal) en de kwantiteit van het personeel (6 maal).

Bij 16 van de 21 stelsels gaven de vergunningverlenende instanties aan dat acties op touw waren gezet om de achterstanden weg te werken. Bij 8 stelsels betrof dit het aanvragen van extra personeel en/of materieel, bij 4 stelsels nadere afstemming met de andere instanties die een rol spelen bij de verlening.

Het overschrijden van een wettelijke beslistermijn, zonder dat de aanvrager hierover in kennis wordt gesteld en zonder dat een redelijke andere termijn wordt genoemd, kan twee gevolgen hebben. In de meeste gevallen is het gevolg, dat de aanvrager ervan uit kan gaan dat zijn aanvraag is geweigerd. Tegen deze zogenoemde «fictieve weigering» – fictief omdat de weigering niet zwart op wit staat – kan bezwaar worden gemaakt (artikel 6:2 AWB). Voor 6 van de 97 vergunningstelsels waar fictieve weigering mogelijk is, werd in 1994 daadwerkelijk 47 maal een vergunning fictief geweigerd. Bij één van deze stelsels was na het verstrijken van de AWB-termijn bezwaar aangetekend. Voor de overige 5 stelsels waren er geen negatieve consequenties verbonden aan de fictieve weigering. Er werd altijd binnen afzienbare tijd alsnog een beschikking afgegeven, aldus de vergunningverlenende instanties.

Bij drie stelsels kan de aanvrager ervan uitgaan dat de vergunning is verleend wanneer de vergunningverlenende instantie binnen de wettelijke beslistermijn niets van zich heeft laten horen («fictieve verlening»). Bij 2 van deze stelsels was in 1994 daadwerkelijk sprake van fictieve verlening. Het betrof:

- het stelsel van vergunningen voor het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen (Besluit genetisch gemodificeerde organismen Wet milieugevaarlijke stoffen, artikel 17). In 1994 werden 4 vergunningen fictief verleend en 540 vergunningen conform de geldende procedure verleend;
- het stelsel van vergunningen voor het verrichten van handelingen met betrekking tot monumenten (Monumentenwet, artikel 11 en 13). In 1994 werden 148 vergunningen conform de geldende procedure verleend en naar schatting van het ministerie 5 à 10 vergunningen fictief.

De vergunningverlenende instanties gaven in beide gevallen aan dat de fictieve verlening met name betrekking had op de vergunningaanvragen waaraan de minste of geen risico's zijn verbonden. Wanneer op een bepaald moment een groot aantal aanvragen wordt ingediend, wordt op basis van risico-inschatting bepaald welke aanvragen prioriteit krijgen.

8.4. Vergunningenbestand

De Rekenkamer verstaat onder een vergunningenbestand een geautomatiseerd bestand, waarin informatie zodanig is opgeslagen dat snel en overzichtelijk een beeld kan worden verkregen van een aantal gegevens over de in het bestand opgenomen vergunningen.

Uit het onderzoek bleek dat voor 39 van de 56 stelsels met 25 of meer verleende vergunningen in 1994 een vergunningenbestand aanwezig was.

Voor 7 van de 17 overige stelsels met 25 of meer verleende vergunningen gaven de vergunningverlenende instanties aan een niet-geautomatiseerd bestand te hebben. Met name voor 2 van deze 7 stelsels is dit opvallend, omdat het gaat om stelsels op grond waarvan zeer veel vergunningen worden verleend. Dit waren de stelsels op grond waarvan vergunningen en ontheffingen worden verleend voor de in- en uitvoer en het in bezit hebben van bedreigde uitheemse diersoorten. Een ander voorbeeld is het stelsel op grond waarvan erkenningen om wapens en munitie te vervaardigen of te verhandelen worden verleend (Wet wapens en munitie). Het ging bij deze drie voorbeelden in 1994 om respectievelijk 12 750 vergunningen, 2 250 ontheffingen en 323 erkenningen.

Voor 37 van de 66 stelsels op grond waarvan vergunningen met een beperkte geldigheidsduur worden verstrekt, was een vergunningenbestand aanwezig. Voor 7 van deze 37 stelsels was echter de vervaldatum van de vergunning niet in het bestand aangegeven. Het betrof onder andere drie stelsels bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De Rekenkamer onderzocht op welke wijze de vergunningverlenende instanties waarborgden dat de vergunningenbestanden volledig, betrouwbaar en actueel zijn en blijven¹. Voor 11 van de 39 stelsels met een vergunningenbestand gaven de vergunningverlenende instanties aan dat geen waarborgen aanwezig waren. Het betrof onder andere 3 stelsels bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat en 4 stelsels bij het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Met name 2 stelsels vielen vanwege de grote aantallen verleende vergunningen in 1994 in dit verband op. Dit waren het Besluit ongeregeld luchtvervoer (3 000 toestemmingen) en de Jachtwet (4 432 vergunningen).

¹ Voorzover als waarborg werd aangegeven dat, door vergunninghouders spontaan doorgegeven, wijzigingen werden verwerkt in het bestand, is dit niet opgevat als waarborg; dit wordt veeleer gezien als een minimale eis die mag worden gesteld aan bestandsbeheer.

Wel aangetroffen waarborgen waren:

- een periodieke volledige controle (11 van de 39);
- periodieke steekproefsgewijze controle (5 van de 39);
- een vergelijking van eigen bestandsgegevens met gegevens uit andere bestanden (5 van de 39).

8.5. Prestatiegegevens

Vergunningverlenende instanties dienen periodiek informatie te vergaren over de kwantitatieve resultaten van de inzet van het instrument vergunningen om te kunnen beoordelen of bijsturing nodig is.

De Rekenkamer heeft onderzocht of bij de ministeries prestatiegegevens (gegevens over het aantal verleende vergunningen, doorlooptijden en achterstanden) aanwezig zijn sinds 1990.

In 42 gevallen waren prestatiegegevens voorhanden. Dit betrof gegevens over het aantal verleende vergunningen (39 stelsels) en gegevens over het aantal aangevraagde vergunningen, het aantal afgewezen vergunningen en het aantal van kracht zijnde vergunningen (10 stelsels).

Bij 12 van de 42 stelsels met prestatiegegevens rapporteerden de vergunningverlenende instanties acties naar aanleiding van de prestatiegegevens, bijvoorbeeld het aanvragen van extra personeel om de beslistermijnen te halen.

In tabel 11 wordt de aanwezigheid van prestatiegegevens voor de stelsels met 25 of meer vergunningaanvragen uitgewerkt.

Tabel 11. Prestatiegegevens vergunningstelsels

Ministeries	Aantal onderzochte stelsels met 25 of meer aanvragen in 1994	Prestatiegegevens aanwezig
Justitie	4	1 (25%)
OCW	1	0
Financiën	4	1 (25%)
Defensie	1	0
VROM	2	2(100%)
V&W	17	8 (47%)
EZ	3	1 (33%)
LNV	13	8 (62%)
SoZaWe	6	2 (33%)
VWS	7	5 (71%)
Totaal	58	28

8.6. Conclusies

De Rekenkamer concludeert dat bij 21% van de vergunningstelsels sprake was van achterstand van gemiddeld 64 aanvragen en in tijd uitgedrukt 28 weken.

In tabel 12 wordt aangegeven hoe de verschillende ministeries scoren op de door de Rekenkamer gehanteerde indicatoren voor een efficiënte bedrijfsvoering: produktienormen, vergunningbestand, prestatiegegevens en inzicht in uitvoeringskosten.

Tabel 12. Scores indicatoren efficiënte bedrijfsvoering

Ministeries	Totaal aantal in onderzoek betrokken stelsels	Voldoen aan geen enkele indicator	Voldoen aan een of meer indicatoren	Voldoen aan alle indicatoren
Justitie	5	2(40%)	3 (60%)	0
OCW	1	0	1(100%)	0
Financien	5	1(20%)	4 (80%)	0
Defensie	3	0	3(100%)	0
VROM	4	0	4(100%)	0
V&W	27	8(30%)	15 (56%)	4(14%)
EZ	11	2(18%)	9 (82%)	0
LNV	20	2(10%)	16 (80%)	2(10%)
SoZaWe	10	0	9 (90%)	1(10%)
VWS	14	2(14%)	11 (79%)	1 (7%)
Totaal	100	17	75	8

Bij bijna de helft van de 58 stelsels met 25 of meer aanvragen in 1994 werden produktienormen gehanteerd.

Bij éénderde van deze stelsels was geen vergunningenbestand aanwezig.

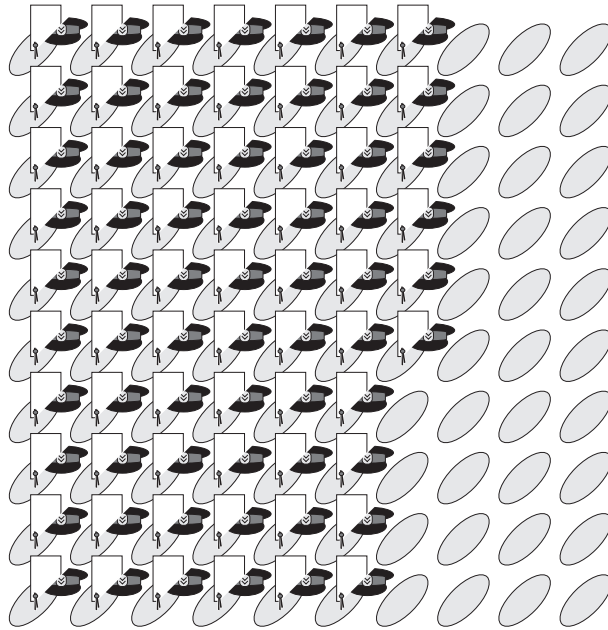
Voor de helft van de vergunningstelsels waren geen prestatiegegevens voor handen.

De Rekenkamer concludeert dat 17% van de vergunningstelsels in 1994 aan geen enkele indicator van een efficiënte bedrijfsvoering voldeed. Voor deze stelsels stelt de Rekenkamer vast dat de vergunningverlenende instanties geen inzicht hebben in de kwantitatieve resultaten van de inzet van het beleidsinstrument vergunning en de daarmee gemoeide kosten. Voor 5 van deze stelsels werden meer dan 25 vergunningen verleend in 1994. Het betreft onder andere 3 stelsels op grond waarvan in 1994 meer dan 300 vergunningen werden verleend. Dit zijn stelsels van de ministeries van Justitie, van Verkeer en Waterstaat en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

8% van de stelsels voldeed aan alle indicatoren van een efficiënte bedrijfsvoering.

In bijlage 7 zijn de 17 vergunningstelsels aangegeven die aan geen enkele indicator voldoen en de 8 stelsels die aan alle indicatoren voldoen.

functiescheiding tussen verleners en handhavers



$n = 100$ vergunningstelsels



functiescheiding in de praktijk (66 stelsels)



geen functiescheiding in de praktijk (34 stelsels)

9. INTEGRITEIT

9.1. Inleiding

Het beleidsinstrument «vergunningen» vormt een potentieel integriteitsgevoelig aandachtsgebied, omdat bij het verlenen en handhaven van vergunningen per definitie (in meer of mindere mate) contacten ontstaan tussen ambtenaren en burgers, instellingen en bedrijven in combinatie met het feit, dat over het algemeen aan vergunningen grote financieel-economische en commerciële belangen zijn verbonden voor vergunninghouders of -aanvragers. Dit werd bevestigd door de vergunningverleners, die opmerkten dat in vrijwel alle gevallen substantiële belangen verbonden zijn aan vergunningen.

Corruptie en fraude vormen de twee sleutelwoorden als het gaat om situaties waarin zich inbreuken op de integriteit voordoen. Onder corruptie wordt verstaan: het aannemen of opeisen van giften of beloften door ambtenaren van derden met het oog op een voor die derden gunstig ambtelijk optreden. Essentieel hierbij is dat een niet-legitieme ruiltransactie plaatsvindt tussen een ambtsdrager en een burger, een organisatie,

een bedrijf of een instelling en dat sprake is van een ongeoorloofd belang¹.

Het begrip fraude sluit vooral aan bij de begrippen valsheid in geschrifte en verduistering. Bij fraude is (ook) sprake van ongeoorloofde zelfverrijking. Fraude onderscheidt zich evenwel van corruptie doordat het ruilelement ontbreekt; bij bestuurlijke fraude profiteren de frauderende ambtenaren of politici, zonder dat derden daarvan directe voor- of nadelen ondervinden².

In de gesprekken met de verleners van de 100 vergunningstelsels is onderzocht welke waarborgen ter voorkoming van aantasting van integriteit aanwezig zijn bij de ministeries en in hoeverre deze bekend zijn bij de verleners. De waarborgen, vaak in de vorm van richtlijnen, hebben niet uitsluitend betrekking op het verlenen en handhaven van vergunningen, maar op alle potentieel integriteitsgevoelige taken van een ministerie. Het gaat dus om «ministeriebrede» waarborgen ter voorkoming van aantasting van integriteit³.

Daarnaast is aan de verleners van de 100 vergunningstelsels gevraagd naar concrete vermoedens en daadwerkelijke gevallen van fraude en corruptie die zich hebben voorgedaan in de periode 1990 tot en met 1994 bij het verlenen of handhaven van vergunningen. De Rekenkamer heeft de antwoorden op deze vragen niet gecontroleerd.

Het onderzoek is gericht op de volgende onderwerpen:

- nevenfuncties;
- aannemen en melden van geschenken en diensten;
- functiescheiding;
- functieroulatie;
- vertrouwenspersoon voor fraude en corruptie.

9.2. Nevenfuncties

Nevenwerkzaamheden van ambtenaren dienen vanuit het oogpunt van eventuele belangenverstrengeling van hoofd- en nevenfuncties, opgevat te worden als belangrijk aandachtspunt in het kader van integriteit.

Bij 7 ministeries bleek een richtlijn te gelden voor het melden van (voorgenomen) nevenfuncties (ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, van Financiën (inclusief de Belastingdienst), van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Verkeer en Waterstaat, van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport). Deze 7 ministeries vertegenwoordigen in totaal 81 vergunningstelsels. Voor 75 van deze 81 stelsels wordt de richtlijn volgens de verleners in de praktijk nageleefd.

Ook bij ministeries waar een dergelijke richtlijn niet is opgesteld, kan het voorkomen dat nevenfuncties in de praktijk toch worden gemeld: voor in totaal 89 van de 100 vergunningstelsels melden de verleners hun nevenfuncties.

9.3. Het aannemen of melden van geschenken of diensten

Op grond van artikel 64 van het ARAR is het voor ambtenaren verboden, anders dan met goedvinden van het bevoegd gezag, vergoedingen, beloningen, giften of beloften van derden te vorderen, te verzoeken of aan te nemen.

¹ Gebaseerd op de artikelen 362 en 363 van het Wetboek van Strafrecht.

² Gebaseerd op de artikelen 359, 360 en 361 van het Wetboek van Strafrecht.

³ In het Rekenkameronderzoek «Integriteitsbeleid bij het Rijk: stand van zaken» wordt ingegaan op het rijksbrede beleid ter voorkoming van aantasting van integriteit (Tweede Kamer, vergaderjaar 1995–1996, 24 655, nrs. 1–2).

Bij 31 van de 100 stelsels gaven de vergunningverleners aan dat verleners of handhavers geschenken of diensten hadden ontvangen van vergunningaanvragers of -houders. Het betreft onder andere 14 van de 27 onderzochte stelsels bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (52%) en 7 van de 20 bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij onderzochte stelsels (35%). Bij de ministeries van Economische Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn voor respectievelijk drie en twee stelsels geschenken ontvangen (dat is circa 20% van het aantal stelsels dat van deze ministeries in de steekproef is vertegenwoordigd). Alle overige ministeries, met uitzondering van het Ministerie van Financiën, ontvingen per ministerie voor één stelsel attenties. Bij de vijf vergunningstelsels van het Ministerie van Financiën werd aangegeven dat nooit een geschenk of dienst is ontvangen.

De geschenken waren over het algemeen van bescheiden aard: een fles wijn, een cadeaubon, een kerstpakket etc. Veelal worden attenties verdeeld of verloot onder de medewerkers.

Door vier ministeries waarvan vergunningstelsels zijn onderzocht is een richtlijn opgesteld over het aannemen en melden van geschenken en diensten (ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, van Financiën (inclusief de Belastingdienst), van Defensie en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer). Van deze ministeries zijn door de Rekenkamer in totaal 13 stelsels onderzocht. De verleners van 9 van deze 13 stelsels waren bekend met de richtlijn. In totaal (dus ook door verleners werkzaam bij ministeries waarvoor een dergelijke richtlijn niet was opgesteld) werd voor 19 stelsels geantwoord dat ontvangen geschenken gemeld zijn bij de functionele chef. In de overige 12 van de 31 stelsels waarin geschenken zijn ontvangen is hiervan geen melding gemaakt.

9.4. Functiescheiding

Scheiding tussen het voorbereiden van de beslissing over het al dan niet verlenen van een vergunning, de daadwerkelijke ondertekening van de vergunningbeschikking en de handhaving van de naleving van de vergunningvoorschriften, is van belang om te voorkomen dat teveel beslissingsmacht bij één functionaris wordt neergelegd. Situaties waarin geen sprake is van functiescheiding of waarin functies voor een deel door dezelfde functionaris worden uitgevoerd, worden gekenmerkt als potentieel-integriteitsgevoelig.

In de praktijk van verlening van vergunningen bleek voor 58 van de 100 stelsels functiescheiding te bestaan tussen de voorbereiding van de beslissing en het ondertekenen van de beschikking.

Bij 18 stelsels was geen sprake van functiescheiding. Dit waren in belangrijke mate stelsels van de ministeries van Financiën (2 stelsels), van Verkeer en Waterstaat (6 stelsels) en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (4 stelsels). Richtlijnen over functiescheiding binnen de directie waren voor 26 van de 100 stelsels schriftelijk vastgelegd. Richtlijnen maakten veelal onderdeel uit van de administratieve organisatie van de desbetreffende directie. Voor een goede schriftelijke vastlegging is nodig dat naast een mandaatregeling tevens een document beschikbaar is waaruit blijkt welk traject een bepaalde beslissing afgelegd dient te hebben alvorens de gemandateerde het besluit mag ondertekenen.

Voorschriften voor functiescheiding tussen verlener en handhaver golden voor 55 stelsels.

Deze functiescheiding werd in de praktijk bij 66 stelsels aangetroffen. Een gedeeltelijke overlap tussen verlener en handhaver kwam voor bij 16 vergunningstelsels. Bij 12 stelsels was dezelfde functionaris belast met

zowel verlening als handhaving. Dit waren voornamelijk stelsels van de ministeries van Justitie (3 stelsels), van Financiën (1 stelsel) en van Economische Zaken (4 stelsels). Bij het Ministerie van Economische Zaken gaat het in alle vier gevallen om vergunningen die verleend worden door het Staatstoezicht op de Mijnen, waarbij voor verlening en handhaving een zeer specifieke mijnbouwkundige kennis benodigd is. Voor deze vier stelsels zijn in 1994 per stelsel tussen de 10 en 15 vergunningen verleend.

Bij 3 stelsels was geen sprake van functiescheiding tussen de besluitvorming over de verlening en het ondertekenen van de beschikking én was geen sprake van functiescheiding tussen verlener en handhaver. Het betreft één stelsel van het ministerie van Financiën; één stelsel van het ministerie van Justitie en één stelsel van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

9.5. Functieroulatie

Functieroulatie is een van de maatregelen om te voorkomen dat vergunningverlenende en handhavende ambtenaren in een te nauw contact raken met vergunningaanvragers en vergunninghouders (gevaar van belangenvervloechting).

In de praktijk vindt volgens de verleners van 36 stelsels functieroulatie plaats bij de verlening en/of handhaving van het desbetreffende vergunningstelsel. Bijna nooit werd aangegeven dat roulatie plaatsvindt vanuit het motief «voorkoming van aantasting van integriteit». Overwegingen waren van personele en/of organisatorische aard.

9.6. Vertrouwenspersoon voor fraude en corruptie

Een vertrouwenspersoon kan adviezen geven aan individuele ambtenaren en meer algemeen aan de organisatie in het kader van voorkoming van aantasting van de integriteit. Daarnaast kan een vertrouwenspersoon functioneren als meldpunt van vermoedens en van concrete gevallen van aantasting van integriteit. Voordeel van melden bij een centraal punt per ministerie is dat de anonimiteit van de aanmelder is gewaarborgd. Dit is niet het geval wanneer melden «in de hiërarchische lijn» dient plaats te vinden. Bijkomend voordeel van een vertrouwenspersoon is dat deze een goed overzicht kan hebben van de omvang van de problematiek bij een bepaald ministerie. Bij de ministeries van Defensie en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is een vertrouwensfiguur voor fraude en corruptie aangesteld. Bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat is voorgeschreven dat melding van onregelmatigheden in eerste instantie «in de lijn» dient plaats te vinden. Als alternatieve mogelijkheid wordt echter het hoofd van het Bureau van de secretaris-generaal genoemd als onafhankelijk meldpunt.

Deze drie ministeries vertegenwoordigen 34 stelsels uit de steekproef. Voor vier van deze 34 stelsels bleek dat de verlener op de hoogte was van de aanwezigheid van een dergelijke vertrouwensfiguur. Opvallend is dat geen van de verleners van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat op de hoogte was van het bestaan van het onafhankelijke meldpunt buiten «de lijn».

9.7. Gevallen van aantasting van integriteit

Aan de verleners van de 100 vergunningstelsels is gevraagd naar de mate waarin inbreuken op de integriteit hebben plaatsgevonden.

Uit de antwoorden bleek dat sinds 1990 bij vier vergunningstelsels sprake is geweest van een concreet vermoeden van fraude of corruptie bij

verlening of handhaving van vergunningen. Het betreft één stelsel van het Ministerie van Justitie, één van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en twee van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De vermoedens betroffen twee verleners en vijf handhavers. De vermoedens bleken ten aanzien van één verlener en twee handhavers gegrond. Dit heeft in één geval geleid tot ontslag en in twee gevallen tot andere disciplinaire maatregelen.

In totaal is tweemaal aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie. In geen enkel geval is overgegaan tot strafrechtelijke vervolging.

9.8. Conclusies

Bij zeven van de tien ministeries die in het onderzoek naar vergunningen waren betrokken, is voorgeschreven dat nevenfuncties gemeld dienen te worden. In de praktijk blijkt de richtlijn volgens de verleners goed nageleefd te worden.

Een richtlijn over het aannemen en melden van geschenken is slechts bij vier ministeries aanwezig. De bekendheid van deze richtlijn en de naleving ervan was matig.

Bij slechts drie van de tien ministeries is een vertrouwenspersoon voor fraude en corruptie aangesteld. De bekendheid met de vertrouwenspersoon is bijzonder laag.

Functiescheiding tussen de voorbereiding van de besluitvorming en de daadwerkelijke ondertekening van de beschikking is voor slechts 26 vergunningstelsels voorgeschreven. In de praktijk blijkt dat voor 18 stelsels geen sprake was van functiescheiding in de besluitvormingsfase.

Bij 12 stelsels blijkt de verlening en de handhaving in handen te zijn van dezelfde persoon.

Bij 3 stelsels was zowel de besluitvorming over de verlening als de daadwerkelijke verlening als de handhaving in handen van dezelfde persoon. Voor de stelsels zonder functiescheiding in het verleningsproces of tussen de verlening en handhaving constateert de Rekenkamer dat teveel beslissingsmacht bij één persoon wordt neergelegd waardoor zich potentieel-integriteitsgevoelige situaties voordoen.

Voor 36 stelsels vindt enige functieroulatie plaats, overigens niet vanuit het motief «voorkoming van aantasting van integriteit», maar om personele of organisatorische redenen.

De Rekenkamer concludeert dat maatregelen om het gevaar van inbreuken op de integriteit te verkleinen nog te weinig worden genomen.

Een conclusie over het aantal inbreuken op de integriteit bij het verlenen en handhaven van vergunningen over een periode van bijna vijf jaar valt niet te trekken. Er zijn te weinig cijfers bekend over het aantal aantastingen bij de rijksoverheid om het geconstateerde aantal van drie disciplinaire bestraffingen in een perspectief te kunnen plaatsen. Feit blijft dat iedere aantasting van de integriteit het imago van de rijksoverheid schaadt, en, sterker nog, een adequaat functioneren van het Rijk ondermijnt.

10. ONDERZOEK ONDER VERGUNNINGHOUDERS

10.1. Inleiding

De Rekenkamer heeft onderzocht hoe de vergunningverlening en -handhaving doorwerkt in de samenleving aan de hand van ervaringen en meningen van vergunninghouders over de verlening en handhaving bij vijf stelsels. Dit waren:

- machtiging voor de aanleg en exploitatie van kabeltelevisienetwerken (Ministerie van Verkeer en Waterstaat);
- ontheffing voor de uitvoer van hulpgoederen naar Servië/Montenegro (Ministerie van Economische Zaken);
- erkenning slachterijen (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij);
- vergunning voor handelingen met radio-actieve stoffen en bronnen (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid);
- verlof om opium te bereiden, te verkopen of te gebruiken voor wetenschappelijke doeleinden (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport).

207 vergunninghouders¹ is gevraagd naar ervaringen en meningen over de vergunningverlening, de vergunninghandhaving, de aan de vergunning verbonden kosten en de noodzaak van een vergunningstelsel. De Rekenkamer is de respondenten erkentelijk voor hun medewerking aan het onderzoek.

10.2. Vergunningverlening

10.2.1. Bekendheid vergunningplicht

Slechts een klein deel van de vergunninghouders (8%) was via de overheid (onder andere via voorlichting en handhavers) geattendeerd op de noodzaak tot het aanvragen van een vergunning. Bij alle stelsels – met uitzondering van de ontheffing Servië/Montenegro – achtte meer dan 50% van de respondenten de vergunningplicht algemeen bekend. Bij de ontheffing Servië/Montenegro speelde de branche-organisatie een belangrijke rol bij de bekendheid van de vergunningplicht: 32% van de respondenten was via dit kanaal op de hoogte. Bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen was de leverancier van de betreffende apparatuur in 25% van de gevallen een belangrijke bron van kennis over de vergunningplicht.

10.2.2. Aanleveren en controle aanvraaggegevens

Bij het aanleveren van de gegevens werden met name bij de machtiging kabeltelevisie problemen ervaren (26%). Over alle stelsels gemiddeld bedroeg dit percentage 14%. De aard van de problemen betrof onduidelijkheid over de vraag welke gegevens moeten worden aangeleverd, onduidelijke formuleringen in aanvraagformulieren en het feit dat sommige gegevens lastig te verzamelen zijn. In één geval (stelsel radio-actieve stoffen en bronnen) had men problemen met het feit dat de aanvraagformulieren alleen in het Nederlands zijn gesteld. Het betrof een bedrijf van buitenlandse origine.

In slechts weinig gevallen (18%) worden de door de aanvrager geleverde gegevens door de verlener op hun juistheid gecontroleerd bij de aanvrager. In slechts 10% van de gevallen worden de gegevens van de aanvragen ook bij derden gecontroleerd. In 33% van de gevallen wist de aanvrager overigens niet of bij derden was gecontroleerd.

¹ De telefonische interviews onder vergunninghouders zijn uitgevoerd door Research voor Beleid te Leiden. Benaderd zijn vergunninghouders die in 1993 en 1994 een vergunning hebben verkregen. Bij vier stelsels is de gehele populatie van vergunninghouders in principe benaderd. Bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen is – vanwege de ruime omvang van de populatie – volstaan met een steekproef. De respons varieerde tussen 64% en 20%; de gemiddelde respons bedroeg 49%. Dit gemiddelde werd sterk in negatieve zin beïnvloed door de lage respons bij de erkenning slachterijen (20%).

Bij de opiumverloven werd opgemerkt, dat te weinig wordt gecontroleerd of men dit verlov wel op beroepsmatige gronden (wetenschapsbeoefenaars, politie belast met training speurhonden) verwerft.

Van de vijf stelsels vindt de meeste controle plaats bij de erkenning slachterijen: bij 44% van de geïnterviewden.

De Rekenkamer merkt op dat de Rijksdienst voor de Keuring van Vee en Vlees hierover aangaf dat in alle gevallen (100%) de aanvraaggegevens op juistheid werden gecontroleerd in het bedrijf van de aanvrager. Ook bij het opiumverlov en de machtiging kabeltelevisie bestaat er discrepantie tussen deze twee gegevensbronnen: terwijl de verlener aangeeft in alle gevallen gegevens te controleren, beweert 25% respectievelijk 16% van de aanvragers dat dit bij hun aanvraag het geval is geweest². Bij de ontheffing Servië/Montenegro en de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen bestaat deze discrepantie niet: daar geeft de verlener zelf aan niet altijd te controleren. Van de vergunninghouders geeft 16% respectievelijk 15% aan dat bij hen werd gecontroleerd.

10.2.3. *Achterstanden*

De wettelijke termijn die mag verstrijken tussen de datum van de aanvraag en de datum van de afgifte van de vergunningbeschikking is in vier van de vijf stelsels gelijk aan de AWB-termijn van 8 weken. Bij de machtiging kabeltv bedraagt deze termijn 3 maanden.

Bij 71% van de geïnterviewde vergunninghouders werd deze wettelijke termijn overschreden. De achterstand bedroeg bij de stelsels met een termijn van 8 weken gemiddeld 18 weken; bij de machtiging kabeltv bedroeg die gemiddeld een half jaar. Met name bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen en bij het opiumverlov waren de termijnoverschrijdingen groot: 87% respectievelijk 75% van de verleende vergunningen kwamen te laat. Dat er bij deze stelsels sprake was van een achterstand was reeds aangegeven in de interviews met de verlener. Ook bij de ontheffing Servië/Montenegro en de machtiging kabeltv lopen de meningen over de achterstand tussen verlener en aanvrager parallel.

Bij de erkenning slachterijen was in 56% sprake van achterstand in de vergunningverlening volgens opgaaf van de aanvrager. Volgens opgaaf van de verlener zou er echter geen sprake van achterstand zijn³.

In slechts 25% van de gevallen werd de aanvrager op de hoogte gesteld van de vertraging in de behandeling, alleen bij de machtiging kabeltv lag dit percentage hoger (57%). Dit terwijl in de interviews met de verlener van de vergunningen werd aangegeven dat er bij achterstand (vrijwel) altijd informatie hierover wordt verschaft.

Vertraging van de afhandeling van de vergunningaanvraag had voor 23% van de betrokkenen negatieve consequenties. Zo was er in meer dan de helft van deze gevallen sprake van een vertraagde start van de produktie/diensten. Bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen was eenmaal sprake van het overbrengen van patiënten naar een ander ziekenhuis, eenmaal uitstel van de behandeling van ernstig zieke patiënten en eenmaal het verrichten van vergunningplichtige activiteiten zonder vergunning gedurende de periode voorafgaand aan de vergunningbeschikking. Bij de ontheffing Servië/Montenegro, waar de geldigheid van de ontheffing slechts 3 maanden bedraagt, is (een deel van) deze termijn vaak al verstreken nog voordat er een beschikking ligt en zijn hulpgoederen soms bedorven.

10.2.4. *Suggesties voor verbetering*

Gevraagd naar mogelijke verbeteringen in de vergunningverlening,

² Bij de machtiging kabeltv kan deze discrepantie wellicht verklaard worden uit het feit dat het hier om controle aan de hand van bij de aanvraag mee te zenden stukken (overeenkomsten met kredietverstrekkers en eventuele garanties) gaat, zodat de aanvrager deze niet als een controle ervaart, omdat hij er verder niets meer van merkt.

³ Wanneer de aanvraaggegevens niet volledig zijn aangeleverd aan de verlener kan de wettelijke termijn overschreden worden, zonder dat sprake is van achterstand. Dit komt bij de erkenning slachterijen echter slechts éénmaal voor, wat het percentage achterstandsgevallen op 50 brengt.

antwoorde 22% van de respondenten dat zij hierin geen verbeteringen nodig achtten. In 45% van de gevallen werd verbetering in de snelheid van de verlening genoemd. Dit gold in belangrijke mate voor 4 van de 5 stelsels; bij de erkenning slachterijen speelde dit echter nauwelijks. Tien procent van de machtiginghouders kabeltv en zeven procent van de houders van de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen wensten dat er minder gegevens hoefden te worden aangeleverd bij de aanvraag. Voorts werd vaak aandacht gevraagd voor meer en betere informatie en contacten van de kant van de verlener.

10.3. Handhaving

10.3.1. Contacten met handhavers

Van de geïnterviewde vergunninghouders zegt het merendeel (83%) te weten wie er belast is met de handhaving van de vergunning. Uit de genoemde handhavers bij de diverse stelsels blijkt dat dit veelal ook daadwerkelijk het geval is.

18% van de respondenten had ervaringen met handhavers van meer dan één organisatie, maar van hen wist slechts de helft de verschillende handhavers te noemen (19 vergunninghouders). Ruim de helft van deze 19 vergunninghouders was van mening dat de handhavers de activiteiten onvoldoende op elkaar hadden afgestemd. Verschillende handhavers hadden een verschillende interpretatie van wet- en regelgeving: wat bij de een (streng) verboden was, werd door de ander toegestaan. Dit speelde bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen en bij de erkenning slachterijen.

Contacten van vergunninghouders met handhavers kunnen verschillende vormen aannemen. Bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen ligt het accent op bezoeken door handhavers (41%), bij het opiumverlof op het aanleveren van gegevens (60%), bij de erkenning slachterijen op bedrijfsbezoeken en invallen (88% en 56%). Bij de ontheffing Servië/Montenegro en de machtiging kabeltv vinden relatief weinig contacten plaats met handhavers: bij beiden worden telefonische contacten als het meest voorkomend aangegeven (13% respectievelijk 29%).

83% van de geïnterviewde vergunninghouders is van mening dat de handhavingsacties en/of de aan de handhaver te leveren informatie voldoende zijn om de handhaver een beeld te geven van de mate waarin de vergunninghouder zich aan de aan de vergunning verbonden voorschriften houdt. Degenen die van mening zijn, dat de handhavers hiervan geen goed beeld krijgen (met name bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen) vinden onder andere de frequentie van de contacten te laag (50%) en de op te leveren informatie te globaal (11%).

10.3.2. Gedogen

Van de vergunninghouders zei 73% van de geïnterviewden dat men wist aan welke voorschriften men zich dient te houden. Blijkens de correctheid van de door de vergunninghouders genoemde voorbeelden was dit inderdaad het geval. Circa een kwart van de vergunninghouders meldde wel eens te handelen in strijd met de vergunningvoorschriften.

Waar de handhaver van dit laatste volgens de vergunninghouder op de hoogte was (in de helft van de gevallen, te weten 23 vergunninghouders), ondernam hij in de helft van de gevallen geen actie. Dit betekent dat er op dit punt sprake was van gedogen (in 11 gevallen). De redenen waarom geen actie werd ondernomen waren divers: een te geringe afwijking om

tot correctie te komen, een te grote strop voor het bedrijf, onpraktisch, belangen patiënt gaan voor.

Waar wel actie door de handhaver werd ondernomen met betrekking tot het niet naleven van de voorschriften, ging het in circa driekwart van de gevallen om aansporingen tot het beter naleven van gedragsvoorschriften en het geven van aanwijzingen. Van strafrechtelijke sancties was slechts in één geval sprake (bij de erkenning slachterijen).

10.3.3. Suggesties voor verbetering

Bijna de helft van de vergunninghouders (46%) wenst geen verbeteringen in de handhaving. De overige vergunninghouders noemen zeer uiteenlopende verbeteringen. Bij vier stelsels wordt «meer of verbeterde controle» als voornaamste verbetering genoemd. Bij de erkenning slachterijen wordt daarentegen gepleit voor minder controle en meer verantwoordelijkheid voor het bedrijf zelf. Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij merkte op dat de achterliggende communautaire regelgeving hiervoor geen ruimte biedt.

10.4. Kosten verbonden aan vergunningen

Van de ondervraagde houders vond bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen ruim een kwart de leges te hoog in verhouding tot de door hen geschatte kosten van verlening en handhaving, en 39% achtte ze acceptabel. Bij de machtiging kabeltv en bij de opiumverloven vond circa eenderde van de vergunninghouders de leges te hoog, terwijl 29% respectievelijk 45% deze acceptabel achtte.

Alleen voor het stelsel machtiging kabeltv is bekend, dat de verlening en handhaving kostendekkend is. Met dit feit kan het oordeel van de vergunninghouders in perspectief worden geplaatst.

Naast de leges kunnen er voor vergunninghouders ook andere kosten verbonden zijn aan het aanvragen dan wel behouden van een vergunning, bijvoorbeeld voor investeringen of het verzamelen van gegevens. Onderstaande gegevens hierover dienen, gezien de complexiteit van de materie en de gehanteerde methode van onderzoek (telefonische enquête) als indicatief te worden opgevat.

Van de respondenten stelt 33% procent dat deze investeringen heeft moeten doen om de vergunning te kunnen verkrijgen. Daarnaast noemt 17% van de respondenten investeringen die – na het verkrijgen van de vergunning – noodzakelijk bleken om aan de voorschriften verbonden aan de vergunning te kunnen voldoen. Bij de ontheffing Servië/Montenegro spelen geen investeringen. De gemiddelde kosten bij de overige vier stelsels voor investeringen vooraf variëren van f 350 (machtiging kabeltv) tot f 439 893 (erkenning slachterijen). De gemiddelde kosten bij de overige vier stelsels voor investeringen achteraf variëren van f 17 250 (erkenning slachterijen) tot f 634 972 (machtiging kabeltv).

Bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen wordt vooral geïnvesteerd in brandvrije ruimtes/kluizen en in deskundigheidsbevordering van het personeel. Bij de opiumverloven wordt met name geïnvesteerd in opbergruimten/kluizen. Bij de erkenning slachterijen worden veelal de gebouwen aangepast om aan de vergunningvereisten te kunnen voldoen. Bij de machtiging kabeltv worden genoemd het maken van tekeningen/kaarten en de aansluiting van afgelegen gebieden.

De hoogste gemiddelde kosten (uitgedrukt in loonkosten inclusief overhead) gepaard gaand met de aanlevering van aanvraaggegevens worden genoemd bij de opiumverloven en de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen, met respectievelijk f 32 038 (minimaal f 400 en

maximaal f 112 000) en f 14 988 (minimaal f 100 en maximaal f 260 000). Daarop volgen de machtiging kabeltv met een gemiddelde van f 2 395 (minimaal f 100 en maximaal f 6 000), de erkenning slachterijen (gemiddeld f 850) en de ontheffing Servië/Montenegro (gemiddeld f 118).

De kosten voor het aanleveren van gegevens na verlening van de vergunning lijken beperkt te blijven. Deze variëren van f 150 bij het opiumverlof tot f 1 634 bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen.

Het bovenstaande vormt een interessant gegeven in het licht van het streven tot beperking van de administratieve lastendruk zoals vormgegeven in het project Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit (zie hoofdstuk 1.2): de investerings- en administratieve lastendruk wordt door de vergunninghouders (binnen en tussen de stelsels) zeer verschillend ervaren.

Vanuit het perspectief van administratieve lastendruk is het tevens interessant, dat 37% van de onderzochte bedrijven en instellingen ook nog diverse andere vergunningen bleken te (moeten) bezitten met de daaraan verbonden kosten. Bij het opiumverlof en de erkenning slachterijen lag dit percentage op 55% respectievelijk 69%. Het kan daarbij gaan om zowel vergunningen van de rijksoverheid als om die van lagere overheden. Doorgaans beschikte men over 1 tot 3 andere vergunningen.

10.5. Noodzaak van de vergunning

Het merendeel van de vergunninghouders ziet de noodzaak van de vergunning voor de realisatie van de met het vergunningstelsel beoogde doelen in (87%). Bij vrijwel alle stelsels wordt deze noodzaak in hoge mate onderschreven, bij de machtiging kabeltv is dit echter in mindere mate het geval (68%). Daar wordt gesteld, dat de machtiging vooral dient ter waarborging van de kwaliteit en continuïteit van de onderneming. Die zou echter net zo goed door de onderneming zelf gewaarborgd kunnen worden. Bij de vergunning radio-actieve stoffen en bronnen wordt een aantal malen opgemerkt, dat een vergunning voor kleine radio-actieve bronnen/kleine hoeveelheden stoffen niet nodig zou hoeven te zijn. Wat betreft de (individuele) ontheffing Servië/Montenegro wordt gepleit voor een algemene vrijstelling voor hulpgoederen, mede gezien de problemen die vertraagde afhandeling van deze ontheffing veroorzaakt (zie 10.2.3).

10.6. Conclusies

De Rekenkamer concludeert dat in de aanvraagprocedure twee in het oog lopende problemen bij alle stelsels in meer of mindere mate een rol spelen:

- de overschrijding van de wettelijke afhandelingstermijn (in 71% van de gevallen) met voor de vergunningaanvragers negatieve gevolgen;
- de controle van aanvraaggegevens teneinde misbruik en oneigenlijk gebruik van vergunningen tegen te gaan. Deze controle vindt volgens de vergunninghouder slechts in 18% van de gevallen plaats (per stelsel variërend van 16% tot 44%), terwijl de verlener bij drie stelsels aangeeft bij iedere aanvrager de gegevens te controleren. Dat betekent derhalve dat waar drie verlener stellen 100% van de gegevens van de aanvragers te controleren, dit door de betrokkenen maar in 44% (erkenning slachterijen), respectievelijk 25% (opiumverlof), respectievelijk 16% (machtiging kabeltelevisie) wordt bevestigd.

Bij de aanvraagprocedure spelen in mindere mate problemen over aan te leveren gegevens: dit wordt door 14% van de respondenten genoemd.

De handhavers blijken bij de vergunninghouders redelijk goed bekend. Ook weet men in het algemeen goed aan welke vergunningsvoorschriften men zich dient te houden. Een kwart van de vergunninghouders meldde echter zich wel eens niet aan deze voorschriften te houden. Wanneer de handhaver daarvan op de hoogte was trad deze hier in de helft van de gevallen toch niet tegen op. Hier was dus sprake van gedogen (11 gevallen).

Bij drie stelsels worden leges geheven (vergunning radio-actieve stoffen en bronnen, machtiging kabeltv en opiumverlof). Hierbij achtte een kwart tot eenderde van de ondervraagde vergunninghouders deze te hoog in verhouding met de kosten die er met de verlening en handhaving naar hun inzicht verbonden waren. Een derde tot bijna de helft van de respondenten achtte de hoogte van de leges acceptabel.

De investerings- en administratieve lastendruk wordt door de vergunninghouders zeer verschillend ervaren. Deze verschillen zijn er zowel tussen vergunninghouders binnen één stelsel als tussen vergunninghouders in verschillende stelsels.

Dit is een interessant gegeven in het kader van het streven van het kabinet tot terugdringing van de administratieve lastendruk.

Over het algemeen geldt dat de vergunninghouders geen twijfel uiten over de noodzaak van de vergunning voor het realiseren van de met de vergunning beoogde doelen.

11. SLOTCONCLUSIES

De Rekenkamer beschouwt het beleidsinstrument vergunningen als een «zwaar» beleidsinstrument. Handelingen zijn wettelijk verboden gesteld, en mogen alleen worden verricht als daarvoor een vergunning is verkregen. Door het verlenen van vergunningen weet de overheid in principe welke bedrijven, instellingen of burgers de betreffende handelingen verrichten; zij kan aan de vergunning specifieke gedragsvoorschriften verbinden en ter plaatse controleren of in overeenstemming met de gedragsvoorschriften wordt gehandeld. Indien dit niet het geval blijkt, is het mogelijk een vergunning weer in te trekken, waarmee het oorspronkelijke verbod weer in zijn volle omvang geldt. Ook de ingrijpende consequenties van de intrekking ervan maken vergunningen tot een zwaar instrument.

Voor een dergelijk zwaar beleidsinstrument zou men ook een bijpassend beheersinstrumentarium verwachten. Het onderzoek heeft uitgewezen dat dit in veel gevallen ontbreekt. Zo bleek dat de controle op de gegevens van de aanvragers voor meer dan 70% van de vergunningstelsels niet gebaseerd is op schriftelijke richtlijnen. In de praktijk bleek dat voor 35% van de vergunningstelsels de controle slechts betrekking had op een deel van de aanvraaggegevens of in het geheel niet plaatsvond. De toegang tot het mogen verrichten van handelingen die voor niet-vergunninghouders verboden zijn, is hiermee in onvoldoende mate bewaakt.

Op grond van meer dan de helft van de vergunningstelsels werden (deels) vergunningen met een onbeperkte geldigheidsduur afgegeven. Zowel bij de verlening als bij de handhaving bleek een aanzienlijke mate van beleidsvrijheid voor de overheid aanwezig te zijn. Dit terwijl slechts voor 43% van de stelsels beleidsregels waren geformuleerd waarin de toekenningscriteria of de aan de vergunning te verbinden nadere voorschriften nader werden uitgewerkt. Inzicht in de realisatie van de doelstellingen ontbreekt in een aantal gevallen door een gebrek aan prestatiegegevens (voor 30% van de stelsels waarvoor meer dan 25 aanvragen per jaar worden ingediend zijn geen prestatiegegevens aanwezig) en door een gebrek aan evaluatie-onderzoeken (voor slechts 21% van de stelsels is een ex post evaluatie-onderzoek verricht). Voor een derde deel van de grotere stelsels was geen vergunningenbestand aanwezig.

Bij een aantal vergunningstelsels bleek in de praktijk geen handhaving plaats te vinden en bij één op de vier stelsels worden bepaalde overtredingen gedoogd. Van stringente handhaving lijkt dus geen sprake te zijn. De Rekenkamer concludeert hieruit dat de uitvoering van de verlening en handhaving van vergunningen op een aantal belangrijke onderdelen tekort schoot.

Het onderzoek geeft een beeld van een middelmatig presterende overheid waar het de verlening en handhaving van vergunningen betreft, die voor de toepassing van een zwaar instrument een relatief licht beheer voert.

De Rekenkamer acht het opvallend dat slechts bij een beperkt aantal stelsels (28) leges voor de verlening van vergunningen moeten worden betaald. Uitgangspunt van de overheid is immers om kostendekkende vergoedingen voor administratieve handelingen in rekening brengen.

De besluitvorming over toekenning of weigering van een vergunning bleek vrijwel altijd te leiden tot het honoreren van de vergunningaanvragen.

Bij 80% van de vergunningstelsels is in de afgelopen vijf jaar nooit een vergunning ingetrokken.

Op grond van de belangrijkste elementen waaruit bovenstaande conclusies zijn opgebouwd, is nagegaan welke plaats de ministeries innemen in een rangorde¹. Slechts vijf van de tien ministeries, namelijk die waarvan relatief veel vergunningstelsels zijn onderzocht, lenen zich voor een dergelijke vergelijking. De overige vijf ministeries, waarvan slechts één tot vijf vergunningstelsels zijn onderzocht, zijn in de rangorde buiten beschouwing gelaten. Wanneer de rangorde wordt beperkt tot de vijf ministeries waarvan relatief veel vergunningstelsels zijn onderzocht, ontstaat het volgende beeld in volgorde van aflopend resultaat:

1. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;
2. Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
3. en 4. Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
5. Ministerie van Economische Zaken.

Bij deze rangorde dient in ogenschouw genomen te worden dat ook voor deze ministeries geldt dat zij een middelmatige prestatie behaalden: de resultaten variëren van 60% (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) tot 38% (Ministerie van Economische Zaken) van het maximaal te behalen resultaat². Daarom dient de kwaliteit van verlening en handhaving van vergunningen bij deze ministeries nog de nodige aandacht te krijgen.

¹ De rangorde is gebaseerd op de gemiddelde score van de in het onderzoek betrokken vergunningstelsels van de desbetreffende ministeries op de volgende variabelen: ex post-evaluatie, schriftelijke vastlegging van het doel van het vergunningstelsel, controle van aanvraaggegevens in de praktijk, schriftelijke controlerichtlijnen, beleidsregels als waarborg voor beleidsvrijheid, handhaving in de praktijk, gedoogsituaties, prestatiegegevens, vergunningenbestand, productienormen, inzicht in uitvoeringskosten, functiescheiding en richtlijnen functiescheiding.

² De rangorde van alle 10 ministeries zou er als volgt uitzien: VROM, LNV, VWS, Defensie, V&W, SZW, Justitie, EZ, Financiën, OCW. De scores variëren van 67% tot 25%.

12. AANBEVELINGEN

1. Er dient een heroverweging plaats te vinden van het nut van de inzet van het beleidsinstrument vergunningen in een specifieke situatie. Vergunningstelsels die blijkens zo'n heroverweging niet adequaat worden gebruikt, dienen of afgeschaft te worden, of zodanig verbeterd te worden dat ze wèl adequaat kunnen worden gebruikt.

2. Het heffen van leges voor de verlening van vergunningen verdient, conform het hierover in 1991 geformuleerde regeringsstandpunt, aanbeveling. De totale opbrengst van de leges dient in beginsel gelijk te zijn aan de kosten die de rijksoverheid moet maken voor de afhandeling van de vergunningaanvragen, tenzij gemotiveerd is aangegeven dat dit niet het geval hoeft te zijn.

Wanneer sprake is van een beperkt aantal beschikbare vergunningen en veel potentiële vergunninghouders, kan overwogen worden in de selectie een zwaarder gewicht toe te kennen aan de beste prijs/kwaliteit verhouding.

3. Gezien de schaal waarop gedogen blijkens het Rekenkameronderzoek voorkomt en gegeven het feit dat voor een aantal stelsels geen handhaving plaatsvindt, verdient het aanbeveling meer aandacht te besteden aan de wenselijkheid van een adequate handhaving.

4. In het gehele proces van verlenen en handhaven dient aan de volgende aspecten meer aandacht te worden besteed:

- formulering van doelstellingen van vergunningstelsels en van de wijze waarop het instrument een bijdrage kan leveren aan de realisatie van de achterliggende beleidsdoelstellingen;
- duidelijkheid voor vergunninghouders;
- consistente invulling van beleidsvrijheid bij verlening en van handhaving; waarborgen voor integere verlening en handhaving, zoals schriftelijke voorschriften over functiescheiding en functieroulatie, en naleving daarvan in de praktijk.

5. Een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering bij het verlenen en handhaven van vergunningen dient verder bevorderd te worden. Daarbij kan vooral gedacht worden aan:

- het opstellen van schriftelijke richtlijnen voor de controle van de juistheid van de aanvraaggegevens en het toepassen van deze richtlijnen in de praktijk, om zoveel mogelijk te verzekeren dat alleen die burgers, bedrijven en instellingen die aan de eisen voldoen, een vergunning krijgen;
- het verbeteren van het inzicht in de uitvoeringskosten van vergunningverlening, om:
 - * (periodieke) kosten-baten-afweging te waarborgen;
 - * invoering van kostendekkende leges mogelijk te maken;
 - * na te kunnen gaan wanneer het streven naar kostendekkendheid moet leiden tot een verhoging of verlaging van de leges;
- het opstellen en in de praktijk hanteren van produktienormen voor een efficiënte vergunningverlening om vertraging in de besluitvorming te voorkomen, dit in het bijzonder voor vergunningstelsels op grond waarvan jaarlijks tenminste 25 vergunningen worden verstrekt;
- het opzetten en onderhouden van een vergunningbestand, opdat de verlenende en handhavende instanties kunnen weten wie de vergunninghouders zijn en aan welke gedragsvoorschriften deze zich in die hoedanigheid dienen te houden;
- het verzamelen van prestatiegegevens over het vergunningstelsel die uitstijgen boven het aantal verleende vergunningen (zoals onder meer het aantal aangevraagde vergunningen alsmede het aantal uit vorige jaren

nog van kracht zijnde vergunningen), teneinde een beter inzicht te hebben in het verleningsproces.

6. In bijlage 8 is een handreiking voor het vergunningproces opgenomen. In de handreiking wordt chronologisch, van aanvraag tot en met handhaving, een aantal concrete aanbevelingen geformuleerd.

13. REACTIE MINISTERS EN COMMENTAAR REKENKAMER

13.1. Gedogen

Drie ministers, die van Justitie, van Verkeer en Waterstaat en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gingen in op de Rekenkamerconclusies over gedoogsituaties.

De minister van Justitie merkte op dat bij de twee vergunningstelsels van haar ministerie waar sprake is van gedogen, een strikte naleving van de vergunningvoorwaarden niet in verhouding staat tot de betrokken belangen.

De minister van Verkeer en Waterstaat was van mening dat gedogen het geval kan zijn, maar alleen in zeer specifieke omstandigheden en in zeer beperkte mate.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid was van mening dat gedogen dat (tijdelijk) wordt gewerkt zonder vergunning minder zwaar telt dan de situatie waarin wordt gedoogd dat wordt afgeweken van de vergunningvoorschriften. Hij stelt dat de eerste situatie formeel-juridisch niet correct is, maar dat het tegengaan ervan vaak ondoelmatig is. Er is sprake van een overbruggingsperiode totdat de vergunning alsnog wordt verleend.

De ministers van Economische Zaken, van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gingen niet in op het verschijnsel «gedogen», hoewel dit bij hun ministeries wel voorkwam.

De Rekenkamer is van mening dat in gevallen zoals de ministers van Justitie en van Verkeer en Waterstaat noemen aanpassing van wet- of regelgeving overwogen dient te worden, zodat niet langer sprake behoeft te zijn van gedogen.

Het onderscheid dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid maakt acht de Rekenkamer niet goed houdbaar. Volgens haar is het in zijn algemeenheid niet mogelijk vast te stellen welke situatie erger is: handelen zonder vergunning, of afwijken van de vergunningvoorschriften. Beoordeling van de ernst hiervan is grotendeels afhankelijk van de maatschappelijke gevolgen van dergelijke handelingen. Beter ware het in die gevallen waar van een tijdelijke situatie sprake is, die situatie dan ook expliciet te regelen.

13.2. Leges

Vijf ministers reageerden op de conclusies over het heffen van kostendekkende leges.

De minister van Justitie liet weten dat zij voornemens is voor twee van de onderzochte vergunningstelsels leges te gaan invoeren.

Zij vond dat in beginsel leges geheven moeten worden, tenzij hiertegen gezien de aard van het onderwerp bezwaren bestaan.

De minister van Verkeer en Waterstaat was van mening dat leges niet in alle gevallen kostendekkend kunnen zijn. In sommige gevallen zouden de leges zodanig hoog kunnen worden dat dit een drempel opwerpt voor het aanvragen van een vergunning, waardoor activiteiten ontplooid zouden kunnen worden die in strijd zijn met de wet.

De minister van Economische Zaken was het eens met het afwegen van de mogelijkheden tot het heffen van kostendekkende leges, maar vroeg zich af of het heffen van leges voor alle typen vergunningen voor de hand ligt.

De minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zou het heffen van leges gaan bekijken, mede in samenhang met de resultaten van de interdepartementale werkgroep «doorberekening van (handhavings-) kosten», in het kader van de operatie Marktwerking, Deregulering en

Wetgevingskwaliteit. Het heffen van leges bij relatief kleine vergunningstelsels was volgens hem niet doelmatig. Bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden voor vier van de twintig vergunningstelsels leges geheven. Dit betreft dan wel de relatief omvangrijke stelsels: voor 75% van de verleende vergunningen worden leges ontvangen.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is het in principe eens met de aanbeveling waar mogelijk leges te heffen. Echter, situaties waar sprake is van een zeer gering aantal verstrekte vergunningen of waar sprake is van principiële of praktische bezwaren komen niet in aanmerking voor het heffen van (kostendekkende) leges.

Volgens de Rekenkamer kan de situatie dat leges een drempel opwerpen inderdaad voorkomen. Zij benadrukt echter het belang van een gemotiveerde keuze voor het al dan niet heffen van (kostendekkende) leges.

13.3. Achterstand in vergunningverlening

Twee ministers gingen in op de opmerkingen van de Rekenkamer over het overschrijden van de beslistermijn zoals deze in de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) staat aangegeven.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid merkte op dat voor vergunningen op basis van de Kernenergiewet gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid die de AWB biedt de beslistermijn te verlengen van acht naar zestien weken. De reden hiervoor is het onderzoek dat verricht dient te worden voordat een beslissing kan worden genomen over een aanvraag.

Volgens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport moet de in de AWB genoemde beslistermijn van acht weken niet als fataal geïnterpreteerd worden. Het aanmerken van het niet halen van deze termijn als «achterstand» vond zij niet in overeenstemming met de achtergrond van de AWB bepaling.

De Rekenkamer wijst erop, dat in de Memorie van Toelichting bij de AWB het belang wordt benadrukt van op ieder soort beschikkingen toegespitste beslissingstermijnen, die dan ook in vele wettelijke regelingen zijn opgenomen. Zij is in lijn hiermee van mening dat, wanneer vergunningverlening op grond van bepaalde wet- of regelgeving zodanig bewerkelijk is dat de in de AWB gestelde termijn in de praktijk niet gehaald kan worden, in de specifieke wet- of regelgeving een ruimere termijn dient te worden opgenomen.

13.4. Justitie

De minister van Justitie onderschreef vrijwel alle aanbevelingen van de Rekenkamer. Voor het verkrijgen van een volledig zicht op een efficiënte bedrijfsvoering rijksbreed werd volgens haar gewerkt aan het ontwikkelen van doelmatigheidskengetallen ten behoeve van de begroting.

De Rekenkamer acht de ontwikkeling van kengetallen een goede zaak, maar kan uit het antwoord van de minister niet opmaken waarop deze kengetallen betrekking zullen hebben.

13.5. Verkeer en Waterstaat

De minister van Verkeer en Waterstaat onderschrijft de aanbeveling om te komen tot een doelgerichte inzet van vergunningen. Bij haar ministerie wordt gewerkt aan de opheffing van knelpunten in weten regelgeving die door de Rekenkamer waren gesignaleerd.

Zij merkt op dat een groot deel van de onderzochte vergunningstelsels van haar ministerie tenminste 10 jaar oud zijn. Het is volgens haar onmogelijk om aan alle sindsdien geformuleerde eisen van de Rekenkamer te voldoen.

De Rekenkamer heeft haar oordeel op enkele punten genuanceerd wanneer het relatief «oude» vergunningstelsels betref. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aanwezigheid van een ex ante evaluatie. Hierop zijn uitsluitend stelsels beoordeeld die na 1975 tot stand zijn gekomen. Indicatoren voor een efficiënte bedrijfsvoering gelden echter naar de opvatting van de Rekenkamer onverkort voor alle stelsels.

13.6. Economische Zaken

De minister van Economische Zaken vond de aanbeveling van de Rekenkamer om het gebruik van het instrument vergunningen te heroverwegen te vergaand op grond van het door de Rekenkamer uitgevoerde onderzoek, omdat dit zich zijns inziens niet uitstreckte tot nut of doelbereik van vergunningen. In dit verband wees hij op de Rekenkamerbevinding dat 87% van de ondervraagde vergunninghouders het nut van het voor hen geldende vergunningstelsel inziet.

De aanbevelingen over een efficiënte bedrijfsvoering en een adequate handhaving worden onderschreven. Het Ministerie van Economische Zaken zal hiertoe gebruik gaan maken van de «handreiking voor de verlening en handhaving van vergunningen» die als bijlage bij het Rekenkamerrapport is opgenomen. Wel wijst hij erop dat de aanbeveling om duidelijke beslisriteria en vergunningvoorschriften te hanteren en meer controle uit te voeren, kosten met zich mee brengt.

De Rekenkamer heeft zelf geen onderzoek gedaan naar de doelbereiking van vergunningstelsels. Wel is haar uit haar onderzoek naar de aanwezigheid van evaluatieonderzoeken bij de ministeries gebleken dat slechts 1 op de 5 stelsels was geëvalueerd en dat in slechts 1 van de in totaal 21 aangetroffen evaluatie-onderzoeken de doelbereiking van het desbetreffende vergunningstelsel redelijk tot goed was.

De aanbeveling over heroverweging van de vergunningstelsels vloeit echter niet zozeer voort uit een mogelijk onvoldoende doelbereiking, alswel uit de geconstateerde onevenwichtigheid tussen de toepassing van een zwaar beleidsinstrument en een relatief licht beheer. Alvorens derhalve maatregelen te nemen in de beheerssfeer lijkt het relevant het nut van de vergunning als zodanig te beoordelen.

Dat de kosten kunnen toenemen wanneer de Rekenkameraanbevelingen over verlening en handhaving van vergunningen worden opgevolgd is inderdaad mogelijk. Evenzo overigens de inkomsten uit leges. Dit gegeven zal dan ook, naast de uitkomst van doelbereikingsonderzoeken, een rol moeten spelen in de overweging of een vergunningstelsel kan worden voortgezet, dan wel vervangen kan worden door een lichter instrument.

Overigens merkt de Rekenkamer op dat aan de door de minister genoemde 87% van de ondervraagde vergunninghouders niet dezelfde waarde gehecht mag worden als aan de percentages die het resultaat zijn van onderzoek aan de hand van een representatieve steekproef uit alle vergunningstelsels. De ondervraagde vergunninghouders waren in het

bezit van een vergunning op grond van één van de vijf speciaal geselecteerde omvangrijke, recente en maatschappelijk belangrijke vergunningstelsels.

13.7. Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Rekenkamer merkte de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op, het instrument vergunningen in al zijn aspecten de komende periode onder de loep te zullen nemen.

Volgens de minister zou de oorzaak van de geconstateerde knelpunten in nationale wet- en regelgeving wellicht geheel dan wel ten dele in internationale regelgeving kunnen liggen.

Tenslotte merkte hij op dat inzicht in de uitvoeringskosten inderdaad voor acht van de twintig vergunningstelsels bestaat, maar dat dit juist relatief omvangrijke vergunningstelsels betreft: voor 65% van de verleende vergunningen bestaat een dergelijk inzicht.

De Rekenkamer is van mening dat wanneer in internationale regelgeving onduidelijkheid bestaat over bijvoorbeeld de besliscriteria die gehanteerd worden bij de behandeling van vergunningaanvragen of over de gegevens die door de aanvragers geleverd dienen te worden, de nationale lidstaten met behulp van een toelichting op de internationale regelgeving meer duidelijkheid aan vergunningaanvragers en vergunninghouders kunnen geven.

De Rekenkamer acht voorts inzicht in de uitvoeringskosten voor grotere stelsels onmisbaar, en voor de kleinere stelsels op zijn minst aanbevelenswaardig.

13.8. Overige ministers

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen zag geen aanleiding tot het plaatsen van kanttekeningen.

De minister van Financiën deelde mee zich in grote lijnen te kunnen vinden in de conclusies van de Rekenkamer.

De minister van Defensie zal de aanbevelingen van de Rekenkamer in beginsel overnemen.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer onderschreef de aanbevelingen van de Rekenkamer, maar merkte wel op dat het oordeel «middelmatica presterend» niet van toepassing is op de bij haar ministerie onderzochte vergunningstelsels. De Rekenkamer wijst erop dat de vier onderzochte vergunningstelsels van dit ministerie gemiddeld 67% scoorden op de in de rangorde meegewogen indicatoren. Dit is inderdaad de hoogste score van alle 10 ministeries, maar voldoet nog niet aan de kwalificatie «goed».

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid had naast zijn opmerkingen over gedoogsituaties, legesheffing en beslistermijn AWB geen andere punten.

Hij onderschreef de conclusies van de Rekenkamer en zegde toe de aanbevelingen te zullen opvolgen. Bij zijn ministerie was volgens de minister op dit terrein reeds veel werk verricht.

Ook de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kon zich over het algemeen vinden in de aanbevelingen van de Rekenkamer. De handreiking voor het verlenen en handhaven van vergunningen zou zij waar nodig inpassen in het beleid. Zij had alleen kritiek op de wijze

waarop de Rekenkamer met het verschijnsel «achterstand» was omgesprongen (zie paragraaf 13.3).

De Rekenkamer ziet in de reacties geen aanleiding haar conclusies en aanbevelingen te herzien.

BIJLAGE 1 Onderzochte elementen van vergunningverlening en -handhaving

<i>Aspecten</i>	<i>Indicatoren</i>	<i>Hfst</i>
financieel belang	ontvangststen leges	3.2
	ontvangststen exploitatie onroerende zaken	3.3
	uitvoeringskosten	3.4
doelbereiking	* melding doel stelsel in Memorie van toelichting (MvT)/Nota van toelichting (NvT)	
	* melding doel wet/regelgeving in MvT/NvT	
	* onderlinge verhouding doel stelsel – doel wet/regelgeving	4.2
	melding motief voor keuze instrument vergunning:	
	* afweging in wet- of regelgeving	
	* motieven genoemd door vergunningverlenende instanties	
	* aanwezigheid ex ante evaluaties	4.3
	aanwezigheid van ex post evaluaties	4.4
	gebruik van uitzonderingsmogelijkheden	4.5
	duidelijkheid voor potentiële doelgroep over het feit dat een vergunning noodzakelijk is	5.2
	duidelijkheid voor potentiële doelgroep over:	
	* toekenningscriteria	
	* aanvraaggegevens	5.2
	controle van aanvraaggegevens	5.3
	duidelijkheid over tot handhaving bevoegde instanties	7.2
	mate van (non-)handhaving	7.3
	gebruik van de sanctie «intrekken»	7.3
	aantal gedoogsituaties	7.4
	mening vergunninghouders over noodzaak vergunning ter bereiking doelen	10.5
	controle op aanvraaggegevens	5.4
overtreding gedragsvoorschriften	7.3	
mate van gedogen	7.4	
doelmatigheid van het proces	gebruik van schriftelijke controlerichtlijnen	5.3
	gebruik van standaardaanvraagformulieren	5.3
	waarborgen voor consistente invulling beleidsvrijheid bij verlening	6.3
	aantal afgewezen aanvragen	6.4
	aantal maal bezwaar en beroep	6.4
	waarborgen voor consistente invulling beleidsvrijheid bij handhaven	7.3
	gebruik produktienormen	8.2
	achterstand in de verlening	8.3
	gebruik en onderhoud van een bestand	8.4
	aanwezigheid prestatiegegevens	8.5
	inzicht uitvoeringskosten	3.4
	problemen bij aanvraag vergunning	10.2
	achterstand bij verlening vergunningen	10.2
	administratieve lasten	10.4
	afstemming tussen handhavers	10.3
	integriteit	9.2
	melden van nevenfuncties	9.2
	aannemen en melden van geschenken en diensten	9.3
functieroulatie	9.5	
aanwezigheid vertrouwenspersoon fraude en corruptie	9.6	
aantal gevallen van aantastingen van integriteit bij verlening en handhaving van vergunningen	9.7	
rechtmatigheid	9.4	
functiescheiding	9.4	

BIJLAGE 2 In wet- en regelgeving aangetroffen begrippen

<i>Begrip</i>	<i>aantal maal in de steekproef vertegenwoordigd (n =100)</i>
vergunning	55
ontheffing	20
erkenning	7
toestemming	7
machtiging	3
verlof	2
inschrijving	2
concessie	1
aanwijzing	1
registratie	1
toelating	1

Ministerie van Justitie

Auteurswet

1. Voor het als bedrijf verlenen van bemiddeling in zake muziek-auteursrecht, al of niet met het oogmerk om winst te maken, is de toestemming vereischt van Onzen Minister van Justitie (artikel 30a)

Burgerlijk Wetboek

2. De geslachtsnaam van een persoon kan op zijn verzoek, of op verzoek van zijn wettelijke vertegenwoordiger, door de Koning worden gewijzigd (Boek 1, artikel 7)

Vreemdelingenwet

3. Vergunning tot verblijf (artikel 9)
4. Voorwaardelijke vergunning tot verblijf (artikel 9a)
5. Vestigingsvergunning (artikel 13)
6. Toelating als vluchteling (artikel 15)
7. Machtiging tot voorlopig verblijf (Vreemdelingenbesluit, artikel 41, sub c)

Wet op de Kansspelen

8. Vergunning tot het openstellen van een tegen een niet hogere dan de parikoers uit te geven werkelijke geldlening, die een jaarlijkse en jaarlijks ter beschikking te stellen rente geeft, niet lager dan een door Onze Minister van Financiën vast te stellen percentage, terwijl aan de schuldbewijzen van die lening bijkomstig de kans op het winnen van premies is verbonden (art. 4)

9. Vergunning tot het organiseren van een instantloterij met het oog op de belangen van instellingen werkzaam ten algemene nutte, in het bijzonder op het gebied van sport en lichamelijke vorming, van de cultuur, het maatschappelijk welzijn en de volksgezondheid (artikel 14b)

10. Vergunning tot het organiseren van sportprijsvragen met het oog op de belangen van instellingen werkzaam ten algemene nutte, in het bijzonder op het gebied van sport en lichamelijke vorming, van de cultuur, het maatschappelijk welzijn en de volksgezondheid (artikel 16)

11. Vergunning tot het organiseren van een totalisator (artikel 24)

12. Vergunning tot het organiseren van lotto's met het oog op de belangen van instellingen werkzaam ten algemene nutte, in het bijzonder op het gebied van sport en lichamelijke vorming, van de cultuur, het maatschappelijk welzijn en de volksgezondheid (artikel 27b)

13. Vergunning tot het openstellen van de gelegenheid tot het meedingen naar een prijs of premie verbonden aan een prijsvraag van welke aard ook, indien aan die mededinging andere voorwaarden zijn gesteld dan het verrichten van een wetenschappelijke, kunstzinnige of technische prestatie en de uitgelofde prijs of premie een waarde heeft van meer dan tienduizend gulden (artikel 28)

14. Voorafgaande toestemming voor andere dan in het tweede lid genoemde voorzieningen in een wedkantoor ten behoeve van de bezoeker (Totalisatorbeschikking artikel 3)

15. Vergunning tot het houden van een loterij met een prijs groter dan f 10 000 (artikel 3) (*in steekproef*)

Wet op de weerkorpsen en particuliere beveiligings-organisaties

16. Vergunning voor het tot stand brengen, wijzigen, steunen of deel uitmaken van een particuliere beveiligingsorganisatie (artikel 5) (*in steekproef*)

17. Toestemming voor het belasten van een persoon uitsluitend met de directe of indirecte leiding over een particuliere beveiligingsorganisatie (Regeling particuliere beveiligingsorganisaties, artikel 11, lid 1)

Wet op het notarisambt

18. Vergunning voor een notaris tot het hebben van een woonplaats buiten de aangewezen standplaats (artikel 5) (*in steekproef*)

19. Het zal intusschen den Koning vrijstaan, aan de notarissen, om zeer bijzondere redenen, te vergunnen, met deze hunne betrekking die van hoofd, secretaris, ontvanger of thesaurier van eenig plaatselijk bestuur uit te oefenen. (artikel 8, lid 3) (*niet actief*)

20. Verlof aan anderen om inzage te nemen of afschriften te vorderen van akten ouder dan 70 jaren (artikel 42, lid 2) (*niet actief*)

Wet opnemng buitenlandse pleegkinderen

21. Vergunning aan een rechtspersoon tot het bemiddelen inzake opnemng van een buitenlands pleegkind (artikel 16) (*in steekproef*)

22. Toestemming op verzoek tot het opnemen van een buitenlands pleegkind (artikel 2)

Wet wapens en munitie

23. Erkenning om wapens of munitie te vervaardigen, te transformeren of in de uitoefening van een beroep of bedrijf te herstellen of te verhandelen (artikel 9, lid 2) (*in steekproef*)

24. Consent om een wapen of munitie te doen binnenkomen of te doen uitgaan, alsmede om de binnenkomst aangegeven bestemming van wapens of munitie te wijzigen (artikel 14)

25. Verlof tot het voorhanden hebben van een wapen en munitie wordt, uitsluitend voor wapens en munitie behorend tot categorie III, verleend door de minister (in geval de aanvrager geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland heeft) (artikel 28)

26. Verlof tot verkrijging van wapens van categorie III aan personen die een verlof tot voorhanden hebben als bedoeld in artikel 28 bezitten, dan wel op grond van artikel 27, vijfde lid, voor de jacht bestemde wapens voorhanden mogen hebben, wordt door de minister verleend in geval de personen in Nederland geen vaste woon- of verblijfplaats hebben (artikel 32)

Wet op de strandvonderij

27. Toestemming voor een strandvonder tot het verkopen van schietwapens en munitie (Uitvoeringsbesluit wet strandvonderij artikel 13-2)

Wetboek van Strafrecht

28. Vergunning voor handel te water (artikel 3 besluit handel te water)

Advocatenwet

29. Ontheffing van voorschrift kantoor te houden binnen het arrondissement der rechtbank (artikel 12-4)

Ambtenarenwet

30. Verklaring/bepaling dat de bevoegdheid van een deurwaarder tot het doen van verrichtingen zich mede uitstrekt tot een of meer gemeenten (Deurwaarders-reglement, artikel 8-2)

31. Vergunning aan deurwaarder om een woonplaats buiten de aangewezen standplaats te kiezen (Deurwaardersreglement artikel 25-2)

32. Uitzonderingen van bepaalde, door deurwaarders te verrichten, werkzaamheden van een voorafgaande verplichte melding bij het Ministerie van Justitie (Deurwaardersreglement artikel 26-2)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Monumentenwet 1988

1. Vergunning een beschermd monument:
a. af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht (artikel 13 en artikel 11) *(in steekproef)*

2. Vergunning om
1. een archeologisch monument,
2. een monument dat in gebruik is bij de Minister van Defensie en tevens een militaire bestemming heeft, af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen, danwel te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht (artikel 14)

3. Vergunning tot het doen van opgravingen te verlenen aan een rijksdienst, een instelling voor wetenschappelijk onderwijs of een gemeente (artikel 39, lid 1 en 2)

Wet tot behoud van cultuurbezit

4. Meldingsplicht aan de inspecteur ten aanzien van:
a. de ontwerpovereenkomst voor een beschermd voorwerp ter veiling te brengen, te vervreemden, te bezwaren, te verhuren, in bruikleen te geven of bij boedelscheiding aan een niet-ingezetene toe te delen;
b. het voornemen de verblijfplaats van een beschermd voorwerp te wijzigen (artikel 7, lid 1)

5. Toestemming, de Raad gehoord, in geval een beschermd voorwerp ter veiling wordt gebracht, vervreemd, bezwaard, verhuurd, in bruikleen gegeven of bij boedelscheiding aan een niet-ingezetene wordt toegedeeld, tot het brengen buiten Nederland (artikel 7 lid 3)

Ministerie van Financiën

Wet financiële betrekkingen buitenland 1994

1. Vergunning voor handelingen ten behoeve van het financiële verkeer met betrekking tot de transitio- en de driehoekshandel van strategische goederen (artikel 5, lid 1 en 6, lid 1 jo. besluit financieel verkeer strategische goederen, artikel 1) *(in steekproef)*

Sanctiewet 1977

2. Ontheffing van het verbod, hetzij langs directe, hetzij langs indirecte weg, enige beheers- of beschikkingshandeling te verrichten m.b.t. gelden of activa die bij in Nederland gevestigde banken of andere financiële

instellingen worden aangehouden en die direct of indirect, geheel of in overwegende mate, toe-behoren aan de Republiek Irak, aldaar woonachtige of verblijvende personen, aldaar gevestigde openbare lichamen, aldaar gevestigde rechtspersonen, en filialen of bijkantoren aldaar van rechtspersonen die elders zijn gevestigd. (Sanctiebesluit financiële dienstenverkeer en betalingsverkeer Irak, artikel 1)

3. Ontheffing van het verbod, hetzij langs directe, hetzij langs indirecte weg, enige beheers- of beschikkingshandeling te verrichten m.b.t. gelden of activa die bij in Nederland gevestigde banken of andere financiële instellingen worden aangehouden en die direct of indirect, geheel of in overwegende mate, toe-behoren aan de Federale Republiek Joegoslavië (Servië en Monte-negro), aldaar woonachtige of verblijvende personen, aldaar gevestigde openbare lichamen, aldaar gevestigde rechtspersonen en filialen of bijkantoren aldaar van rechtspersonen die elders zijn gevestigd. (Sanctiebesluit betalingsverkeer en financiële dienstenverkeer Servië en Montenegro, artikel 1)

4. Ontheffing van het bevrozen fondsen of andere financiële activa of middelen die eigendom zijn van of toekomen aan enige beoogde natuurlijke of rechtspersoon of enige rechtspersoon in de betrokken gebieden, met inbegrip van elke commerciële, industriële of openbaar-nutsonderneming. (Sanctieregeling Bosnië-Herzegovina 1994, artikel 3)

5. Ontheffing van het verbod uit de Verordening (EG) Nr. 2471/94, artikel 8 om financiële diensten te verlenen aan enige natuurlijke of rechtspersonen ten behoeve van zakelijke activiteiten die in de betrokken gebieden worden verricht. (Sanctieregeling Bosnië-Herzegovina 1994, artikel 3)

6. Ontheffing van het verbod, hetzij langs directe, hetzij langs indirecte weg, enige beheers- of beschikkingshandeling te verrichten m.b.t. gelden of activa die bij in Nederland gevestigde banken of andere financiële instellingen worden aangehouden en die direct of indirect, geheel of in overwegende mate, toebehoren aan of ter beschikking staan van de Staat Libië, in Libië gevestigde openbare lichamen en Libische ondernemingen. (Sanctiebesluit betalingsverkeer en financiële dienstenverkeer Libië, artikel 2)

Wet inzake de douane

7. Vergunning om aangiften ten invoer (ten uitvoer alsmede tot plaatsing onder het stelsel van douane-entrepots bedoeld in artikel 530, eerste lid, van de toepassingsverordening Communautaire douanewetboek voor goederen met prefinanciering) elektronisch te doen (artikel 45 en 46 jo. Besluit inzake de douane artikel 170b, lid 1) (*in steekproef*)

8. Ten aanzien van de door de Minister aangewezen goederen en in de door hem aangewezen gevallen kan, indien gehalte, samenstelling of hoeveelheid van goederen waarvoor een specifieke aangifte moet worden gedaan, aan de aangever niet bekend zijn:

a. hetzij de vermelding van die gegevens achterwege blijven indien de aangever verzoekt die gegevens op zijn kosten van rijkswege te doen bepalen

b. hetzij vergunning worden verleend dat de goederen voordat de aangifte wordt gedaan hun bestemming volgen. (artikel 174, lid 1, Besluit inzake de douane)

9. Vergunning tot opslag van goederen die in het vrije verkeer zijn en zullen blijven in de opslagruimte in een douane-entrepot (artikel 14, lid 7, Beschikking douane algemeen)

10. Toestemming om goederen uit het vrije verkeer op te slaan die bij de behandeling zullen worden verwerkt in of samengevoegd met de te behandelen goederen (artikel 14, lid 6 Beschikking douane algemeen)

11. Toestemming van de inspecteur of een door hem aangewezen ambtenaar om goederen, welke nog niet ter beschikking van de aangever

zijn gesteld om hun bestemming te volgen, te mogen vernietigen (artikel 3 jo. Besluit inzake de douane, artikel 32a lid 1) (*in steekproef*)

12. Toestemming om goederen te lossen op een of meer plaatsen welke niet als losplaats zijn aangewezen (artikel 3 en 18, lid 1 jo. Besluit inzake de douane, artikel 37) (*in steekproef*)

13. Toestemming om goederen bestemd om ter zee of door de lucht uit te gaan, elders te laden dan op een laadplaats (artikel 56, lid 2, Besluit inzake de douane)

14. Uitgaande douanegoederen welke zich elders dan aan een laatste kantoor bevinden, mogen van de plaats waar aangifte is gedaan en van de plaats waar de goederen zijn geladen, slechts worden weggevoerd met toestemming van de ambtenaren (artikel 57 Besluit inzake de douane)

15. Toestemming door het afgeven van een akte van uitklaring aan een ter zee uitgaand schip tot het vertrekken van de plaats waar het laatste kantoor is gevestigd. Toestemming tot het wegvoeren van door de lucht uitgaande goederen van het laatste kantoor. (artikel 61, Besluit inzake de douane)

16. Indien de tijdelijke opslag elders op de losplaats zal plaatsvinden in een ruimte welke onder beheer staat van de beheerder van de ruimte waarin de goederen zich bevinden, kan met toestemming het document onder geleide waarvan de goederen zijn opgeslagen, dienen tot de opslag in de andere ruimte. (artikel 71, lid 3, Besluit inzake de douane)

17. Toestemming om goederen te lossen zonder dekking van het document dat in verband met de te volgen bestemming van de goederen is afgegeven (artikel 98, lid 5, Besluit inzake de douane)

18. Toestemming van de inspecteur om uit zee binnekomende goederen in plaats van aan het eerste kantoor aan te geven op de losplaats (artikel 124, Besluit inzake de douane)

19. Toestemming om goederen welke onder ambtelijk toezicht zijn te onderzoeken of monsters te nemen, teneinde de voor het doen van de aangifte benodigde gegevens te verkrijgen (artikel 170a, Besluit inzake de douane)

20. Toestemming van de inspecteur om in een ruimte voor tijdelijke opslag andere goederen dan binnengekomen en uitgaande douanegoederen op te slaan (artikel 3 en 18, lid 4 jo. Besluit inzake de douane, artikel 196) (*in steekproef*)

21. Toestemming om ten aanzien van goederen welke op de voet van hoofdstuk VIA zijn opgeslagen en ten aanzien van uitgaande douanegoederen waarvoor de opslag in een ruimte voor tijdelijke opslag of in een entrepot van het type B of C tot het ondergaan van behandelingen bezwaarlijk is:

- a. de verpakkingsmiddelen worden vervangen;
- b. de colli worden gesplitst;
- c. de merken en nummers van de colli worden gewijzigd;
- d. losse of gestorte goederen worden verpakt;
- e. verpakte goederen welke gestort plegen te worden aangeboden, worden ontpakt;
- f. de goederen aan bepaalde onderzoeken worden onderworpen en worden bemonsterd. (artikel 210, lid 1, Besluit inzake de douane)

22. Toestemming van de ambtenaren, voor zover Onze Minister niet anders heeft bepaald, voor het aanvangen met de lossing, lading, inslag of uitslag van goederen, indien dit krachtens wettelijke bepalingen moet geschieden onder dekking van documenten. (artikel 214-1, Besluit inzake de douane)

23. Vergunning voor de opslag in douane-entrepot van goederen uit het vrije verkeer welke na beëindiging van de opslag:

- a. zullen worden ingevoerd met vrijstelling van accijnzen en omzetbelasting;
- b. zullen worden gebruikt voor de bevoorrading hier te lande of daarbuiten van schepen en luchtvaartuigen die in internationaal verkeer

worden gebezigd dan wel zullen worden geleverd aan reizigers die met dergelijke schepen en luchtvaartuigen vanuit Nederland vertrekken en de goederen in hun persoonlijke bagage meevoeren;

c. zullen worden gebruikt voor de bevoorrading van zich buiten de territoriale zee bevindende boor- en productieplatforms;

d. zullen worden geleverd aan in het buitenland hun functie uitoefenende en aldaar gevestigde diplomatieke ambtenaren en beroepsconsuls (artikel 14, lid 2 Beschikking douane algemeen)

Wet op de accijns

24. Vergunning van de inspecteur om te kunnen worden aangemerkt als geregistreerd bedrijf of als niet-geregistreerd bedrijf. (artikel 50a, lid 1)

25. Vergunning van de inspecteur voor de verkoper van accijns-goederen tot het verzenden of vervoeren vanuit Nederland naar een andere lidstaat (artikel 86b, lid 1)

26. Vergunning tot het vervaardigen of voorhanden hebben van een distilleertoestel (artikel 90, lid 1)

27. Ontheffing van het verbod halfzware olie en gasolie die zijn voorzien van herkenningmiddelen buiten een accijnsgoederen-plaats voorhanden te hebben te zamen met middelen die de afscheiding, opheffing of verandering van de werking van die herkenningmiddelen in deze oliën kunnen bewerkstelligen of bevorderen (artikel 91, lid 4)

28. Vergunning van de inspecteur te mogen optreden als fiscaal vertegenwoordiger (artikel 50f, lid 2)

Wet op de verbruiksbelastingen van alcoholvrije dranken

29. Vergunning van de inspecteur om een plaats als inrichting te mogen gebruiken (artikel 14, lid 1)

Ministerie van Defensie

Luchtvaartwet

1. Vergunning tot het fotograferen of doen fotograferen boven Nederlands rechtsgebied (Besluit luchtfotografie, artikel 2) (*in steekproef*)

2. Ontheffing van het verbod,

a. op een luchtvaartterrein bouwwerken of andere opstallen op te richten of te hebben dan wel gewassen te planten of te hebben

b. op een luchtvaartterrein roerende zaken te hebben of graafwerk te verrichten, anders dan i.v.m. de dagelijkse exploitatie of het dagelijkse onderhoud van het luchtvaartterrein (artikel 31, lid 2)

3. Ontheffing van het verbod voor de gezagvoerder van een luchtvaartuig bepaalde luchtvaartterreinen te gebruiken (artikel 34, lid 2) (*in steekproef*)

4. Toestemming voor een luchtvaartvertoning of wedstrijd (artikel 17)

5. Vergunning voor vreemde militaire luchtvaartuigen (artikel 76 lid 1 onder d jo. Besluit tot regeling toelating vreemde militaire luchtvaartuigen binnen Nederlands rechtsgebied, artikel 2)

6. Vergunning voor vreemde militaire luchtvaartuigen om wapens e.d. mede te voeren (artikel 76, lid 1 onder d jo. Besluit tot regeling toelating vreemde militaire luchtvaartuigen binnen Nederlands rechtsgebied, artikel 4, lid 1)

7. Vergunning t.b.v. vreemde militaire luchtvaartuigen om valscherms te gebruiken (artikel 76, lid 1 onder d jo. Besluit tot regeling toelating vreemde militaire luchtvaartuigen binnen Nederlands rechtsgebied, artikel 4 lid 2)

Wet op de weerkorpsen en de particuliere beveiligings-organisaties

8. Erkenning van weerbaarheidsvereniging en schietvereniging als deze verenigingen rechtsbevoegdheid hebben. (Uitvoeringsbesluit Wet op de Weerkorpsen, artikel 1) (*in steekproef*)

9. Goedkeuring om uniformkleding en onderscheidingstekenen te mogen dragen of voeren (Uitvoeringsbesluit Wet op de weerkorpsen, artikel 16)

Ministerie van VROM

Kernenergiewet

1. Vergunning tot het binnen of buiten Nederlands grondgebied brengen van radioactieve afvalstoffen (artikel 67 wet jo. artikel 3 Besluit in-, uit- en doorvoer van radioactieve afvalstoffen)

2. Goedkeuring (aan een andere Lid-Staat) om:

a. radioactieve afvalstoffen die afkomstig zijn van een Staat buiten de Europese Gemeenschappen te brengen naar:

1e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van die andere Lid-Staat via Nederlands grondgebied,

2e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van een andere Staat buiten de Europese Gemeenschappen via Nederlands grondgebied, of om

b. vanuit het grondgebied van die Lid-Staat radioactieve afvalstoffen te brengen naar:

1e een definitieve bestemming binnen Nederlands grondgebied;

2e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van een derde Lid-Staat via Nederlands grondgebied;

3e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van een Staat buiten de Europese Gemeenschappen via Nederlands grondgebied (artikel 67 wet jo. artikel 7, lid 1 Besluit in-, uit- en doorvoer van radioactieve afvalstoffen) (*niet actief*)

3. Vergunning om een inrichting, waarin kernenergie kan worden vrijgemaakt, splijtstoffen kunnen worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen worden opgeslagen, op te richten in werking te brengen of te wijzigen (artikel 15 onder b)

Waterleidingwet

4. Ontheffing van het verbod een watervoorzieningswerk te wijzigen of uit te breiden, tot stand te brengen of te gebruiken in afwijking van een goedgekeurd plan voor de middellange termijn (artikel 59, lid 1) (*niet actief*)

Wet inzake de luchtverontreiniging

5. Ontheffing in het belang van de landsverdediging van verboden en verplichtingen ter voorkoming of beperking van luchtverontreiniging m.b.t. toestellen, brandstoffen en verontreinigende handelingen. (artikel 86, lid 1) (*niet actief*)

6. Ontheffing van het verbod bromfietsen, die niet behoren tot het goedgekeurde type in te voeren of bedrijfsmatig te vervaardigen, ten verkoop in voorraad te hebben, ten verkoop aan te bieden, te verkopen, af te leveren, te vervoeren of te gebruiken (artikel 3 lid 2c, Besluit typekeuring bromfietsen luchtverontreiniging) (*niet actief*)

7. Ontheffing van het verbod om als brandstof te gebruiken

a. gasolie met een zwavelgehalte van meer dan 0,2%

- b. zware stookolie met een zwavelgehalte van meer dan 1%
- c. andere brandstoffen, vast, vloeibaar of gasvormig, met een zwavelgehalte van meer dan 1,2%. (artikel 3, lid 2 Besluit zwavelgehalte brandstoffen) (*weinig actief*)

Wet geluidhinder

- 8. Vergunning voor het gebruik van een luchtkussenvoertuig (artikel 3, lid 1 Besluit luchtkussenvoertuigen) (*weinig actief*)

Wet milieubeheer

- 9. Vergunning voor het oprichten of in werking hebben van een inrichting (artikel 8.1, lid 1 onder a en c) (*in steekproef*)
- 10. Vergunning voor het verrichten van handelingen m.b.t. afvalstoffen, die ontstaan in de uitoefening van beroep of bedrijf, waarvan men weet of redelijkerwijs had moeten weten dat daardoor nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of kunnen ontstaan. (artikel 10.3, lid 1) (*niet actief*)
- 11. Vergunning voor het inzamelen of anderszins in ontvangst nemen, bewaren, bewerken, verwerken, vernietigen of op of in de bodem brengen dan wel op andere wijze verwijderen, indien daardoor, naar men weet of redelijkerwijs had moeten weten, nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of kunnen ontstaan. (artikel 10.3 lid 2) (*niet actief*)
- 12. Vergunning voor het inzamelen van afgewerkte olie (artikel 10.37 wet jo. artikel 2, lid 1 Besluit inzameling afgewerkte olie) (*in steekproef*)
- 13. Ontheffing van de verplichting om bepaalde stoffen, preparaten of produkten ten behoeve van een doelmatige verwijdering van afvalstoffen te voorzien van een door de minister aangegeven aanduiding (artikel 10.6), van de verplichting voorzieningen te treffen om bepaalde terug- of ingenomen stoffen, preparaten of produkten op een aangewezen wijze te kunnen bewaren, te bewerken te verwerken of te vernietigen dan wel bepaalde stoffen, preparaten of produkten af te geven aan een aangewezen persoon (artikel 10.8), van de verplichting bepaalde afvalstoffen in ontvangst te nemen en vervolgens op een bepaalde wijze toe te passen (artikel 10.9), van het verbod gevaarlijke afvalstoffen buiten de inrichting te bewaren, te bewerken, te verwerken of te vernietigen (artikel 10.43) (Ontheffingen artikel 10.47 lid 3) (*niet actief*)
- 14. Vergunning voor het veranderen van een inrichting of de werking daarvan te veranderen (artikel 8.1, lid 1 onder b)
- 15. Vergunning voor het veranderen van een inrichting en het in werking hebben na die verandering van de gehele inrichting of onderdelen daarvan, waarmee die verandering samenhangt (in het geval dat voor die inrichting al één of meer vergunningen krachtens deze wet waren verleend) (artikel 8.4 wet)

Wet milieugevaarlijke stoffen

- 16. Vergunning voor het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen, behorend tot een groep waarvoor nog niet eerder kennisgeving is gedaan. (artikel 24, lid 2, sub c wet jo. artikel 16, lid 1 Besluit genetisch gemodificeerde organismen)
- 17. Vergunning voor het ingeperkt gebruik, waarbij handelingen worden verricht met genetisch gemodificeerde organismen, die behoren tot de groep I categorie B, groep II categorie A, groep II, categorie B of groep III. (artikel 24, lid 2, sub c wet jo. artikel 17 lid 1 Besluit genetisch gemodificeerde organismen) (*in steekproef*)
- 18. Vergunning voor introductie in het milieu van genetisch gemodificeerde organismen (artikel 24, lid 2, sub c wet jo. artikel 23, lid 1 Besluit genetisch gemodificeerde organismen) (*in steekproef*)
- 19. Vergunning voor het invoeren, al dan niet in mengsels, van

chloorfluorkoolwaterstoffen en halonen, waarvoor ingevolge de EG-verordening betreffende bepaalde chloorfluorkoolwaterstoffen en halonen die de ozonlaag afbreken, in Nederland contingenten gelden (artikel 31 Wet milieugevaarlijke stoffen jo. artikel 2, lid 2 Regeling chloorfluorkoolwaterstoffen) (*niet actief*)

20. Ontheffing van de bij of krachtens artikel 3, 4, 5, 8, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 31, 32, 34, 37 of 39 gestelde verboden en verplichtingen (in het belang van de landsverdediging) (artikel 59, lid 1 sub b) (*niet actief*)

Woonwagenwet

21. Tijdelijke vergunning tot het bewonen van een woonwagen (artikel 31)

Wet bodembescherming

22. Ontheffing in het belang van de landsverdediging van regels ter bescherming of in geval van verontreiniging van de bodem, krachtens hoofdstuk III en IV paragraaf 3 (artikel 90, lid 1, sub b) (*niet actief*)

23. Ontheffing van het verbod een lozing van koelwater uit te voeren (artikel 65, lid 1 wet jo. artikel 24, lid 2 Lozingenbesluit bodembescherming)

24. Ontheffing van het verbod een lozing van andere vloeistoffen dan koelwater in de bodem uit te voeren. (artikel 65, lid 1 wet jo. artikel 25, lid 2 Lozingenbesluit bodembescherming)

Wet explosieven voor civiel gebruik

25. Goedkeuring voor de overbrenging van explosieven, eindigend in een ander land dan Nederland (artikel 10) (*niet actief*)

Woningwet

26. Toestemming voor het in de handel brengen van bouwprodukten als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de richtlijn bouwprodukten die niet vallen onder artikel 4, tweede lid, van die richtlijn (artikel 7, lid 1 Regeling Bouwbesluit EG-merkteken en erkende kwaliteitsverklaringen) (*niet actief*)

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Locaalspoor- en Tramwegwet

1. Concessie voor de aanleg van een locaalspoorweg, een stads-spoorweg of een tramweg en de uitoefening van de dienst op die locaalspoorweg, die stadsspoorweg of die tramweg (artikel 2 lid 1) (*in steekproef*)

2. Akte van vergunning (tot indienststelling van een trekvoertuig) (artikel 18, lid 1 Tramwegreglement)

3. Vergunning om trekvoertuigen, behorende aan buitenlandse spoorwegdiensten en bestemd om dienst te doen op een baanvak, dat ten dele op Nederlands grondgebied, ten dele op dat van een naburig Rijk gelegen is, op het op Nederlands grondgebied gelegen gedeelte van het baanvak te gebruiken (artikel 38, lid 1, Tramwegreglement)

4. Vergunning als bedoeld in artikel 74bis Tramwegreglement (betreft diensttijden voor jeugdige beambten)

5. Voorlopige vergunning tot indienststelling (van een trekvoertuig) (artikel 18, lid 2 Tramwegreglement)

6. Vergunning om op, in, boven of onder de spoorweg lei dingen, werken, andere inrichtingen of beplantingen aan te brengen, te doen

aanbrengen of te hebben, dan wel daarmee verband houdende werkzaamheden uit te voeren of te doen uitvoeren (artikel 15 Metroreglement)

7. «De Minister kan van het bepaalde in het eerste en tweede lid ontheffing verlenen (...)» (artikel 14, lid 3 Tramwegreglement) (betreft gebouwen, muren, rieten daken etc. op bepaalde afstanden van de tramwegen)

8. «De Minister kan van de bepalingen van de artikelen 74, 74bis, 75, 75a, eerste en vierde lid, 76, eerste tot en met vierde lid, voorwaardelijk of onvoorwaardelijk ontheffing verlenen.» (artikel 77 Tramwegreglement) (betreft verboden en geboden mbt. dienstitijden, nachtrust, rusttijden, werktijden jeugdige personen, rustdagen en zondagsrust)

9. «(...) De Minister kan van dit verbod in bijzondere gevallen ontheffing verlenen.» (artikel 17 Metroreglement) («Gelijkvloerse kruisingen met openbare of niet-openbare wegen of paden zijn niet toegestaan. (...)»)

10. «(...) De Minister kan van dit verbod in bijzondere gevallen ontheffing verlenen.» (artikel 45, lid 11 Metroreglement) (Treinstellen voortbewogen door verbrandingsmotoren zijn niet toegelaten)

11. Toestemming om af te wijken van de hoogst toegelaten snelheid waarmee de treinen mogen worden vervoerd (artikel 54 Reglement dienst hoofd- en lokaalspoorwegen)

12. «...Onze Minister kan voor een raccordement of een gedeelte daarvan, onder nader door hem te bepalen regelen, een grotere toegelaten snelheid dan 30 km per uur vaststellen.» (artikel 4, lid 1 Reglement op de raccordementen)

Luchtvaartwet

13. «Het bepaalde in het eerste lid geldt niet (...) indien en voorzover door of vanwege Onze Minister ontheffing is verleend.» (artikel 4, lid 2 wet) (betreft uitoefening van luchtvaart zonder geldig bewijs van inschrijving, nationaliteitskenmerk, bewijs van luchtwaardigheid etc.)

14. Ontheffing van de in artikel 8, eerste lid, en in het eerste en tweede lid van dit artikel bedoelde regelen (artikel 8A, lid 4) (betreft bedienen luchtvaartuig zonder lid te zijn van stuurhutpersoneel en anders dan in overeenstemming met bevoegdheden vermeld in bewijs van bevoegdheid etc.)

15. «Het bepaalde in het eerste lid geldt niet (...) indien en voor zover door of vanwege Onze Minister ontheffing is verleend.» (artikel 14, lid 2 wet) (betreft opstijgen met luchtvaartuig anders dan van een luchtvaartterrein, landen anders dan op een luchtvaartterrein etc.)

16. «Het bepaalde in het eerste lid geldt niet (...) indien en voor zover door of vanwege Onze Minister ontheffing is verleend.» (artikel 31, lid 2 sub b wet) (betreft op luchtvaartterrein bouwwerken hebben, graafwerk te verrichten etc. anders dan in verband met dagelijkse exploitatie van het luchtvaartterrein) (*in steekproef*)

17. «Het bepaalde in het eerste lid geldt niet, indien en voor zover door of vanwege Onze Minister ontheffing is verleend.» (artikel 33, lid 2 wet) (betreft gebruik, door exploitant, van luchtvaartterrein in strijd met bepalingen en voorschriften etc. van de aanwijzing)

18. «Het bepaalde in het eerste lid geldt niet, indien en voor zover door of vanwege Onze Minister ontheffing is verleend.» (artikel 34, lid 2 wet) (betreft gebruik, door gezagvoerder, van luchtvaartuig in strijd met bepalingen en voorschriften etc. van de aanwijzing)

19. Vergunning voor vervoer met luchtvaartuigen in, naar of uit Nederland, of met Nederland als tussenstation (artikel 16, lid 1) (*in steekproef*)

20. Vergunning tot vluchtuitvoering (artikel 104, lid 2 Regeling toezicht luchtvaart)

21. Toestemming om luchtvaartvertoningen of luchtvaartwedstrijden te houden (artikel 17, lid 1 wet) (*in steekproef*)

22. Toestemming tot het uitvoeren van vluchten in ongeregeld vervoer (artikel 3 Besluit ongeregeld luchtvervoer) (*in steekproef*)

23. «Onze Minister kan een verbod, als bedoeld in artikel 38, bij met redenen omklede beschikking, te allen tijde geheel of gedeeltelijk opheffen.» (artikel 47, lid 1 wet) (betreft het hebben van roerende zaken, het oprichten of hebben van bouwwerken etc. op bepaalde afstand van luchtvaartterrein)

24. Erkenning als bedoeld in artikel 12 Regeling vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht – 1988 («Natuurlijke personen of rechtspersonen die werkzaamheden verrichten, verband houdend met het aanbieden ten vervoer, het doen vervoeren of het daadwerkelijk vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht mogen deze werkzaamheden slechts uitoefenen, indien zij door de directeur-generaal van de Rijksluchtvaartdienst hiervoor zijn erkend.»)

25. Toestemming voor de aanleg, inrichting en uitrusting van een zweefvliegterrein (artikel 14, lid 2 wet jo artikel 16, lid 1 Besluit inrichting en gebruik niet aangewezen luchtvaartterreinen)

26. Ontheffing van het verbod bedoeld in artikel 25a (artikel 25f) (betreft verbod om grenswaarde voor geluidsbelasting door landende en opstijgende luchtvaartuigen te overschrijden binnen geluidszone rondom luchtvaartterrein)

27. Ontheffing van het verbod als bedoeld in artikel 8, eerste lid (tot het uitvoeren van een solo-oefenvlucht) (artikel 41 lid 3)

Postwet

28. «Onze Minister is bevoegd om voor bijzondere omstandigheden, waarin de houder van de concessie niet voorziet in het vervoer van brieven die elk afzonderlijk ten hoogste 500 gram wegen, aan anderen dan de houder van de concessie van het verbod bedoeld in artikel 12, eerste lid, ontheffing te verlenen (...)» (artikel 13, lid 1 wet) (*niet actief*)

Spoorwegwet

29. Machtiging tot opening van de dienst, dan wel hervatting van de dienst na een staking (artikel 7 wet)

30. Ontheffing van de bepalingen in de artikel 36, 37 en 38 (artikel 39) (betreft plaatsen van riet- of strodaken en neerleggen van licht ontvlambare stoffen binnen 20 m van spoorweg)

31. Toestemming tot hervatting van een gestaakte dienst (artikel 20)

32. Vergunning voor het vervoer van stoffen als bedoeld in artikel 46a per spoor (artikel 47, lid 1 Algemeen Reglement Vervoer) (*niet actief*)

33. Ontheffing van het verbod in artikel 94, lid 2, ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek (artikel 94, lid 3 Algemeen Reglement Vervoer)

(«Het is verboden dieren, lijdende aan een besmettelijke veeziekte en dieren, komende van plaatsen waar zulke ziekten heersen, ten vervoer per spoor aan te bieden, te doen aanbieden op per spoor te vervoeren.»)

Wet inzake droogmakerijen en indijkingen

34. Concessie tot het ondernemen van droogmakerijen en indijkingen die niet door het Rijk worden tot stand gebracht (artikel 1 wet)

Wet op de telecommunicatievoorzieningen

35. Vergunning voor de aanleg en instandhouding van telecommunicatie infrastructuur, nodig voor het voor derden verzorgen van openbare mobiele telecommunicatiediensten door middel van bij Amvb aan te wijzen technische systemen (artikel 13a, lid 1)

36. Tijdelijke vergunning, vooruitlopend op het verlenen van een vergunning krachtens het eerste lid, aan Koninklijke PTT Nederland N.V. (artikel 13i, lid 3 wet) (betreft mobiele telecommunicatie)

37. Machtiging om, anders dan krachtens de concessie of krachtens een vergunning, radio-elektrische zendingen aan te leggen, aanwezig te hebben of te gebruiken (artikel 17, lid 1) (*in steekproef/2 maal*)

38. Machtiging om, anders dan krachtens de concessie, een draadomroepinrichting aan te leggen, in stand te houden, te exploiteren of te doen exploiteren (artikel 21, lid 1 wet). (*in steekproef*)

39. Machtiging om andere dan in het tweede lid bedoelde draadomroepinrichtingen aan te leggen, in stand te houden en te exploiteren, die de grenzen van een gemeente niet overschrijden (artikel 21, lid 3 wet)

40. Machtiging om, anders dan krachtens de concessie, een inrichting bestemd voor telecommunicatie door middel van kabels en kabelwerken, die geen draadomroepinrichting is, geheel of gedeeltelijk in, op of boven openbare gronden aan te leggen, in stand te houden en te gebruiken (artikel 23, lid 1 wet)

41. Machtiging voor ontvanginrichtingen, bestemd voor de ontvangst van niet voor het publiek bestemde, door middel van satellieten uitgezonden, gegevens (artikel G.1.1, lid 1 Besluit radio-elektrische inrichtingen) (*niet actief*)

42. «Een machtiging van Onze Minister is vereist voor ontvanginrichtingen die andere gegevens dan programma's, welke door middel van technische voorzieningen zijn beschermd, kunnen ontvangen en zodanig kunnen omzetten dat deze gegevens van de bescherming ontdaan beschikbaar komen.» (artikel G.1.2 Besluit radio-elektrische inrichtingen) (*niet actief*)

43. Machtiging voor de aanleg en het gebruik van inrichtingen die hoogfrequente energie opwekken en/of gebruiken voor industriële, wetenschappelijke en medische doeleinden (artikel 30 wet jo artikel 16, lid 1 Besluit ontstoring en immuniteit elektrische en elektronische inrichtingen) (*niet actief*)

44. Ontheffing (ten aanzien van een telecommunicatie-inrichting als bedoeld in artikel 17, 19 en 23) van het verbod in het eerste lid (indien de houder van de concessie niet bereid of niet in staat is binnen redelijke termijn en tegen redelijke voorwaarden het gebruik van een gelijkwaardige voorziening ter beschikking te stellen) (artikel 25, lid 2 wet) (*niet actief*)

45. Ontheffing als bedoeld in artikel 1, lid 1 Besluit uitvoering artikel 63 Wet op de telecommunicatievoorzieningen («Het is verboden een ondergrondse elektrische geleiding aan te leggen of te gebruiken op minder dan vijftig cm afstand van kabels of kabelwerken behorende tot de telecommunicatie-infrastructuur tenzij met ontheffing van Onze Minister.») (*niet actief*)

Wet personenvervoer

46. Vergunning voor het verrichten van interlokaal openbaar vervoer (artikel 16, lid 1 Besluit jo artikel 5 wet) (*in steekproef*)

47. Vergunning voor het verrichten van besloten busvervoer (artikel 50, lid 1 jo artikel 5 wet) (*in steekproef*)

48. Vergunning voor het verrichten van geregeld vervoer of een bijzondere vorm van geregeld vervoer van en naar andere Lid-Staten

(artikel 2 Verordening (EEG) nr. 517/72 jo artikel 122 Besluit personenvervoer)

49. Vergunning voor het verrichten van geregeld vervoer of een bijzondere vorm van geregeld vervoer van en naar derde landen of andere landen (artikel 126 Besluit personenvervoer)

50. Vergunning voor het verrichten van pendelvervoer, niet zijnde pendelvervoer met logies, van en naar ander Lid-Staten (artikel 1 Verordening (EEG) 516/72 jo artikel 132 Besluit personenvervoer)

51. Vergunning voor het verrichten van pendelvervoer van en naar derde landen en andere landen (artikel 135 Besluit personenvervoer)

52. Vergunning voor het verrichten van vervoer als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel c, van het ASOR (artikel 139 Besluit personenvervoer)

53. Vergunning voor het verrichten van ongeregeld vervoer met bussen die blijkens het kenteken zijn ingeschreven in een ander land (artikel 140 Besluit personenvervoer)

54. Vergunning voor het verrichten van vervoer voor eigen rekening van en naar derde landen of andere landen (artikel 146c Besluit personenvervoer)

55. Toelating van vervoer (voor het verrichten van ander taxivervoer dan als bedoeld in artikel 147 met auto's die blijkens het kenteken elders dan in Nederland zijn ingeschreven) (artikel 148, lid 1 Besluit personenvervoer)

Wet verontreiniging oppervlaktewateren

56. Vergunning om met behulp van een werk afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen, in welke vorm ook, te brengen in oppervlaktewateren (artikel 1, lid 1 wet)

57. Vergunning om afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen op andere wijze dan met behulp van een werk in enige oppervlaktewater te brengen, onder meer

a. door deze daarin te storten;
b. door deze onder het wateroppervlak uit te pompen, weg te pompen of te doen of te laten afvloeien;

c. door deze te storten, neder te leggen, te laten liggen, of te doen of te laten afvloeien op duinen, stranden, kwelders, slikken, kaden, bruggen, vlonders, aanlegsteigers, dijken, oevers of in het winterbed van enig oppervlaktewater;

d. bij het laden, lossen of overladen daarvan;

e. bij het uit- of inwendig reinigen van enig voertuig, vaartuig of luchtvaartuig. (artikel 1, lid 3 wet jo artikel 4, lid 1 Uitvoeringsbesluit artikel 1 derde lid, Wet verontreiniging oppervlaktewateren).

58. Vergunning om stoffen als bedoeld in het eerste lid met behulp van een werk vanaf of over het grondgebied van Nederland in het water van de volle zee te brengen. (artikel 1, lid 4 wet)

Wet verontreiniging zeewater

59. Ontheffing om afvalstoffen, verontreinigende stoffen of schadelijke stoffen, die niet vallen onder de in artikel 3, eerste lid, bedoelde verboden:

- a. te lozen, dan wel
- b. aan boord van een vaartuig of luchtvaartuig te nemen met het oogmerk om die stoffen te lozen, dan wel
- c. af te geven met het oogmerk om die stoffen te doen lozen (artikel 4 wet) (*in steekproef*)

Wet vervoer binnenvaart

60. Rijnvaartverklaring (artikel 5, lid 1 wet)

61. «Onverminderd het tweede lid, geeft Onze Minister voor een binnenschip, dat niet in aanmerking komt voor een Rijnvaartverklaring, op aanvraag van de eigenaar, mede-eigenaar of exploitant van het schip een bewijs van toelating af.» (artikel 6, lid 1 wet)

62. Inschrijving eigen vervoer (artikel 41, lid 1 wet) (*in steekproef*)

Wet vervoer over zee

63. «Onze Minister kan, in overeenstemming met onze Ministers van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken, op een daartoe strekkend verzoek vrijstelling of ontheffing verlenen van het in het eerste lid omschreven verbod.» (artikel 20, lid 4 wet) (betreft het naleven van maatregelen en beslissingen van een andere staat omtrent prijsvorming, vervoerscondities etc. op het gebied van zeevervoer van en naar Nederlandse havens) (*niet actief*)

Wegenverkeerswet

64. Erkenning van een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, waardoor deze gerechtigd is voor motorrijtuigen, aanhangwagens en opleggers, waarvoor artikel 9a, eerste lid, geldt, keuringsbewijzen af te geven (artikel 9g, lid 1 wet) (*in steekproef*)

65. Ontheffing van het verbod ex artikel 24, lid 1 wet («Het is verboden op een weg een wedstrijd met voertuigen te houden of daaraan deel te nemen.»)

Wet luchtverkeer

66. Vrijstelling of ontheffing van het in het eerste lid gestelde verbod (artikel 51, lid 2 Luchtverkeersreglement) (betreft het uitvoeren van IFR-vluchten boven bergachtige en andere gebieden, beneden een bepaalde hoogte)

Ontgrondingenwet

67. Vergunning tot ontgroning (artikel 3, lid 1 wet) (*in steekproef*)

68. Machtiging om de uitvoering van een ontgroning aan te vangen (zolang op de aanvraag niet onherroepelijk is beslist) (artikel 12, lid 1 wet)

Schepenwet

69. Vergunning als bedoeld in artikel 2bis wet («Kapiteins van schepen bedoeld onder (...) mogen met hun schip geene reis ondernemen zonder vooraf de vergunning te hebben gevraagd van het districtshoofd van de scheepvaartinspectie, uit wiens district het schip buitengaats zal worden gebracht, en van dezen eene schriftelijke verklaring te hebben ontvangen, inhoudende, dat hij, met het oog op gevaar voor de opvarende, geen bezwaartegen de voorgenomen reis maakt. (...)») (*in steekproef*)

70. Toestemming als bedoeld in artikel 3, lid 1 Regeling experimentele bemanningseisen vrachtschepen met een brutotonnage van minder dan 2000 en een voortstuwingsvermogen van minder dan 750 kW (Stcrt. 1994, 175)

(«De reder rust zijn schip niet uit met de in artikel 2 bedoelde bemanningssamenstelling dan na verkregen toestemming van het Hoofd van de Scheepvaartinspectie.»)

71. Toestemming als bedoeld in artikel 3 Regeling experimentele bemanningseisen vrachtschepen met een brutotonnage van 2000 of meer,

maar minder dan 4000, en met een voortstuwingsvermogen van minder dan 3000kW (Stcrt. 1994, 175)

(«De reder rust zijn schip niet uit met de in artikel 2 bedoelde bemanningssamenstelling dan na verkregen toestemming van het Hoofd van de Scheepvaartinspectie.»)

Scheepvaartverkeerswet

72. «De Rijkshavenmeester Westerschelde kan ontheffing verlenen van de bij het eerste en tweede lid gestelde verboden.» (artikel 47, lid 3 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990)

73. Toestemming als bedoeld in artikel 9, lid 7 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990. («Tenzij met toestemming van de Rijkshavenmeester Westerschelde is het een niet-gemeerd schip verboden te laden, te lossen of te bunkeren. Aan deze toestemming kunnen voorschriften worden verbonden.») (*in steekproef*)

74. Toestemming voor bijzonder transport (artikel 52, lid 1 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990) (*in steekproef*)

75. Vergunning om een sportevenement, een waterfeest of een vergelijkbare gebeurtenis te houden (artikel 53, lid 1 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990)

76. Toestemming als bedoeld in artikel 9, lid 4 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen

77. Ontheffing van het verbod te varen met een schip of samenstel dat bepaalde toegelaten afmetingen en diepgang overschrijdt (artikel 38, lid 5 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen (*niet actief*))

78. Toestemming als bedoeld in artikel 39, lid 2 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen («Behoudens toestemming van de bevoegde autoriteit mag een schip geen ligplaats nemen op de wachtplaats van een sluis anders dan om te worden geschut.»)

79. Toestemming als bedoeld in artikel 40 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen («Een bijzonder transport mag slechts varen met de toestemming van de bevoegde autoriteit.») (*niet actief*)

80. Ontheffing van artikel 41 (artikel 41, lid 9 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen) (betreft bijzondere voorschriften mbt. samenstellen) (*niet actief*)

81. Toestemming als bedoeld in artikel 47 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen (betreft het verrichten van herstellings-, schoonmaak-, ontgassingswerkzaamheden etc. op of aan schepen wanneer deze gevaar, schade of hinder voor de scheepvaart kunnen opleveren)

82. Vergunning als bedoeld in artikel 48 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen (betreft het gebruik van een schip op een ligplaats als opslagplaats of voor het uitoefenen van een bedrijf, het aanbieden van goederen of diensten met een schip etc.)

83. Vergunning als bedoeld in artikel 49 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen («Zonder vergunning van de bevoegde autoriteit is het verboden een sportevenement, een waterfeest of een vergelijkbare gebeurtenis te houden.»)

84. Toestemming als bedoeld in artikel 27, lid 3 Scheepvaartreglement Eemsmonding (betreft het voortzetten van de scheepsreis na aanvaring)

85. Vergunning als bedoeld in artikel 28 lid 1 Scheepvaartreglement Eemsmonding (betreft het verkeer van buitengewoon grote schepen, van duwstellen en slepen die de scheepvaart buitengewoon kunnen hinderen etc.) (*in steekproef*)

Wet op de waterhuishouding

86. Vergunning voor het lozen van water in of onttrekken van water aan oppervlaktewateren (artikel 24, lid 1 wet) (*in steekproef*)

Rivierenwet

87. Vergunning als bedoeld in artikel 4, paragraaf 1 wet (betreft diverse werkzaamheden in het zomerbed van een rivier of stroom)

88. Vergunning als bedoeld in artikel 5, paragraaf 1 wet (betreft diverse werkzaamheden in het winterbed van een rivier of stroom) (*in steekproef*)

89. Vergunning als bedoeld in artikel 7 wet («Het is, tenzij met vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, verboden aan eenig gedeelte van het water van een rivier of een stroom een nieuwe stroombaan te geven.»)

Wet gevaarlijke stoffen

90. Ontheffing van een verbod, onderscheidenlijk van één of meer der regelen, gesteld krachtens artikel 3, eerste lid, of artikel 4, eerste of tweede lid (artikel 8 wet) (betreft diverse bepalingen over het vervoer van gevaarlijke stoffen) (*in steekproef*)

91. «Onze Minister kan gevaarlijke stoffen aanwijzen waarvan het vervoer in grotere hoeveelheden dan door Onze Minister bepaald, verboden is zonder een door of vanwege Onze Minister verleende vergunning» (artikel 8 Reglement gevaarlijke stoffen, gewijzigd bij besluit van 21 juni 1991, Stb. 395, houdende intrekking en wijziging van diverse algemene maatregelen van bestuur in verband met vereenvoudiging van regelgeving en vergroting van gemeentelijke en provinciale beleidsvrijheid)

92. «Het is, onverminderd het in artikel 2 bepaalde, verboden door Onze Minister aangewezen gevaarlijke stoffen binnen of buiten Nederlands grondgebied te brengen, tenzij dit geschiedt met een daartoe door of vanwege Onze Minister verleende vergunning.» (artikel 30, lid 1 Reglement gevaarlijke stoffen).

93. «Ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerken, als bedoeld in de lijst van vuurwerken, mogen in door Onze Minister te bepalen gevallen niet worden afgeleverd, dan wel ter aflevering aanwezig gehouden, zonder een daartoe door of vanwege Onze Minister verleende vergunning.» (artikel 33, lid 1 Reglement gevaarlijke stoffen)

94. «Ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerk vermeld in de lijst van vuurwerken, mogen in door Onze Minister te bepalen gevallen niet worden gebezigd zonder een daartoe door of vanwege Onze Minister verleende vergunning.» (artikel 41, lid 1 Reglement gevaarlijke stoffen) (*in steekproef*)

95. «Een zodanige vergunning kan ook worden vereist voor het bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen in ondernemingen of door particulieren voor andere doeleinden dan voor het teweegbrengen van explosies (artikel 41, lid 2 Reglement gevaarlijke stoffen)

96. «Het zich ontdoen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerken als vermeld in de lijst van vuurwerken, op een daarin door Onze Minister aangegeven plaats, mag niet geschieden zonder een daartoe door of vanwege Onze Minister verleende vergunning.» (artikel 47, lid 1 Reglement gevaarlijke stoffen) (*in steekproef*)

97. «Ontploffingsgevaarlijke stoffen mogen niet worden gebezigd voor het slopen of opruimen van objecten (zoals gebouwen, schoorstenen, funderingen, bunkers, kazematten, kademuren, scheepswrakken, boomstronken enz.) zonder een daartoe door of vanwege de Minister van Verkeer en Waterstaat verleende vergunning.» (artikel I Regeling van 17

maart 1980, houdende verbod tot het gebruik van explosieven voor opruimingswerkzaamheden)

98. «Het is verboden zonder vergunning van Onze Minister vuurwerk, niet zijnde vuurwerk als bedoeld in de lijst van vuurwerken (Stcrt. 1984, 159), af te leveren, ter aflevering aanwezig te houden of te bezigen.» (artikel 2 Regeling van 20 december 1990)

Wet voorkoming verontreiniging door schepen

99. Toestemming voor het lozen in zee van oliehoudende stoffen (artikel 11, sub c Besluit voorkoming olieverontreiniging door schepen) (*niet actief*)

100. Toestemming voor het lozen in zee van vloeistoffen van de categorieën A, B, C of D, bedoeld in artikel 3, eerste lid, of van vloeistoffen die ingevolge artikel 3, derde lid, als zodanig zijn ingedeeld, of van ballastwater, waswater van tanks of andere restanten of mengsels die deze vloeistoffen bevatten (artikel 6 sub c Besluit voorkoming verontreiniging door met schepen in bulk vervoerde schadelijke vloeistoffen) (*niet actief*)

101. Ontheffing van het in artikel 13 genoemde verbod (artikel 34 lid 1) (betreft verbod om met bepaalde schepen een haven te verlaten indien deze niet voorzien zijn van een geldig certificaat) (*niet actief*)

Wrakkenwet

102. Vergunning om van een vaartuig of voorwerp (als bedoeld in artikel 1, eerste lid) zaken te verwijderen (artikel 2, lid 2 wet) (*niet actief*)

103. Vergunning voor het verblijf op of de toegang tot een vaartuig of ander voorwerp (als bedoeld in art. 1, eerste lid) (artikel 4) (*niet actief*)

Waterstaatwet 1900

104. Vergunning om peilschalen (tot waarneming van den waterstand) te wijzigen of verplaatsen, als bedoeld in artikel 77, lid 2 wet

Verkeerswet tegen lintbebouwing

105. «Onze Minister kan, zoo noodig onder door hem te stellen voorwaarden en onverminderd de uit anderen hoofde vereischte vergunningen of ontheffingen, van dit verbod ontheffing verleen.» (artikel 4, lid 4 wet)

(«Het is verboden een gebouw op te richten, geheel te vernieuwen of te veranderen, of uit te breiden binnen vijf meter uit de grens van een weg)

106. «Onze Minister kan, zoo noodig onder door hem te stellen voorwaarden en onverminderd de uit anderen hoofde vereischte vergunningen of ontheffingen, van dit verbod ontheffing verleen.» (artikel 5, lid 4 wet)

(«Het is verboden de in het eerste lid van het vorige artikel genoemde handelingen te verrichten binnen een door Onzen Minister ter bepaalden afstand van ten hoogste dertig meter uit de as van het verharde gedeelte van de hoofdverkeersbaan van een door Onzen Minister aangewezen weg.»)

107. «Onze Minister kan, zoo noodig onder door hem te stellen voorwaarden, van deze verbodsbepalingen ontheffing verleen.» (artikel 8, lid 2 wet)

(«Het is verboden op een weg:

I uit te wegen;

II werken, dienende tot uitweg, te maken of te hebben.»)

Wet tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken (1891)

108. Vergunning als bedoeld in artikel 2 Baggerreglement (betreft verbod om te baggeren met andere werktuigen dan de handof hijsbeugel, om te baggeren in bepaalde rivieren of stromen met de hijsbeugel, en om met baggervaartuigen in het vaarwater te ankeren)

109. Vergunning als bedoeld in artikel 6, lid 1 Baggerreglement (betreft verbod om in bepaalde rivier- of stroomvakken te baggeren in de tijd dat de visserij met de grote zalmzegen mag worden uitgeoefend)

110. Vergunning als bedoeld in artikel 7, lid 1 Baggerreglement (betreft verbod om na zonsondergang met baggervaartuigen of -werktuigen in rivier- en stroomvakken te liggen waarin visserij met drijfzwam of vluwen wordt uitgeoefend)

111. Vergunning als bedoeld in artikel 9 Baggerreglement («Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, te baggeren met andere werktuigen dan den handof hijsbeugel.») (*in steekproef*)

112. Vergunning als bedoeld in artikel 10, lid 1 Baggerreglement (betreft verbod om oa. binnen bepaalde afstand van waterkant te baggeren, graven, slikkeren etc.)

113. Vergunning als bedoeld in artikel 12 Baggerreglement (betreft verbod om oa. grond, baggerspecie, puin of andere zinkende stoffen te storten)

114. Vergunning als bedoeld in artikel 2 Rijksrivierdijkenreglement (betreft verbod om in, op, onder of over de dijken en wat daartoe behoort enig werk te uit te voeren of te behouden, waardoor in de toestand van de werken verandering wordt gebracht)

115. Vergunning als bedoeld in artikel 3 Rijksrivierdijkenreglement (betreft verbod om op de dijken en wat daartoe behoort bomen, heesters of struikgewassen te planten of te behouden)

116. Vergunning als bedoeld in artikel 5 Rijksrivierdijkenreglement (betreft verbod om oa. over de dijken en wat daartoe behoort buiten de openbare wegen met rij- of voertuigen te rijden, paarden, vee of pluimvee te drijven of daarop te doen verblijven)

117. Vergunning als bedoeld in artikel 6 Rijksrivierdijkenreglement (betreft verbod om oa. langs de dijken te baggeren, te graven of te slikkeren binnen vijftig meter uit de buitenteen)

118. Vergunning als bedoeld in artikel 4 Rijkswegenreglement (betreft verbod om van de rijkswegen gebruik te maken tot het houden van wedstrijden, tentoonstellingen etc.)

119. Vergunning als bedoeld in artikel 5, lid 1 Rijkswegenreglement (betreft verbod om van de rijkswegen gebruik te maken oa. om enig werk uit te voeren en te behouden, waardoor in de toestand van weg of werken verandering wordt gebracht) (*in steekproef*)

120. Vergunning als bedoeld in artikel 6, lid 1 Rijkswegenreglement («Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, gedurende den tijd, dat de visscherij met de groote zalmzegen mag worden uitgeoefend, te baggeren of met bagger-vaartuigen of -werktuigen voor anker te liggen in een rivier- of stroomvak, waarin de visscherij met spil en vaste ophaalplaats of -plaatsen wordt uitgeoefend, alsmede binnen den afstand van tweehonderd meter boven en vijfhonderd meter beneden dat vak.»)

121. Vergunning als bedoeld in artikel 11 Rijkswegenreglement (betreft verbod om over een rijksweg te rijden, te doen of te laten rijden oa. met een voertuig dat zo gebouwd of geladen is, dat eenig deel daarvan hoger reikt dan 3,80m boven de weg)

122. Vergunning als bedoeld in artikel 14, lid 1 Rijkswegenreglement (betreft verbod om over een brug te rijden met een voertuig van bepaald hoger gewicht dan aangegeven op bij de brug geplaatst bord)

123. Toestemming als bedoeld in artikel 7, lid 5 Rijkswegenreglement («Het kappen of afzagen van boomen of heesters is zonder schriftelijke toestemming van den boven bedoelden ambtenaar, verboden.»)

Regeling ter beperking van de exploitatie van niet-geluidgecertificeerde straalvliegtuigen

124. Ontheffing, voor hoofdstuk 2 vliegtuigen, van het bepaalde in artikel 3 (artikel 4, lid 1, sub c Regeling)
(betreft verbod om op te stijgen van en te landen op aangewezen luchtvaartterreinen met hoofdstuk 2 (subsonische) straalvliegtuigen die op of na 1 november 1990 in het luchtvaartuigregister zijn opgenomen van een lid-staat) (*niet actief*)

125. Ontheffing, voor hoofdstuk 2 straalvliegtuigen, van het bepaalde in artikel 3, eerste lid (artikel 6, lid 2 Regeling)

(betreft verbod om op te stijgen van en te landen op aangewezen luchtvaartterreinen voor bepaalde subsonische straalvliegtuigen) (*niet actief*)

126. Tijdelijke ontheffing van het bepaalde in de artikelen 2 en 3 (artikel 7, lid 1 Regeling)

(«Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, van een half uur na zonsondergang toteen half uur vóór zonsopgang in de rivieren stroomvakken, waarin de visscherij met drijfzwam of vluwen wordt uitgeoefend, in de dreven of worpen met baggervaartuigen of -werktuigen te liggen.») (*niet actief*)

Beschikking sleepvluchten

127. Ontheffing van het bepaalde in deze beschikking (artikel 4 lid 1 Beschikking)

(betreft verbod om op bepaalde hoogte boven Nederlands grondgebied sleepvluchten uit te voeren)

Besluit ter voorkoming en opheffing van omroepstoringen door verbrandingsmotoren 1959

128. Ontheffing van het in artikel 3 gestelde verbod (artikel 5 Besluit («Het hebben of gebruiken van een aan een verbrandingsmotor dienstbaar zijnde elektrische ontstekingsinrichting, die omroepstoring kan veroorzaken, is verboden.»)

Reglement dienst hoofd- en lokaalspoorwegen

129. Vergunning als bedoeld in artikel 15 Reglement
(betreft verbod om op, in, boven of onder spoorwegen leidingen, werken, andere inrichtingen of beplantingen aan te brengen etc.)

130. «Ten aanzien van het bedienen van krachtvoertuigen met een vermogen aan de wielomtrek van minder dan 110 kW kan de Directie ontheffing verlenen van het bepaalde in het tweede lid en, voor zover het betreft treinen niet aangewezen voor reizigersvervoer, van het bepaalde in het derde lid.» (artikel 72, lid 5 Reglement)

(betreft verbod om bepaalde krachtvoertuigen in rangeerdienst of treinen te bedienen, zonder bepaalde tijd ervaring te hebben opgedaan)

131. Ontheffing van het bepaalde in de artikelen 84, eerste, derde en zevende lid, 85, 86, eerste lid, 87, eerste tot en met zevende lid, 88 en 89. (artikel 91, lid 1 Reglement)

(betreft diverse verboden mbt. dienstitijden, weekendarbeid door jeugdige personeelsleden etc.) (*in steekproef*)

Wet rijonderricht motorrijtuigen

132. «Ten behoeve van het verkrijgen van de bekwaamheid tot het geven van rijonderricht kan door Onze Minister op aanvraag een ontheffing worden verleend van het in artikel 2 gestelde verbod voor een bij die ontheffing aan te wijzen tijdvak. (...)» (artikel 4, lid 1 wet)

(«Het is verboden rijonderricht te geven zonder in het bezit te zijn van een instructeursbewijs voor de categorie of de categorie motorrijtuigen, waarop het rijonderricht betrekking heeft.»)

Wet arbeids- en rusttijden zeescheepvaart

133. Ontheffing van de krachtens artikel 2 vastgestelde regelen (artikel 3, lid 1 wet)

(betreft diverse verboden mbt. arbeids- en rusttijden zeescheepvaart)

Bijzonder reglement Rotterdamse Waterweg

134. Toestemming als bedoeld in artikel 4 Reglement (betreft verbod om met een schip zich zodanig op te houden of af te meren dat andere schepen daarvan hinder kunnen ondervinden)

Wet op de strandvonderij

135. Toestemming als bedoeld in artikel 13, lid 1 Uitvoeringsbesluit wet strandvonderij

(«Ontploffbare stoffen genoemd in artikel 1 van het op de wet van 26 april 1884 (Staatsblad no 81) gegronde Reglement op het vervoer van ontplofbare stoffen mogen door den strandvonder niet worden verkocht dan met toestemming van Onzen Minister.»)

Sanctiewet 1977

136. Toestemming vluchten te ondernemen met luchtvaartuigen van, naar of over Nederlands grondgebied, die bestemd zijn voor of afkomstig zijn van het grondgebied van Libië (artikel 1, lid 1 Sanctiebesluit Libië) (*niet actief*)

137. Ontheffing van de in artikel 1 b en c, artikel 3, lid 1, artikel 4 en artikel 5 vervatte verboden (oa.: om vanaf Nederlands grondgebied met luchtvaartuig met bestemming Irak op te stijgen) (artikel 6 Sanctiebesluit handels- en dienstenverkeer luchtvaart, scheepvaart en wegvervoer Irak 1990) (*niet actief*)

138. Ontheffing van het verbod voor de commerciële scheepvaart om zich binnen de territoriale wateren van de «Federale Republiek Joegoslavië» te begeven (artikel 6a, lid 3 Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992) (*niet actief*)

139. Ontheffing van het verbod te bevorderen dat de commerciële scheepvaart zich binnen de territoriale wateren van de «Federale Republiek Joegoslavië» begeeft (artikel 6a, lid 3 Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992) (*niet actief*)

Rijtijdenwet 1936

140. Ontheffing van verboden mbt. goederenvervoer op zondag, dienstdag, rijtijd, rusttijd, pauzes, vrije zondag, nachtarbeid en werkmap (artikel 1 wet jo artikel 26 en 30 Rijtijdenbesluit) (*in steekproef*)

141. Ontheffing van verboden mbt. leeftijd, vakbekwaamheid, dienstdag, rijtijd, rusttijd, pauzes, vrije zondag, werkmap en nachtarbeid (artikel 1 wet jo artikel 28 en 30 Rijtijdenbesluit)

Mijnwet continentaal plat

142. Verklaring, ten behoeve van oa. mijnondernemingen waarbij een of meer mijnbouwinstallaties in gebruik zijn waarop een dek voor hefschroefvliegtuigen of andere luchtvaartuigen aanwezig is, dat met gebruikmaking van dit dek veilig kan worden geland of opgestegen (artikel 40a, lid 1 Mijnreglement continentaal plat)

Ministerie van Economische Zaken

In- en uitvoerwet

1. Vergunning tot de uitvoer van geregistreerde stoffen van categorie 1 van de bijlage bij de verordening (artikel 3)
2. Vergunning tot de uitvoer van geregistreerde stoffen van categorie 2 van de bijlage bij de verordening, indien die stoffen zijn bestemd voor een land, ten aanzien waarvan de Commissie van de EG heeft bekendgemaakt, dat krachtens artikel 5, tweede lid, van de verordening voor de uitvoer van die stoffen naar dat land een vergunning vereist is (artikel 4, lid 1)
3. Vergunning tot de uitvoer van geregistreerde stoffen van categorie 3 van de bijlage bij de verordening, indien die stoffen zijn bestemd voor bepaalde, in het betreffende besluit aangegeven landen (artikel 4 lid 2)
4. Vergunning tot de invoer van goederen, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlage A (In- en uitvoerbesluit industriële goederen 1963, artikel 2)
5. Vergunning tot de uitvoer van goederen, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlage B (In- en uitvoerbesluit industriële goederen 1963, artikel 3)
6. Vergunning tot de uitvoer van goederen, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlagen I en II (Uitvoerbesluit strategische goederen 1963, artikel 2) (*in steekproef*)
7. Vergunning tot de invoer van goederen, die van oorsprong zijn uit een der landen of gebieden, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlage B, dan wel een onbekende oorsprong hebben (Invoerbesluit landen 1981, artikel 2)
8. Ontheffing (en vrijstelling) van het verbod goederen in en uit de Republiek Irak te voeren (In- en uitvoerbesluit Irak 1991, artikel 5)
9. Ontheffing (en vrijstelling) van het verbod bepaalde, in het besluit omschreven goederen in te voeren (Invoerbesluit actieve veredelingsprodukten, artikel 3)
10. Vergunning tot de uitvoer van goederen, aangewezen in de bij deze beschikking behorende bijlage, van oorsprong uit een der Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap en bestemd voor de Verenigde Staten van Amerika (Uitvoerbeschikking staal-produkten V.S. 1982, artikel 2 lid 1)
11. Ontheffing van het verbod tabak in te voeren zonder afgifte van een door of namens de importeur volledig en naar waarheid in-gevuld en ondertekend formulier aan een bij die invoer betrokken ambtenaar der invoerrechten en accijnzen (In- en uitvoerbesluit tabak 1982, artikel 3)

Sanctiewet 1977

12. Ontheffing van het verbod diensten te verlenen die ten doel of tot gevolg hebben de economie van Irak te begunstigen (Sanctiebesluit dienstenverkeer Irak 1991, artikel 4) (*niet actief*)
13. Ontheffing van het verbod goederen uit te voeren naar en activiteiten gericht op de doorvoer van goederen door Servië en Montenegro (Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992, artikel 3, lid 3) (*in steekproef*)
14. Ontheffing van het verbod op in-, uit- en doorvoer van goederen in,

uit en door de door de Verenigde Naties beschermde gebieden in de Republiek Bosnië-Herzegovina die onder controle staan van de strijdkrachten van de Bosnische Serviërs. (Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992, artikel 9a, lid 4)

15. Vergunning tot:

a. het leveren van militaire of aanverwante goederen, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlagen B tot en met E, aan natuurlijke personen of rechtspersonen in Angola;

b. het verrichten van activiteiten die ten doel of tot gevolg hebben de handelingen genoemd in onderdeel a te bevorderen (Santiebesluit aardolie(-produkten) en wapens Angola, artikel 3)

16. Ontheffing van het verbod

a. aardolie of aardolieprodukten, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlage A, te leveren aan natuurlijke personen of rechtspersonen in Angola;

b. activiteiten te verrichten die ten doel of tot gevolg hebben de handelingen genoemd in onderdeel a te bevorderen, indien de levering geschiedt via de plaatsen van binnenkomst die daartoe door de regering van Angola aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties zijn bekend gemaakt.

(Santiebesluit aardolie(-produkten) en wapens Angola, artikel 2)

17. Ontheffing van het verbod, de uitvoer van goederen aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlagen A en B, direct of indirect met als eindbestemming Libië, evenals het verlenen van de in die bijlagen genoemde diensten aan Libië, indien het eindgebruik van bedoelde goederen of de bestemming van de dienstverlening een andere is dan die zoals omschreven in bijlagen A en B bij dit besluit. (Santiebesluit Libië 1993 artikel 2, lid 2)

18. Ontheffing van het verbod voor elke beoogde natuurlijke of rechtspersoon welke economische activiteit dan ook te verrichten, tenzij daartoe toestemming is verkregen van de bevoegde autoriteiten van de Lid-Staten.

(Sanctieregeling Bosnië-Herzegovina 1994, artikel 2)

19. Ontheffing van het verbod in artikel 8 van de Verordening (EG) Nr. 2471/94 om niet-financiële diensten te verlenen aan enige natuurlijke of rechtspersonen ten behoeve van zakelijke activiteiten die in de betrokken gebieden worden verricht. (Sanctieregeling Bosnië-Herzegovina 1994, artikel 2)

20. Ontheffing van het verbod in artikel 10 van de Verordening (EG) Nr. 2471/94 voor de commerciële binnenvaart om enige haven in de betrokken gebieden aan te doen, tenzij hiertoe voor elk afzonderlijk geval toestemming is verleend door het comit, ingesteld bij Resolutie 724 (1991) van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, door de regering van de Republiek Bosnië-Herzegovina voor haar grondgebied of bij overmacht. (Sanctieregeling Bosnië-Herzegovina 1994, artikel 2)

Mijnwet 1810

21. Vergunning tot het vestigen van smelterijen (diverse types) (artikel 73) (*niet actief*)

22. Vergunning tot de ontginning van mijngroeven, waarin de grenzen van de ontginning worden vastgelegd en de voorschriften ten aanzien van de openbare veiligheid en gezondheid (artikel 57 en 58) (*niet actief*)

23. Akte van concessie tot het ontginnen van mijnen (artikel 5). Deze akte regelt de rechten van de bodemeigenaren op de opbrengst van de in concessie gegeven mijnen (artikel 6). De eigenaar kan, zonder voorafgaande formaliteiten, opsporingen verrichten, maar hij dient een concessie te verkrijgen alvorens er een ontginning op te vestigen. (artikel 12).

24. Machtiging tot het doen van opsporingen met het doel mijnen te

ontdekken, peilingen of boringen verrichten op een terrein dat hem niet toebehoort, verleend na het vragen van advies aan het Staatstoezicht op de Mijnen, mits de eigenaar van te voren wordt schadeloos gesteld en nadat deze is gehoord. (artikel 10)

Mijnwet 1903

25. Vergunning tot het in gebruik nemen van een ophaalinstallatie in een schacht (Mijnreglement 1964, artikel 60, lid 1) *(niet actief)*
26. Vergunning tot het in gebruik nemen van een ophaalinstallatie voor personenvervoer in een tussenschacht (Mijnreglement 1964, artikel 60, lid 2) *(niet actief)*
27. Vergunning tot het in gebruik nemen van seininrichtingen in schachten of tussenschachten (Mijnreglement 1964, artikel 67) *(niet actief)*
28. Vergunning tot het vervoer van personen met een transportinrichting of een transportmiddel voor het traject, waarop dit vervoer zal plaatshebben. (Mijnreglement 1964, artikel 87) *(niet actief)*
29. Vergunning tot het vervoer met behulp van locomotieven en andere voertuigen met stroomafnemers voor een bepaald traject. (Mijnreglement 1964, artikel 89) *(niet actief)*
30. Vergunning tot het gebruiken van duikuitrustingen, dan wel caissons of andere inrichtingen voor het verrichten van werkzaamheden onder water of onder druk. (Mijnreglement 1964, artikel 166c) *(in steekproef)*
31. Vergunning tot het elektrisch lassen of snijden bij het verrichten van werkzaamheden onder water of onder druk. (Mijnreglement 1964, artikel 166k)
32. Vergunning tot het gebruiken van ontplofbare stoffen of ontstekingsmiddelen op de bovengenoemde werken, op een boorwerk of bij mijnbouwkundige onderzoeken van de oppervlakte af (Mijnreglement 1964, artikel 168, lid 2) *(in steekproef)*
33. Vergunning tot het aanleggen, inrichten of in gebruik nemen en in gebruik houden van een magazijn voor ontplofbare stoffen of ontstekers in de ondergrondse werken (Mijnreglement 1964, artikel 170) *(niet actief)*
34. Vergunning tot het verwarmen met open vuur van gebouwen en opstallen die onmiddellijk aan de schachtmond grenzen. (Mijnreglement 1964, artikel 182 lid 2) *(niet actief)*
35. Vergunning tot het verrichten van arbeid of verblijf in de ondergrondse werken op twee achtereenvolgende zondagen. (Mijnreglement 1964, artikel 283 lid 2) *(niet actief)*
36. Vergunning tot het ontginnen van ondergrondse steengroeven of tot het in gebruik nemen voor andere doeleinden dan de ontginning. (Groevenreglement 1947, artikel 1, lid 1) *(in steekproef)*
37. Vergunning tot het in een groeve aanleggen, inrichten of in gebruik hebben van een bewaarplaats van ontplofbare stoffen (Groevenreglement 1947, artikel 20, lid 1) *(niet actief)*
38. Toestemming tot het verrichten van ontginningswerkzaamheden of andere uitgravingen onder gebouwen, land-, spoor- en waterwegen of binnen een afstand van 25 meter daarvan. (Groevenreglement 1947, artikel 15) *(niet actief)*
39. Toestemming tot het betreden van op last van Onze Minister afgesloten gedeelten van groeven. (Groevenreglement 1947, artikel 19, lid 3)
40. Goedkeuring van te gebruiken ontplofbare stoffen of ontstekingsmiddelen (Mijnreglement 1964, artikel 168, lid 1)
41. Goedkeuring van ontplofbare stoffen of ontstekingsmiddelen, die in de groeve worden gebracht, die men bij zich wil hebben of wil gebruiken (Groevenreglement 1947, artikel 21, lid 1) *(niet actief)*
42. Toestemming tot de ontginning of ander gebruik van de groeve bij wijze van verpachting (Groevenreglement 1947, artikel 8, lid 4)

Mijnwet continentaal plat

43. Vergunning tot verrichten van onderzoeken in, op of boven het continentaal plat, welke kunnen leiden tot het aantonen van de aanwezigheid van delfstoffen, of delfstoffen te winnen (artikel 2) (*in steekproef*)

44. Vergunning tot het gebruiken van duikuitrustingen, dan wel caissons of andere inrichtingen voor het verrichten van werkzaamheden onder water of onder druk bij of ten behoeve van mijnbouwkundig werk. (Mijnreglement continentaal plat, artikel 112, lid 1)

45. Vergunning elektrisch te lassen bij het verrichten van werkzaamheden onder water of onder druk bij of ten behoeve van mijnbouwkundig werk. (Mijnreglement continentaal plat, artikel 120) (*in steekproef*)

46. Vergunning tot gebruik van ontplofbare stoffen of ontstekingsmiddelen bij mijnbouwkundig werk (Mijnreglement continentaal plat, artikel 124)

47. Vergunning tot het inrichten of in gebruik nemen van een magazijn voor ontplofbare stoffen of ontstekers op een mijnbouwinstallatie (Mijnreglement continentaal plat, artikel 127)

48. Ontheffing door de Inspecteur-Generaal der Mijnen, in overeenstemming met de Directeur-Generaal van de Rijksluchtvaartdienst van het verbod om een hefschroefvliegtuig te laten landen op een helikopterdek waarvan de diameter van de ingeschreven cirkel kleiner is dan de lengte over alles van het hefschroefvliegtuig. (Nadere regelen mijnreglement continentaal plat, artikel 2)

Wet opsporing van delfstoffen 1924

49. Vergunning tot het opsporen van delfstoffen in het terrein omschreven in artikel I onder B (artikel II) (*niet actief*)

Wet opsporing delfstoffen 1967

50. Vergunning tot verrichten van boringen binnen het gebied, waarop de wet van 21 april 1810 van toepassing is. Deze geldt voor het verrichten van boringen, waarmee wordt beoogd het aantonen van de aanwezigheid van de vermelde delfstoffen, artikel 3.1.

Wet Aardgasprijzen

51. Ontheffing van het verbod aardgas binnen of buiten Nederland te leveren of te doen leveren tegen een prijs die naar het oordeel van Onze Minister achterblijft bij de waarde daarvan, ingeval degene, die aardgas levert of doet leveren, daarvoor geen vergoeding ontvangt van degene, aan wie wordt geleverd. (artikel 3.1) (*niet actief*)

Wet op het consumentenkrediet

52. Vergunning tot het verlenen van krediet, dan wel zich als kredietgever voor te doen. (artikel 9) (*in steekproef*)

Vestigingswet bedrijven 1954

53. Ontheffing van een bij vestigingsbesluit gegeven verbod tot uitoefening van een daarbij aangewezen bedrijf. (artikel 15, lid 1, onder c) (*in steekproef*)

Rijksoctrooiwet

54. Verlenen van een licentie van een door Onze Minister nauwkeurig omschreven inhoud van een octrooi aan een door hem aangewezen persoon, indien het algemeen belang dit naar zijn oordeel vordert. (artikel 34) *(niet actief)*

Elektriciteitswet 1989

55. Vergunning tot het bouwen of in werking hebben van een of meer elektriciteitscentrales ten behoeve van de openbare elektriciteitsvoorziening. (artikel 3.1) *(in steekproef)*

56. Goedkeuring voor het sluiten van een overeenkomst ingevolge welke elektrisch vermogen buiten Nederland aan de aangewezen vennootschap ter beschikking zal staan. (artikel 35, lid 1)

57. Ontheffing van verbod aan distributiebedrijven elektriciteit te leveren dan wel elektrisch vermogen ter beschikking te stellen tegen tarieven, die ertoe kunnen leiden dat enig distributiebedrijf een hogere vergoeding verschuldigd zou zijn dan zou voortvloeien uit door Onze Minister goedgekeurde maximumtarieven (artikel 33)

58. Ontheffing van verbod aan verbruikers elektriciteit te leveren dan wel elektrisch vermogen ter beschikking te stellen tegen tarieven, die ertoe kunnen leiden dat enige verbruiker een hogere vergoeding verschuldigd zou zijn dan zou voortvloeien uit door Onze Minister goedgekeurde maximumtarieven. (artikel 33)

Wet economische mededinging

59. Vrijstelling, of op daartoe strekkend verzoek, ontheffing van het verbod maatregelen of beslissingen van een andere Staat, welke betrekking hebben op mededingingsregelingen, economische machtsposities of mededinging beperkende gedragingen, na te leven. (artikel 39, lid 1) *(in steekproef)*

Kernenergiewet

60. Vergunning tot in een vaartuig of ander vervoermiddel aanbrengen of aangebracht houden, dan wel zodanige daarin aangebrachte uitrusting in werking brengen, in werking houden of wijzigen van een uitrusting, geschikt om dit vaartuig of vervoermiddel door middel van kernenergie voort te bewegen. (artikel 15, onder c)

Wet beperking cadeaustelsel 1977

61. Ontheffing van het verbod in verband met de uitoefening van een bedrijf goederen als geschenk aan te bieden of te verstrekken, indien naar het oordeel van Onze Minister bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven. (artikel 8.2)

Wet explosieven voor civiel gebruik

62. Vergunning voor het overbrengen van explosieven naar bij een mijn behorende werken of inrichtingen die zijn aangewezen krachtens artikel 9, eerste lid, onder a, van de Mijnwet 1903. (artikel 13) *(niet actief)*

63. Erkenning, voor zover het een erkenning van een mijnonderneming betreft, explosieven te mogen vervaardigen, op te slaan, te gebruiken, over te brengen of te verhandelen (artikel 17 en 18). *(niet actief)*

Bestrijdingsmiddelenwet 1962

1. Vergunning om grondontsmettingsmiddelen te mogen gebruiken, in voorraad te hebben en te verkopen (artikel 13 jo. Besluit regulering grondontsmettingsmiddelen, artikel 5) (*in steekproef*)

2. Ontheffing van het verbod een bestrijdingsmiddel te verkopen, voorhanden of in voorraad te hebben of te gebruiken, waarvan niet blijkt, dat het ingevolge deze wet is toegelaten (artikel 16a)

Diergeneesmiddelenwet

3. Registratie van diergeneesmiddelen alvorens deze te mogen bereiden, voorhanden of in voorraad te hebben, af te leveren of bij dieren toe te passen (artikel 3) (*in steekproef*)

4. Vergunning tot het bereiden, verpakken, etiketteren of afleveren van diergeneesmiddelen (artikel 21, lid 1) (*in steekproef*)

5. Erkenning van een instelling inzake uit derde landen ingevoerde partijen diergeneesmiddelen die niet buiten Nederland worden gebracht ten einde de in het tweede lid van artikel 27 bedoelde werkzaamheden te verrichten (artikel 23, 39, 42 en 49 jo. Eisenen controlebesluit vergunningen diergeneesmiddelen 1993, artikel 27 lid 6 jo. Regeling vergunningen diergeneesmiddelen, artikel 15) (*niet actief*)

6. Erkenning van fabrikanten (artikel 23, 39, 42 en 49 jo. Eisenen controlebesluit vergunningen diergeneesmiddelen 1993, artikel 26 jo. Regeling vergunningen diergeneesmiddelen, artikel 14) (*niet actief*)

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

7. Erkenning van slachthuizen, uitsnijderijen en koel- en vrieshuizen (artikel 81 jo. Regeling keuring en handel dierlijke produkten, artikel 4.16)

8. Erkenning van een inrichting als vrijwildverwerkingsinstelling (artikel 81 jo. Regeling keuring en handel dierlijke produkten, artikel 5.13)

9. Erkenning van een werkplaats voor de productie van gehakt (artikel 81 jo. Regeling keuring en handel dierlijke produkten, artikel 9.10)

10. Erkenning van een werkplaats voor de vervaardiging van vleesbereidingen (artikel 81 jo. Regeling keuring en handel dierlijke produkten, artikel 10.9)

11. Erkenning van (erkende) verwerkingsinrichtingen, (erkende) koel- en vrieshuizen om een partij grondstoffen als bedoeld in artikel 11.9, lid 1 op te slaan en te behandelen (artikel 81 jo. Regeling keuring en handel dierlijke produkten, artikel 11.10)

12. Toestemming om in afwijking van verbod dieren van de in artikel 10 lid 1 bedoelde kalvemesterij naar elders te vervoeren (artikel 81 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten, artikel 3.10)

13. Toelating van een kalvermesterij (artikel 81 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten, artikel 3.8)

14. Toelating van slachthuizen (artikel 81 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten, artikel 2.64 jo. artikel 3.10)

15. Erkenning van een verzamelplaats voor varkens en andere dieren (artikel 81 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten, artikel 2.63 en artikelen 4.9 en 4.10)

16. Uitzondering verbod met toestemming (artikel 81 jo. artikel 2.50 lid 4 sub a Regeling handel levende dieren en levende produkten)

17. Registratie handelaar (artikel 81 jo. artikel 2.62 Regeling handel levende dieren en levende produkten)

18. Registratie handelszaken (artikel 81 jo. artikel 8.7 en 8.8 Regeling handel levende dieren en levende produkten)

19. Erkenning inrichtingen inzake broedeieren etc. (artikel 81 jo. artikel

6.3 sub e jo. artikel 6.8 van de Regeling handel levende dieren en levende produkten)

20. Erkenning van een instelling, instituut of centrum (artikel 81 jo. artikel 8.6 Regeling handel levende dieren en levende produkten)

In- en uitvoerwet

21. Vergunning voor de in- en uitvoer van goederen, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlagen A en B (In- en uitvoerbesluit bedreigde uitheemse dieren plantesoorten, artikel 2 en 3) (*in steekproef*)

Jachtwet

22. Vergunning om te jagen op wildsoorten:
- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
 - ter bescherming van flora en fauna (artikel 53) (*in steekproef*)
23. Vrijstelling of vergunning tot het verrichten van bij of krachtens deze wet verboden handelingen t.b.v. het houden van wedstrijden met of het africhten van jachthonden (artikel 27a)
24. Vrijstelling of ontheffing van het verbod levend of dood gevederd wild alsmede delen of produkten ervan onder zich te hebben of binnen of buiten Nederland te brengen (artikel 60, lid 4)

Landbouwwet

25. Erkenning van een slachthuis onderscheidenlijk een uitsnijderij (artikel 13, 19, 26 en 28 jo. Regeling keuring en handelsverkeer konijne- en hazevlees 1993, artikel 31) (*in steekproef*)
26. Erkenning van een spermacentrum (artikel 18 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten, artikel 9.10)
27. Erkenning van een embryoteam of een embryoproduktieteam (artikel 18 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten artikel 10.9)
28. Erkenning van een lokaal voor opslag van embryo's (artikel 18 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten, artikel 10.10)
29. Erkenning van een spermacentrum van varkens (artikel 18 jo. Regeling handel levende dieren en levende produkten artikel 9.10 en 9.11)
30. Erkenning van een pluimveeinrichting (artikel 13 en 19 jo. Beschikking vervoer pluimvee en broedeieren, artikel 4)

Meststoffenwet

31. Ontheffingen van het verbod de productie van dierlijke meststoffen op een bedrijf uit te breiden indien de productie groter is of daarmee groter wordt dan 125 kilogram fosfaat per hectare per jaar van de tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond, aan centra voor kunstmatige inseminatie en instellingen voor wetenschappelijk of praktijkgericht onderzoek (artikel 16)

Natuurbeschermingswet

32. Vergunning om handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument of die een beschermd natuurmonument ontsieren (artikel 12, lid 1) (*in steekproef*)
33. Ontheffing van het verbod een beschermd monument te verontrei-

nigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen (artikel 16 lid 2 sub c)

34. Ontheffing van het verbod om:

- een plant, behorende tot een beschermde plantesoort, of een deel daarvan uit te steken, te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen of een zodanige plant of een deel daarvan uitgestoken, geplukt, ontworteld of afgesneden, danwel een produkt daarvan, onder zich te hebben, te koop te vragen, te kopen, te koop aan te bieden, ten verkoop voorhanden of voorradig te hebben, te verkopen, te ruilen, in ruil aan te bieden, af te leveren, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, tentoon te stellen of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
- een dier, behorende tot een beschermde diersoort, te vangen of te doden of zulks te pogen;
- een dier, behorende tot een beschermde diersoort, een dood lichaam, ei, foetus of larve daarvan, al dan niet geprepareerd, of een deel of produkt daarvan onder zich te hebben, te koop te vragen, te kopen, te koop aan te bieden, ten verkoop voorhanden of voorradig te hebben, te verkopen, te ruilen, in ruil aan te bieden, af te leveren, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, tentoon te stellen of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of een deel daarvan onder zich te hebben of te koop aan te bieden;
- een dier, behorende tot een beschermde diersoort, zonder noodzaak te verontrusten of zijn nest, hol of voortplantings- of rustplaats te verstoren danwel te beschadigen of te vernielen, alsmede een nest van een zodanig dier te bemachtigen, onder zich te hebben, te koop te vragen, te kopen, te koop aan te bieden, ten verkoop voorhanden te hebben, te verkopen, te ruilen, in ruil aan te bieden, af te leveren, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, tentoon te stellen of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
- om eieren van een dier behorende tot een beschermde diersoort, opzettelijk te vernielen of te rapen; (artikel 25, lid 1). (*in steekproef*)

Paardenwet 1939

35. Ontheffing van de verboden, in de artikel 5, 7, 8, 10 en 12 gesteld (Paardenwet 1939, artikel 13).

Plantenziektenwet

36. Vergunning tot het voorhanden hebben of in voorraad hebben van door de Minister van LNV aangewezen schadelijke organismen die een ernstig gevaar kunnen opleveren voor de teelt van planten (Besluit bestrijding schadelijke organismen 1991, artikel 18 lid 2) (*in steekproef*)

37. Vergunning tot het houden, in stand houden of vervoeren van levende muskusratten (Muskusrattenbesluit, artikel 3)

38. Ontheffing van het verbod om planten, plantaardige produkten of andere materialen in het verkeer te brengen of in te voeren uit derde landen, tenzij is voldaan aan het bepaalde in de artikelen 4 – 13 en 16. (Regeling invoer, uitvoer en verkeer planten, artikel 2, lid 2)

39. Ontheffing van het verbod op invoer van een schadelijk organisme in geïsoleerde toestand voor proefnemingen, wetenschappelijke doeleinden of voor selectiewerkzaamheden, indien naar het oordeel van de minister geen gevaar bestaat voor de verspreiding van dat schadelijke organisme (Regeling invoer, uitvoer en verkeer planten, artikel 14 lid 2) (*in steekproef*)

40. Toestemming voor het, voor een partij waarvan door Onze Minister is medegedeeld, dat een nader onderzoek naar de aanwezigheid van

schadelijke organismen in of op die partij zal plaatsvinden, gebruikte verpakkingsmateriaal te verplaatsen, te vervoeren, te bewerken, te behandelen dan wel te vernietigen of anderszins onschadelijk te maken als de daarbij gegeven aanwijzingen worden opgevolgd. (Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 2)

41. Toestemming de eigenaar of de houder van de partij, bedoeld in artikel 3 om te handelen in strijd met het verbod,

a. planten van de partij te oogsten of te rooien;
b. de partij geheel of gedeeltelijk dan wel het voor deze partij gebruikte verpakkingsmateriaal te verhandelen, te verplaatsen, te vervoeren, te bewerken, te behandelen, te vernietigen of anderszins onschadelijk te maken of

c. planten te gaan telen in de ruimte waar de partij zich bevindt (Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 4, lid 1)

42. Toestemming voor de eigenaar of houder van de ruimten, installaties, transportmiddelen, werktuigen, gereedschappen, materialen of andere voorwerpen om te handelen in strijd met het verbod:

a. voor zover het betreft ruimten, planten te gaan telen in de ruimte, of
b. de betreffende ruimten, installaties, transportmiddelen, werktuigen, gereedschappen, materialen of andere voorwerpen te gebruiken ten behoeve van een andere partij dan de partij, bedoeld in artikel 5.

(Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 6, lid 1)

43. Toestemming voor de eigenaar of houder van door Onze Minister aangewezen planten tot het verwijderen daarvan.

(Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 7)

44. Toestemming voor de eigenaar of houder van een terrein of ruimte aan wie door Onze Minister is medegedeeld, dat een nader onderzoek naar de aanwezigheid van schadelijke organismen op of in grond of andere cultuurmedia en resten daarvan op diens terrein of in diens ruimte zal plaatsvinden, de materialen waarin deze zijn verpakt of zijn verpakt geweest te reinigen, te ontsmetten of te vernietigen.

(Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 8)

45. Toestemming voor de eigenaar of houder van het terrein of de ruimte, bedoeld in artikel 9, om

a. grond of andere cultuurmedia en resten daarvan, bedoeld in artikel 9, te verhandelen, te verplaatsen, te vervoeren, te bewerken of te behandelen, te vernietigen of anderszins onschadelijk te maken, of

b. planten te gaan telen in de ruimte waar de besmette grond of cultuurmedia en resten daarvan zich bevinden. (Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 10 lid 2) (*niet actief*)

46. Toestemming voor de eigenaar of houder van de ruimten, installaties, transportmiddelen, werktuigen, gereedschappen, materialen of andere voorwerpen, bedoeld in artikel 11 om te handelen in strijd met het verbod,

a. voor zover het betreft ruimten, planten te gaan telen in de ruimte of,

b. de betreffende ruimten, installaties, transportmiddelen, werktuigen, gereedschappen, materialen of andere voorwerpen te gebruiken voor andere grond of andere cultuurmedia dan de grond of andere cultuurmedia, bedoeld in artikel 11 (Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 12, lid 2)

47. Toestemming voor anderen dan de ambtenaren, bedoeld in artikel 10 van de Plantenziektenwet om de kenmerken en zegels, bedoeld in het eerste lid, te verwijderen (Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 15, lid 2)

48. Plantenpaspoort (Regeling invoer, uitvoer en verkeer van planten artikel 6)

49. Ontheffing van verbodsbepalingen t.a.v. wratziekte op aardappelen (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. Besluit bestrijding wratziekte 1973, artikel 8)

50. Toestemming om in afwijking van het verbod bepaalde aardappels

te rooien of te vervoeren (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. Besluit bestrijding wratziekte 1973, artikel 4, lid 2)

51. Toestemming om in afwijking van verbod bepaalde planten te verwijderen (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. San Jose-schildluis-besluit 1977, artikel 3)

52. Toestemming om in afwijking van verbod bepaalde planten/vruchten te vervoeren (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. San Jose-schildluis-besluit 1977, artikel 5, lid 2)

53. Ontheffing van verbodsbepaling (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. San Jose-schildluisbesluit 1977, artikel 7)

54. Toestemming om aardappels binnen/vanuit een bepaald gebied te vervoeren (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. Besluit bestrijding ringrot 1981, artikel 2)

55. Toestemming om aardappels binnen/vanuit een bepaald gebied te vervoeren (Plantenziektenwet, artikel 3 jo. Besluit bestrijding ringrot 1981, artikel 6)

56. Ontheffing van het verbod, gesteld in artikel 4 van het besluit (Besluit bestrijding Coloradokever, artikel 5)

Besluit is ingetrokken op 12-01-1995. (*niet actief*)

Veewet

57. Toestemming om in afwijking van verbod dieren van de in artikel 10 lid 1 bedoelde kalvemesterij naar elders te vervoeren (artikel 12 jo. Regeling invoer vee 1992, artikel 12)

58. Toelating van een kalvermesterij (artikel 12 jo. Regeling invoer vee 1992, artikel 14)

59. Toelating van slachthuizen (artikel 12 jo. Regeling invoer vee 1992, artikel 26)

60. Vergunning om in afwijking van het verbod gesteld in artikel van de Regeling in- en doorvoer vee, veeproducten e.d. te handelen (artikel 12 jo. Grensbeweidingsregeling Duitsland, artikel 10)

61. Ontheffing van verbod, gesteld in artikel 2 Regeling in en doorvoer vee, veeproducten e.d. inzale circusdieren (artikel 12 jo. Regeling in-, uit- en doorvoer circusdieren 1971, artikel 1)

62. Ontheffing van het verbod op vervoer van runderen die niet zijn voorzien van vereiste merk (Veewet, artikel 38 jo. Regeling vervoer geïdentificeerde runderen 1991, artikel 3)

63. Vergunning voor een inrichting waar andere producten van dierlijke oorsprong dan die, genoemd in voorafgaande leden van het artikel, worden geproduceerd (Regeling keuring en handelsverkeer vleesproducten 1993, artikel 13, lid 4) (*in steekproef*)

64. Ontheffing van het verbod op de in- en doorvoer van vlees, alsmede beenderen, hoornen of hoeven (artikel 12 jo. Regeling in en doorvoer vlees 1979, artikel 8)

65. Erkenning van een vleesproductenfabriek (Regeling keuring en handelsverkeer vleesproducten 1993, artikel 13) (*in steekproef*)

66. Ontheffing van het verbod op de in- en doorvoer van embryo's (artikel 12 jo. Regeling in-, en doorvoer embryo's van runderen 1993, artikel 24)

67. Ontheffing van het verbod op de in- en doorvoer van sperma van runderen (artikel 12 jo. Regeling in- en doorvoer sperma van runderen 1992, artikel 23)

68. Erkenning van exportslachthuizen, uitsnijderijen, werkplaatsen en koel- en vrieshuizen (Regeling uitvoer vers vlees en vleesbereidingen 1985, artikel 9) (*in steekproef*)

69. Ontheffing van het verbod op in- en doorvoer van producten (artikel 12 jo. Regeling in- en doorvoer vleesproducten 1985, artikel 61)

70. Ontheffing van het verbod op in- en doorvoer van

niet-geharmoniseerde produkten (artikel 12 jo. Regeling in- en doorvoer niet-geharmoniseerde produkten 1993, artikel 20)

71. Ontheffing van het verbod op in- en doorvoer van levende dieren en produkten (Veewet, artikel 12 jo. Regeling in- en doorvoer van levende dieren en produkten 1993, artikel 34)

72. Ontheffing van het verbod op het vervoeren van een rund dat na 28-2-1991 geënt is (artikel 38 jo. Entingsregeling runderen monden klauwzeer 1987, artikel 9)

73. Vergunning waardoor vervoer van bepaalde dieren niet onder douanetoezicht wordt geplaatst, in noodgevallen en met het oog op het welzijn van de dieren (Regeling uitvoer vee 1974, artikel 3, lid 5)

74. Ontheffing van het verbod op in- en doorvoer van vee, waar de Regeling invoer vee 1992 en de Regeling doorvoer vee 1992 betrekking op hebben (artikel 12 jo. Regeling in- en doorvoer van vee, veeprodukten e.d., artikel 4)

75. Erkenning van herverpakkingscentra (Regeling keuring en handelsverkeer vleesprodukten 1993, artikel 12)

76. Erkenning in de zin van artikel 3, lid 7, van richtlijn 64/432/EEG, (Regeling uitvoer vee 1974, artikel 4)

77. Erkenning van een verzamelplaats voor varkens en andere dieren (Regeling uitvoer vee 1974, artikel 4a)

78. Ontheffing van het verbod op de in- en doorvoer van sperma van varkens (artikel 12 jo. Regeling in- en doorvoer sperma van varkens 1993, artikel 25)

Visserijwet 1963

79. Ontheffing van het verbod om zonder consent de kustvisserij uit te oefenen (artikel 6, lid 1) voor wetenschappelijke doeleinden (artikel 6, lid 9) (*niet actief*)

80. Ontheffing van het verbod om zonder akte de binnenvisserij uit te oefenen (artikel 10 lid 1) voor het vissen in een viskwekerij en voor wetenschappelijke doeleinden (artikel 10, lid 10) (*niet actief*)

81. Ontheffing van het verbod tot het bedwelmen, verwonden of doden van vis met door Onze Minister bij in de Staatscourant bekend te maken regeling aan te wijzen middelen (artikel 2c)

82. Ontheffing van het verbod

a. met een vissersvaartuig de visserij uit te oefenen op de vissoorten genoemd in de bijlagen 2, 3 en 4 in de bij die vissoorten genoemde wateren;

b. met andere vaartuigen dan vissersvaartuigen de visserij met trawlnetten, staande netten, Deense zegennetten of soortgelijke netten uit te oefenen op de vissoorten genoemd in de bijlagen 2, 3, en 4 in de bij die vissoorten genoemde wateren voor zover het gaat om vangsten voor wetenschappelijk onderzoek op grond van artikel 11 van verordening (EEG) nr.3094/86 (Regeling vangstbeperking, artikel 2, lid 6)

83. Ontheffing verleend aan een scheepswerf voor zover het betreft de uitoefening van de visserij, om met andere vaartuigen dan vissersvaartuigen de visserij met trawlnetten, staande netten, Deense zegennetten of soortgelijke netten uit te oefenen op de vissoorten genoemd in de bijlagen 2, 3, en 4 in de bij die vissoorten genoemde wateren (Regeling vangstbeperking, artikel 3 lid 5) (*niet actief*)

84. Vergunning om te vissen op het IJsselmeer (Reglement voor de binnenvisserij 1985, artikel 8)

85. Ontheffing van het verbod in een tijdvak als bedoeld in artikel 3 in het kalenderjaar 1994 met een vissersvaartuig uit te varen, de visserij uit te oefenen of vis aan te landen indien het voor zodanig vissersvaartuig overeenkomstig het bepaalde in artikel 3 voor een tijdvak geldende aantal zeedagen is bereikt (Zeedagenregeling 1994, artikelen 5, 6, 7 en 8) (*in steekproef*)

86. Vergunning tot het gebruikmaken van een elektrovisapparaat ((Reglement voor de binnenvisserij 1985, artikel 3, lid 1) (*in steekproef*)

87. Vergunning tot het handelen in strijd met de verboden, genoemd in de artikelen 3, 4, 5, 6, 7, eerste lid en 9 (Beschikking visserij visserijzone, zeegebied en kustwateren, artikel 11)

Vogelwet 1936

88. Vergunning t.b.v. de uitoefening van de jacht, tot het terugvangen, onder zich hebben, afleveren, vervoeren of binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van een of meer havikken of een of meer slechtvalken of tot het onder zich hebben van eieren en nesten van zodanige havikken of slechtvalken (artikel 11) (*in steekproef*)

89. Vergunning tot het vervoeren, afleveren, tentoonstellen of binnen het grondgebied van Nederland brengen van bij Amvb aangewezen cultuurvogels (artikel 12, lid 2) (*niet actief/nieuw*)

90. Vergunning tot het onder zich hebben, vervoeren, afleveren, ten vervoer aanbieden, tentoonstellen of binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dode beschermde vogels (artikel 15) (*in steekproef*)

91. Vergunning kan worden verleend tot het onder zich hebben van andere dan in het eerste lid bedoelde geprepareerde beschermde vogels (artikel 15bis, lid 2) 92. Vergunning (in het belang van de vogelstand, de opvoeding of de wetenschap) tot het verrichten van de bij artikel 5, 7, 8 en 9 verboden handelingen (artikel 21)

93. Ontheffing van het verbod tot het onder zich hebben, te koop vragen, kopen, te koop aanbieden, ten verkoop voorhanden of voorradig hebben, verkopen of afleveren, vervoeren, ten vervoer aanbieden, of binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van mistnetten (Vogelbesluit 1994, artikel 13) (*niet actief*)

Vogelziektenwet

94. Vergunning tot het inenten van vee en vogels met levende entstoffen (Besluit entstoffen, artikel 2, lid 1) (*niet actief*)

95. Vergunning tot het inenten met dode of geïnactiveerde entstoffen tegen mond- en klauwzeer (Besluit entstoffen, artikel 3, lid 1) (*niet actief*)

96. Ontheffing van het verbod voor het inenten van runderen tegen mond- en klauwzeer en voor het inenten van varkens tegen varkenspest andere dode of geïnactiveerde entstoffen te gebruiken dan die welke door de directeur daarvoor zijn toegelaten (Besluit entstoffen, artikel 7) (*niet actief*)

97. Ontheffing van het verbod op in- en doorvoer pluimveeproducten (artikel 2 en 3 jo. Regeling in- en doorvoer pluimveeproducten 1993, artikel 17) (*niet actief*)

Wet op de dierenbescherming

98. Vergunning om een inrichting te houden waar dieren van bepaalde soorten worden tentoongesteld of vertoond, afgericht dan wel ten verkoop voorradig worden gehouden (artikel 3) (*in steekproef*)

Wet op de uitoefening van de diergeneeskunde 1990

99. Toelating van personen of groepen van personen, die buiten Nederland de bevoegdheid tot uitoefening van de diergeneeskunde in haar volle omvang hebben verkregen, tot de uitoefening van de diergeneeskunde (artikel 3, lid 1)

Wet op de walvisvangst 1960

100. Vergunning tot het van een Nederlands schip uit walvissen vangen of doden dan wel tot het aan boord van zodanig schip walvissen verwerken (artikel 2)

Warenwet

101. Erkenning van een inrichting tot het behandelen, bewerken, bereiden, verwerken of bewaren van visserijprodukten (Warenwetregeling Visserijprodukten, artikel 6)

102. Erkenning van zuiveringscentrum tot het behandelen, bewerken of bewaren van levende tweekleppige weekdieren (Warenwetregeling Visserijprodukten, artikel 14)

103. Erkenning van een verzendingscentrum tot behandelen, bewerken of bewaren van levende tweekleppige weekdieren (Warenwetregeling Visserijprodukten, artikel 17)

Wet bedreigde uitheemse diersoorten

104. Ontheffing van het verbod levende dieren, behorende tot bij Amvb aangewezen soorten, onder zich te hebben, te koop aan te bieden, te verkopen of af te leveren (artikel 5, lid 1) (*in steekproef*)

Wet bodembescherming

105. Ontheffing van het verbod dierlijke meststoffen te gebruiken anders dan door een zo gelijkmatig mogelijke verspreiding bij de bemesting van een perceel (Besluit gebruik dierlijke meststoffen artikel 10a) (*in steekproef*)

106. Ontheffing voor een onderzoekinstelling van o.a. het verbod zuiveringsslib, compost e.d. te gebruiken op landbouwgrond e.d. indien de grond geheel of gedeeltelijk met sneeuw is bedekt (Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen, artikel 36)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Arbeidsomstandighedenwet

1. Ontheffing van het verbod om loodwit, loodsulfaat of produkten die een van deze verfstoffen als bestanddeel bevatten bij het schilderen van binnenwerk van gebouwen of vaartuigen te gebruiken (Veiligheidsbesluit loodwit, artikel 1a, lid 2) (*niet actief*)

2. Ontheffing van het verbod om zandsteen te bewerken of te verwerken (Zandsteenbesluit, artikel 4) (*in steekproef*)

3. Ontheffing van het verbod om te stralen met een stof, die aan kwarts of een andere vorm van vrij kristallijn-siliciumdioxide meer dan 1% bevat (Zandstraalbesluit, artikel 4)

4. Ontheffing van het verbod om asbest dan wel asbesthoudende stoffen te bewerken en/of te verwerken en/of in voorraad te houden (Asbestbesluit arbeidsomstandighedenwet, artikel 4c) (*in steekproef*)

5. Ontheffing van het verbod om de stoffen 2-naftylamine en de zouten daarvan, 4-aminodifenyl en de zouten daarvan, benzidine en de zouten daarvan 4-nitrodifenyl te vervaardigen of te gebruiken (Arbeidsomstandighedenwet, artikel 24, 26 lid 1, 27 en 41 jo. Besluit specifieke gezondheids-schadelijke stoffen, artikel 4) (*niet actief*)

Arbeidswet 1919

6. Vergunning voor een onderneming waarin een bedrijf wordt uitgeoefend waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of waarin zich bijzondere omstandigheden voordoen, om de in deze onderneming werkzame arbeiders arbeid buiten fabrieken of werkplaatsen, winkels, kantoren, apotheken, koffiehuisen, hotels en verplegings- of verzorgingsinrichtingen te laten verrichten

- langer dan tien uren per dag en vijf en vijftig uren per week
- op zondag- op zaterdag na 1 uur des namiddags
- waarbij de voorwaarden bij of krachtens amvb gesteld voor bepaalde groepen van arbeiders waarop artikel 16 lid 1 niet van toepassing is niet worden nageleefd

- langer dan een voor bepaalde soorten van arbeid of arbeid onder bepaalde omstandigheden bij amvb voorgeschreven kortere arbeidsduur dan tien uren per dag en vijf en vijftig uren per week

- waarbij de bij algemene maatregel van bestuur gegeven voorschriften ten aanzien van rusttijden van arbeiders niet worden nageleefd (artikel 19, lid 1)

7. Vergunning om een arbeider die meer dan 12 uren per week arbeid, niet zijnde landbouwarbeid, pleegt te verrichten buiten fabrieken of werkplaatsen, winkels, kantoren, apotheken, koffiehuisen, hotels en verplegings- of verzorgingsinrichtingen, in deze inrichtingen arbeid of landbouwarbeid te laten verrichten in afwijking van hetgeen ten aanzien van zijn arbeid is bepaald. (artikel 21, lid 2)

8. Vergunning om een arbeider, die meer dan 12 uur landbouwarbeid pleegt te verrichten, arbeid te laten verrichten anders dan t.a.v. zijn landbouwarbeid is bepaald. (artikel 21quater, lid 2)

9. Vergunning voor een onderneming waarin een bedrijf wordt uitgeoefend waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of indien zich bijzondere omstandigheden voordoen, om arbeiders in de fabrieken of werkplaatsen van die onderneming arbeid te laten verrichten op zondag. (artikel 22, lid 3)

10. Vergunning voor een onderneming waarin een bedrijf wordt uitgeoefend waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of indien zich bijzondere omstandigheden voordoen, om arbeiders in fabrieken of werkplaatsen op zaterdag na 1 uur des namiddags of tussen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags, dan wel langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid te laten verrichten. (artikel 28, lid 1) (*in steekproef*)

11. Vergunning om de arbeidstijd van een arbeider op een dag, waarop hij meer dan vijf en een half uur in fabrieken of werkplaatsen arbeid verricht, niet na ten hoogste vier en een half uur arbeid af te wisselen door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur, dan wel om een arbeider gedurende de rusttijden te laten verblijven op een besloten plaats, waar alsdan de bedrijfsarbeid wordt verricht. (artikel 31, lid 7)

12. Vergunning om een arbeider, die langer dan 12 uur per week arbeid pleegt te verrichten in een fabriek of werkplaats, buiten de fabriek of werkplaats arbeid te laten verrichten (artikel 32)

13. Vergunning om een arbeider, die langer dan twaalf uren per week arbeid pleegt te verrichten in een winkel, buiten die winkel arbeid te laten verrichten anders dan ten aanzien van zijn arbeid in die winkel is bepaald. (artikel 48, lid 2)

14. Vergunning om indien zich in een onderneming bijzondere omstandigheden voordoen of indien in een onderneming een opeenhoping van werk voorkomt, in een kantoor werkende arbeiders op zondag en/of op zaterdag na 1 uur des namiddags en/of meer dan tien uren per dag en vijfenvijftig uren per week arbeid te laten verrichten tot ten hoogste vijftien uren per week, mits niet langer dan tweehonderd twintig uren in vier achtereenvolgende weken. (artikel 52, lid 3)

15. Vergunning om arbeiders in kantoren op zondag en/of op zaterdag na 1 uur des namiddags en/of langer dan acht en een half uur per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten, mits niet langer dan tien uren per dag, noch langer dan vijfenvijftig uren per week en twee duizend vijf honderd uren in een kalenderjaar. (artikel 52, lid 12)

16. Vergunning om een arbeider, die langer dan twaalf uren per week arbeid pleegt te verrichten in een kantoor, buiten dat kantoor arbeid te laten verrichten anders dan ten aanzien van zijn arbeid in dat kantoor is bepaald. (artikel 53, lid 2)

17. Vergunning om een arbeider, die langer dan twaalf uren per week arbeid pleegt te verrichten in een apotheek, buiten die apotheek arbeid te laten verrichten anders dan ten aanzien van zijn arbeid in die apotheek is bepaald. (artikel 58, lid 2)

18. Vergunning om een arbeider, die langer dan twaalf uren per week arbeid pleegt te verrichten in een koffiehuis of een hotel, buiten dat koffiehuis of hotel arbeid te laten verrichten anders dan ten aanzien van zijn arbeid in dat koffiehuis of hotel is bepaald. (artikel 63, lid 2)

19. Vergunning om een arbeider, die langer dan twaalf uren per week arbeid pleegt te verrichten in een verplegings- of verzorgingsinrichting, buiten die verplegings- of verzorgingsinrichting arbeid te laten verrichten anders dan ten aanzien van zijn arbeid in die verplegings- of verzorgingsinrichting is bepaald.

(artikel 66, lid 2) (*niet actief*)

20. Vergunning om indien in een apotheek een opeenhoping van werk voorkomt of zich bijzondere omstandigheden voordoen, om een arbeider langer arbeid te laten verrichten dan acht en een half uur per dag en achtenveertig uren per week en/of de wekelijkse rusttijd korter vast te stellen dan zesendertig uren, dan wel de zondag daarin niet in zijn geheel te begrijpen en/of geen rust-tijd toe te kennen op de daartoe bestemde halve dag vóór of na 13 uur en/of de arbeid niet te onderbreken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste een half uur op dagen waarop de arbeider tussen 8 en 18 uur meer dan zes uren arbeid verricht, dan wel de arbeid van een assistent, wiens arbeid op een dag vóór 12 uur aanvangt en na 19 uur eindigt niet te onderbreken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste anderhalf uur (artikel 98bis jo. Werktijdenbesluit voor apotheken, artikel 13 lid 1) (*niet actief*)

21. Vergunning om in een koffiehuis of een hotel waarin een opeenhoping van werk voorkomt of waar zich bijzondere omstandigheden voordoen om een arbeider langer dan tien uren per dag en zesennegentig uren in twee opeenvolgende weken arbeid te laten verrichten en/of een dagelijkse onafgebroken rusttijd korter dan tien uren toe te staan en/of op elke dag waarop hij meer dan zes uren arbeid verricht deze arbeid na ten hoogste vijf en een half uur niet af te wisselen door een rusttijd van ten minste een half uur en/of geen wekelijkse rusttijd van ten minste zesendertig uren, waarin ten minste zeventien maal in een kalenderjaar de zondag geheel is begrepen, toe te staan tot een maximum van vijftien uren arbeid per week en/of een toonkunstenaar meer dan acht en een half uur per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten en/of hem geen dagelijkse rusttijd van ten minste elf uren toe te staan en/of zijn arbeid na ten hoogste drie uren niet door een onafgebroken rusttijd van ten minste een kwartier en zijn arbeid na ten hoogste vijf uren niet door een onafgebroken rusttijd van ten minste een uur af te wisselen en/of hem gedurende zeven dagen per week arbeid te laten verrichten.

Hierbij wordt in acht genomen, dat toonkunstenaars niet langer dan elf uur per dag en vijfenvijftig uren per week en de overige arbeiders niet langer dan twaalf uur per dag en zevenenzestig uren per week arbeid mogen verrichten. (artikel 98bis jo. Werktijden besluit voor koffiehuis- en hotelpersoneel, artikel 12, lid 1 en 2)

22. Vergunning voor een inrichting waarin een opeenhoping van werk voorkomt, hetzij met betrekking tot de inrichting, hetzij met betrekking tot

bepaalde arbeiders om een arbeider langer dan negen uren per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten en/of een dagdienst langer dan twaalf uren en een nachtdienst langer dan negen en een half uur te laten duren en/of een arbeider wiens taak bestaat in het verrichten van arbeid afwisselend in dag- en nachtdiensten meer dan veertien malen in tweeënveertig achtereenvolgende dagen arbeid in nachtdienst te laten verrichten en een arbeider wiens taak bestaat in het verrichten van arbeid uitsluitend in nachtdiensten meer dan veertien malen in achtentwintig achtereenvolgende dagen arbeid te laten verrichten in nachtdienst en/of arbeid in nachtdienst vaker dan zeven maal achtereen te laten verrichten en/of de arbeidstijd van een arbeider elke dag niet telkens na ten hoogste vijf en een half uur arbeid te onderbreken door een rusttijd van ten minste een half uur en of een arbeider dagelijks een rusttijd van korter dan tien uren toe te staan en/of een arbeider in zeven achtereenvolgende dagen een rusttijd van korter dan zesendertig uren dan wel in veertien achtereenvolgende dagen een rusttijd van korter dan zestig uren toe te staan en/of in de rusttijd van zesendertig uren minder dan zeventien malen in een kalenderjaar de zondag geheel te begrijpen en/of een arbeider wiens taak uitsluitend of in hoofdzaak bestaat in het verrichten van bewakingsarbeid langer arbeid te laten verrichten dan tien uren per dag, zestig uren per week en tweehonderd en twintig uren in vier achtereenvolgende weken. (artikel 98bis jo. Werktijdenbesluit voor verplegings- of verzorgingsinrichtingen en de jeugd-hulpverlening, artikel 17) *(in steekproef)*

23. Vergunning voor een winkel waarin een opeenhoping van werk voorkomt of waar zich bijzondere omstandigheden voordoen om een arbeider op zondag werk te laten verrichten en/of een arbeider een wekelijkse onafgebroken rusttijd toe te staan korter dan zesendertig uren dan wel deze rusttijd op zondag langer dan zes uren te onderbreken en/of arbeid te laten verrichten op de vrije halve dag in de loop van de week en/of langer dan negen uren per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten en/of tussen zeven uur des namiddags en zes uur des voormiddags arbeid te laten verrichten en/of een dagelijkse onafgebroken rusttijd korter dan elf uren toe te staan en/of een arbeider op een dag waarop hij meer dan zes uren arbeid verricht de arbeid niet na ten hoogste vijf en een half uur af te wisselen door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur en/of een arbeider gedurende de rusttijden te laten verblijven op de besloten plaats waar de bedrijfsarbeid wordt verricht. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor winkels 1932, artikel 10 lid 1)

24. Vergunning voor een kantoor waarin een opeenhoping van werk voorkomt of waar zich bijzondere omstandigheden voordoen om af te wijken van de bepalingen met betrekking tot de minimale dagelijkse rusttijden gedurende en na de normale arbeidsuren en van de bepalingen met betrekking tot de minimale wekelijkse rusttijd (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor kantoren 1937, artikel 12 lid 1) *(in steekproef)*

25. Vergunning voor een inrichting waarin een opeenhoping van werk voorkomt of waar zich bijzondere omstandigheden voordoen, hetzij met betrekking tot de inrichting, hetzij met betrekking tot bepaalde arbeiders, om een arbeider langer dan negen uren per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten en/of af te wijken van de bepalingen met betrekking tot het verrichten van arbeid in dag- en nachtdiensten en/of af te wijken van de bepalingen met betrekking tot de minimale dagelijkse rusttijden gedurende en na de normale arbeidsuren en van de bepalingen met betrekking tot de minimale wekelijkse rusttijd, waarbij in acht moet worden genomen dat een arbeider niet langer arbeid mag verrichten dan twaalf uren per dag en zesenzestig uren per week. (artikel 64 jo. Werktijdenbesluit voor geneeskundigen en verloskundigen, artikel 11, lid 1 en 2)

26. Vergunning voor een bedrijf waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of waarin zich

bijzondere omstandigheden voordoen om aan een arbeider in fabrieken of werkplaatsen, die op zondag meer dan vier uren arbeid, niet zijnde bewakingsdiensten, verricht, geen onafgebroken rusttijd van ten minste zesendertig uren binnen drie etmalen vóór het begin of na het einde van die arbeid toe te staan en/of een arbeider op zaterdag na één uur des namiddags dan wel tussen zes uur des namiddags en zeven uur des voormiddags dan wel langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid te laten verrichten.

Hierbij wordt in acht genomen dat een arbeider niet langer dan elf uren per dag, (behoudens dat een arbeider, die arbeid verricht in een continu werkende fabriek of werkplaats of in een continu werkend gedeelte van een fabriek of werkplaats, op de dag van ploegwisseling ten hoogste achttien uren arbeid mag verrichten); tweeënzestig uur per week en tweeduizend vijfhonderd uur per jaar arbeid mag verrichten. (artikel 28, lid 7)

27. Vergunning voor een bedrijf om een arbeider op zondag arbeid te laten verrichten en/of de af te wijken van de bepalingen met betrekking tot de maximale arbeidsduur van negen uur per dag en achtenveertig uren per week en/of af te wijken van de bepalingen met betrekking tot de minimale dagelijkse rusttijden gedurende en na de normale arbeidsuren en van de bepalingen met betrekking tot de minimale wekelijkse rusttijd, waarbij in acht moet worden genomen dat een arbeider niet langer arbeid mag verrichten dan elf uren per dag, tweeënzestig uren per week en tweeduizend vijfhonderd uren per jaar. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor winkels 1932 artikel 10, lid 8)

28. Vergunning voor een kantoor waarin een opeenhoping van werk voorkomt of waar zich bijzondere omstandigheden voordoen om indien de bedrijfsraad zulks wenselijk acht af te wijken van de bepalingen met betrekking tot de minimale dagelijkse rusttijden gedurende en na de normale arbeidsuren en van de bepalingen met betrekking tot de minimale wekelijkse rusttijd. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor kantoren 1937, artikel 12, lid 10)

29. Vergunning voor een apotheek waarin een opeenhoping van werk voorkomt of waar zich bijzondere omstandigheden voordoen, om indien zowel vakverenigingen van werkgevers als van arbeiders in het apothekersbedrijf van oordeel zijn dat zulks wenselijk is een arbeider langer arbeid te laten verrichten dan acht en een half uur per dag en achtenveertig uren per week en/of de wekelijkse rusttijd korter vast te stellen dan zesendertig uren, dan wel de zondag daarin niet in zijn geheel te begrijpen en/of geen rusttijd toe te kennen op de daartoe bestemde halve dag vóór of na 13 uur en/of de arbeid niet te onderbreken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste een half uur op dagen waarop de arbeider tussen 8 en 18 uur meer dan zes uren arbeid verricht, dan wel de arbeid van een assistent, wiens arbeid op een dag vóór 12 uur aanvangt en na 19 uur eindigt niet te onderbreken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste anderhalf uur. Hierbij moet in acht worden genomen dat een arbeider niet langer arbeid mag verrichten dan tien uren per dag en vijfenvijftig uren per week. (artikel 98bis jo. Werktijdenbesluit voor apotheken, artikel 13, lid 7)

30. Vergunning om indien het Bedrijfschap voor het hotel-, het restaurant-, het café- en het pension- en kamerverhuurbedrijf en aanverwante bedrijven van oordeel is, dat het gewenst is voor een koffiehuis of een hotel om een arbeider langer dan tien uren per dag en zesennegentig uren in twee opeenvolgende weken arbeid te laten verrichten en/of een dagelijkse onafgebroken rusttijd korter dan tien uren toe te staan en/of op elke dag waarop hij meer dan zes uren arbeid verricht deze arbeid na ten hoogste vijf en een half uur niet af te wisselen door een rusttijd van ten minste een half uur en/of geen wekelijkse rusttijd van ten minste zesendertig uren, waarin ten minste zeventien maal in een kalenderjaar de zondag geheel is begrepen, toe te staan tot een maximum van vijfenzeventig

uren arbeid per week en/of een toonkunstenaar meer dan acht en een half uur per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten en/of hem geen dagelijkse rusttijd van ten minste elf uren toe te staan en/of zijn arbeid na ten hoogste drie uren niet door een onafgebroken rusttijd van ten minste een kwartier en zijn arbeid na ten hoogste vijf uren niet door een onafgebroken rusttijd van ten minste een uur af te wisselen en/of hem gedurende zeven dagen per week arbeid te laten verrichten.

Hierbij wordt in acht genomen, dat toonkunstenaars niet langer dan elf uur per dag en vijftien uren per week en de overige arbeiders niet langer dan twaalf uur per dag en zeventien uren per week arbeid mogen verrichten. (artikel 98bis jo. Werktijdenbesluit voor koffiehuis- en hotelpersoneel artikel 12 lid 2 en 8)

31. Ontheffing van het verbod om een kind arbeid te laten verrichten ten aanzien van

a. een kind, voor wie op grond van artikel 3b van de Leerplicht-wet 1969 goedkeuring is verleend en inschrijving bij een instelling heeft plaatsgevonden, voor zover het betreft arbeid van lichte aard;

b. een kind van 16 jaar of ouder, ten aanzien van hetwelk een vrijstelling ingevolge artikel 5 of 15 van de Leerplichtwet 1969 geldt. (artikel 9a, lid 1) *(in steekproef)*

32. Ontheffing van het verbod om een kind arbeid te laten verrichten ten aanzien van niet-industriële arbeid van lichte aard door een kind van 15 jaar of ouder, bestaande uit de medewerking aan uitvoeringen van culturele, wetenschappelijke, opvoedkundige of artistieke aard, aan modeshows, bij opnamen voor film, radio, televisie en grammofoonplaat en bij uitzending van radio- en televisieprogramma's, voor zover deze arbeid niet wordt verricht gedurende de schooltijd en daarmee vergelijkbare niet-industriële arbeid van lichte aard (artikel 9a, lid 4)

33. Ontheffing van het verbod een jeugdig persoon arbeid te laten verrichten tussen 18 en 7 uur en/of op zondag en/of op zaterdag. (artikel 9h, lid 4, resp. artikel 9i, lid 3, resp. artikel 9j, lid 3, jo. Werk- en rusttijdenbesluit jeugdigen, artikel 6)

34. Ontheffing van het verbod om een jeugdig persoon langer dan 4,5 uur ononderbroken arbeid te laten verrichten (artikel 9l, lid 2)

35. Ontheffing in bijzondere gevallen, verleend door het bevoegde districtshoofd der Arbeidsinspectie, van de bepaling dat een jeugdig persoon geen arbeid mag verrichten in meer dan één onderneming behoudens in door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangewezen gevallen. (artikel 9n, lid 2)

36. Schriftelijke toestemming in bijzondere gevallen om de arbeidstijd van een jeugdig persoon te verlengen tot 8,5 uur per dag (artikel 9f, lid 2)

37. Vrijstelling verleend aan het hoofd of de bestuurder van een onderneming, waarin arbeid wordt verricht in een fabriek of werkplaats, een winkel, een apotheek, een koffiehuis, een hotel of een verplegings- of verzorgingsinrichting van de verplichting

– dat in de inrichting op een plaats die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders die in de inrichting werkzaam zijn een gedagtekende en door hem ondertekende arbeidslijst, welke voldoet aan de in of krachtens dit artikel gegeven voorschriften, zodanig wordt opgehangen dat daarvan gemakkelijk kennis kan worden genomen;

– dat in de inrichting een arbeidsregister aanwezig is, dat voldoet aan de in dit artikel gegeven voorschriften;

– dat de arbeidslijst omtrent alle in de onderneming of in de inrichting werkzame arbeiders het uur van begin en einde van de dagelijkse werktijd en de daartussen liggende rusttijden, alsmede de dag voor de wekelijkse rustdag of de tijdruimte, voor wekelijkse rusttijd bestemd, vermeldt;

– dat de arbeidslijst indien de in het voorgaande lid bedoelde regeling niet voor alle werkdagen of voor elke week hetzelfde is, de verschillende regelingen afzonderlijk vermeldt;

– dat indien de arbeidsregeling niet voor alle in de inrichting werkzame

personen gelijk is, de verschillende regelingen ieder op een afzonderlijk blad van de arbeidslijst moeten worden vermeld en dat tevens op elk blad duidelijk moet zijn aangegeven voor welke groep van personen die arbeidsregeling geldt;

– dat een arbeider in een inrichting, waar een hem betreffende arbeidslijst geldt, geen arbeid mag verrichten tussen het voor hem op de lijst vermelde uur van einde en dat van aanvang van de dagelijkse werktijd, en evenmin gedurende de rusttijden of op de rustdagen, voor hem op de lijst vermeld (artikel 68, lid 12)

38. Vrijstelling van de verplichtingen met betrekking tot het opmaken en bekendmaken van de arbeids- en rusttijden van arbeiders op een arbeidslijst of rooster en met betrekking tot het bijhouden van een arbeidsregister. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor bad- en zweminrichtingen, artikel 16, lid 1)

39. Vrijstelling van het verbod om een arbeider arbeid te laten verrichten tussen het voor hem op de arbeidslijst of rooster vermelde uur van einde en dat van aanvang van de dagelijkse arbeidstijd en gedurende de rusttijden of op de rustdagen, voor hem op de arbeidslijst of rooster vermeld. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor bad- en zweminrichtingen, artikel 20, lid 1)

40. Vrijstelling van de verplichtingen met betrekking tot het opmaken en bekendmaken van de arbeids- en rusttijden van arbeiders op een arbeidslijst of rooster en met betrekking tot het bijhouden van een arbeidsregister. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor bioscopen, artikel 11, lid 1)

41. Vrijstelling van het verbod om een arbeider arbeid te laten verrichten tussen het voor hem op de arbeidslijst of rooster vermelde uur van einde en dat van aanvang van de dagelijkse arbeidstijd en gedurende de rusttijden of op de rustdagen, voor hem op de arbeidslijst of rooster vermeld. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor bioscopen, artikel 15, lid 1)

42. Vrijstelling van de verplichtingen met betrekking tot het opmaken en bekendmaken van de arbeids- en rusttijden van arbeiders op een arbeidslijst of rooster en met betrekking tot het bijhouden van een arbeidsregister. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor pakhuizen, artikel 16, lid 1)

43. Vrijstelling van het verbod om een arbeider arbeid te laten verrichten tussen het voor hem op de arbeidslijst of rooster vermelde uur van einde en dat van aanvang van de dagelijkse arbeidstijd en gedurende de rusttijden of op de rustdagen, voor hem op de arbeidslijst of rooster vermeld. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor pakhuizen, artikel 23)

44. Vrijstelling van de verplichtingen met betrekking tot het opmaken en bekendmaken van de arbeids- en rusttijden van arbeiders op een arbeidslijst of rooster en met betrekking tot het bijhouden van een arbeidsregister. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit restgroepen artikel 16, lid 2)

45. Vrijstelling van het verbod om een arbeider arbeid te laten verrichten tussen het voor hem op de arbeidslijst of rooster vermelde uur van einde en dat van aanvang van de dagelijkse arbeidstijd en gedurende de rust-tijden of op de rustdagen, voor hem op de arbeidslijst of rooster vermeld. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit rest-groepen, artikel 21, lid 1)

46. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit restgroepen voor de arbeid van personen, die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met:

a. personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder van een onderneming, zijn belast met de feitelijke leiding van een bedrijf of afdeling daarvan en niet aan de normale bedrijfsarbeid plegen deel te nemen;

b. personen, wier jaarlijks in geld vastgesteld loon in de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, f 60 700 of meer bedraagt artikel 91 jo.

Werktijdenbesluit restgroepen, artikel 24 lid 1)

47. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor

pakhuisen voor de arbeid van personen, die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met:

a. personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een pakhuis of van een afdeling daarvan en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding van de daarin werkzame arbeiders zijn belast;

b. personen, wier jaarlijks in geld vastgesteld loon in de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, f 60 700 of meer bedraagt. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor pakhuisen, artikel 26, lid 1)

48. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor bioscopen voor de arbeid van personen, die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een bioscoop. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor bioscopen, artikel 18, lid 1)

49. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor bad- en zweminrichtingen voor de arbeid van personen die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding van de in de inrichting werkzame arbeiders zijn belast. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor bad- en zweminrichtingen, artikel 23, lid 1)

50. Vrijstelling van het bepaalde in de Arbeidswet 1919 inzake arbeids- en rusttijden en met betrekking tot een arbeidslijst voor de arbeid van personen, die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een fabriek of werkplaats of van een afdeling daarvan – met uitzondering van filialen van slagerijen – en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding daarvan zijn belast.

(artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1936, artikel 77, lid 1)

51. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor winkels 1932 voor de arbeid van personen die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een winkel of van een afdeling daarvan en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding van het daarin werkzame personeel zijn belast (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor winkels 1932, artikel 19, lid 1)

52. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor kantoren 1937 voor de arbeid van personen die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een kantoor of van een afdeling daarvan en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding daarvan zijn belast.

(artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor kantoren 1937, artikel 9 lid 1)

53. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor koffiehuis- en hotelpersoneel 1949 voor de arbeid van personen die op grond van de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een van een koffiehuis of van een hotel, of van een afdeling daarvan, en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding van het daarin werkzame personeel zijn belast. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor koffiehuis- en hotelpersoneel, artikel 22, lid 1)

54. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor geneeskundigen en verloskundigen voor de arbeid van personen, die naar de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die uitsluitend of in hoofdzaak wetenschappelijk onderzoek verrichten.

(artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor geneeskundigen en verloskundigen, artikel 2, lid 3)

55. Vrijstelling van de bepalingen van het Werktijdenbesluit voor verplegings- of verzorgingsinrichtingen en de jeugdhulpverlening voor de

arbeid van personen, die naar de aard van hun arbeid kunnen worden gelijkgesteld met personen, die uitsluitend of in hoofdzaak wetenschappelijk onderzoek verrichten of belast zijn met de leiding van de inrichting. (artikel 91 jo. Werktijdenbesluit voor verplegings- of verzorgingsinrichtingen en de jeugdhulpverlening, artikel 4, lid 3)

Buitengewoon besluit arbeidsverhoudingen 1945

56. Ontheffing van het verbod om de werktijd van de werknemer op minder dan 48 uur te stellen of gesteld te houden (artikel 8 lid 3) (*in steekproef*)

Kernenergiewet

57. Vergunning om splijtstoffen of ertsen te vervoeren, voorhanden te hebben, binnen of buiten Nederlands grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen. (artikel 15, onder a) (*in steekproef*)

58. Vergunning om radioactieve stoffen te bereiden, te vervoeren, voorhanden te hebben, toe te passen, binnen Nederlands grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen. (artikel 29 jo. Beschikking wijziging vergunningverlening Kernenergiewet, artikel 1) (*in steekproef*)

59. Vergunning voor het gebruik van ioniserende stralen uitzendende toestellen (artikel 34, lid 2, onder b jo. Besluit stralenbescherming Kernenergiewet, artikel 16 jo. Beschikking wijziging vergunningverlening Kernenergiewet, artikel 2)

Stuwadoorswet

60. Vergunning om personen die jonger dan 18 jaar zijn stuwadoorsarbeid te laten verrichten (artikel 4, lid 3) (*weinig actief*)

61. Vergunning voor een stuwadoorsonderneming waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of waarin zich bijzondere omstandigheden voordoen om havenarbeiders arbeid te laten verrichten langer dan acht en een half uur per etmaal en/of langer dan achtenveertig uren per week en/of op zaterdag na 1 uur des namiddags en/of de bepalingen met betrekking tot rusttijden niet in acht te nemen. (artikel 9 jo. Werktijdenbesluit Stuwadoorswet, artikel 8)

62. Vergunning voor een stuwadoorsonderneming, waarin continu-arbeid wordt verricht, om havenarbeiders, niet zijnde jeugdige personen, ten hoogste elf uren per etmaal en zestig uren per week arbeid te laten verrichten (artikel 9 jo. Werktijdenbesluit Stuwadoorswet, artikel 9)

63. vergunning voor een stuwadoorsonderneming waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of waarin zich bijzondere omstandigheden voordoen om havenarbeiders op zaterdag na 1 uur des namiddags arbeid te laten verrichten (artikel 9 jo. Werktijdenbesluit Stuwadoorswet artikel 10)

64. Vergunning voor een gezagvoerder van zeeschip of voor de hoofden of bestuurders ener onderneming om op zondag stuwadoorswerk te laten verrichten (artikel 10, lid 1) (*in steekproef*)

Wet inzake wekelijkse rustdag voor toonkunstenaars

65. Ontheffing van het verbod om op maandagen dans- en amusementsmuziek ten gehore te (doen) brengen. (artikel 4, lid 1) (*niet actief*)

Destructiewet

1. Vergunning voor verwerkingsbedrijven van hoog-risico-materiaal en laag-risico-materiaal (artikel 5, lid 1, sub a en b)
2. Registratie van een verwerkingsbedrijf dat laag-risico-materiaal gebruikt voor de bereiding van voeder voor gezelschapsdieren of farmaceutische of technische produkten (artikel 5, lid 2) *(niet actief)*
3. Bijzondere vergunning om ander materiaal dan destructiemateriaal ter verwerking in een verwerkingsbedrijf voor hoog-risico-materiaal te verzamelen of te doen verzamelen (artikel 6) *(niet actief)*
4. Ontheffing van het verbod, gesteld in artikel 4a lid 1 van de (nieuwe) Destructiewet (artikel 4a lid 2) *(niet actief)*
5. Toestemming om in afwijking van verbod op het terrein van een destructor inrichtingen in werking te hebben, welke doel geen verband houdt met de verwerking van destructiemateriaal tot nuttige produkten (Destructiebesluit, artikel 13 lid 1 sub b) *(niet actief)*
6. Toestemming tot het, in afwijking van verbod, houden of toelaten van huisdieren op het terrein van, dan wel in, een destructor (Destructiebesluit, artikel 14) *(niet actief)*
7. Toestemming tot het, in afwijking van verbod, anders gebruiken van een overlaadplaats dan overeenkomstig het-geen aangegeven wordt (Destructiebesluit, artikel 15, lid 3) *(niet actief)*

Drank- en horecawet

8. Ontheffing van verbod voor een ander bedrijf dan het slijtersbedrijf om voor gebruik elders dan ter plaatse aan particulieren zwak-alcoholische drank te verstrekken (artikel 37, lid 1) *(niet actief)*
9. Ontheffing van het verbod om een onderdeel van een inrichting gelijktijdig in gebruik te hebben voor het bedrijfsmatig verstrekken van alcoholhoudende dranken voor gebruik ter plaatse en voor gebruik elders dan ter plaatse (artikel 43, lid 1) *(in steekproef)*
10. Ontheffing van verbod om in een inrichting de kleinhandel in andere goederen dan drank uit te oefenen en het verbod tot het hebben van automaten in een inrichting, waaruit afnemers zelfstandig drank kunnen betrekken (artikel 44 lid 1)

Opiumwet

11. Opiumverlof (artikel 6) *(in steekproef)*
12. Vergunning voor de in- en uitvoer van Opiumwetmiddelen (artikel 5. jo. Besluit in-, uit- en doorvoer van Opiumwet-middelen, artikelen 2 en 3) *(in steekproef)*

Vleeskeuringswet

13. Schriftelijke vergunning tot slachten (artikel 11, lid 1 jo. artikel 34)
14. Toestemming om in afwijking van het verbod vlees in de vorm van gehele dieren, eventueel verdeeld in halve dieren in geval van varkens of in halve dieren of vierendelen in geval van runderen en eenhoevigen in te voeren, indien het niet mogelijk is de delen weer samen te brengen tot gehele dieren.
(artikel 27, 28 en 30a jo. Besluit regelen invoer vlees uit andere landen dan Lid-Staten van EG, artikel 7)
15. Toestemming om in afwijking van het verbod uit derde landen verzonden vlees op Nederlands grondgebied te brengen anders dan als doorvoer naar een derde land voorzover het betreft hetgeen bepaalt is in

de subleden a – I (artikel 27, 28 en 30a jo. Besluit regelen invoer vlees uit andere landen dan Lid-Staten van EG, artikel 8)

16. Vergunning gebruik apparatuur voor elektrische bedwelming slachtdieren (Vleeskeuringsbesluit, artikel 9, lid 4) (*in steekproef*)

17. Aanwijzing inrichting voor wetenschappelijk onderzoek slachtdieren en vlees (artikel 50, lid 1)

18. Aanwijzing inrichting waar slachtdieren ritueel mogen worden geslacht (Vleeskeuringsbesluit, artikel 12 lid 1 + 3)

19. Erkenning slachterijen, uitsnijderijen, koel- en vrieshuizen (artikel 30a jo. Besluit productie en handel vers vlees)

20. Registratie slachterijen en uitsnijderijen met geringe capaciteit (artikel 30a jo. Besluit productie en handel vers vlees)

21. Erkenning van inrichtingen als vrij-wildverwerkingsinrichtingen (artikel 1, 18, 19, 19a, 25 en 30a jo. Besluit productie en handel vlees van vrij wild, artikel 10, lid 1)

Warenwet

22. Erkenning van installatie ten einde de behandeling van waren met ioniserende stralen te mogen uitvoeren (Warenwetbesluit Doorstraalde waren, artikel 3, lid 2)

23. Erkenning van melkinrichtingen, centrale melkdepots en centra voor standaardisering voor zover betrokken bij intracommunautair handelsverkeer (Warenwetbesluit Warmtebehandelende melk, artikel 7)

24. Erkenning van een centraal melkdepot, centrum voor standaardisering, melkbehandelingsinrichting of melkverwerkingsinrichting (Warenwetregeling bereiding melk en zuivel, artikel 5) (*in steekproef*)

25. Vergunning tot het bereiden van consumptie-ijs (Consumptie-ijsbesluit (artikel 3, lid 7) (*in steekproef*)

26. Ontheffing van het verbod nieuwe voedingsmiddelen te verhandelen, met uitzondering van het voorhanden of in voorraad hebben van de waar, die voor wat betreft hun samenstelling en eigenschappen niet als veilig voor menselijke consumptie zijn beoordeeld in een procedure die daartoe is ingesteld krachtens het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (Warenwetregeling nieuwe voedingsmiddelen, artikel 3)

27. Ontheffing van het verbod bij de bereiding, bewaring, behandeling en het vervoer van brood en van deeg bestemd voor de bereiding van brood gebruik te maken van werktuigen, gereedschappen, vaatwerk, vormen, platen en vervoermiddelen, welke op plaatsen, waarmee zij met het deeg of het brood in aanraking komen of kunnen komen, ingesmeerd of bespoten zijn met produkten en/of stoffen, welke op grond van dit besluit in brood niet zijn toegelaten (artikel 14, 14a, 16 en 16a jo. Broodbesluit (Warenwet) 1985, artikel 8 sub a)

28. Toestemming tot het schenken van voorlichtings- of educatief materiaal inzake zuigelingenvoeding en de daarvoor benodigde apparatuur door fabrikanten of groothandelaren (Warenwetregeling Zuigelingenvoeding, artikel 14 lid 1)

Wet afbreking zwangerschap

29. Vergunning aan het bestuur van een ziekenhuis of kliniek tot het verrichten van behandelingen, gericht op het afbreken van zwangerschap door een geneeskundige (artikel 2) (*in steekproef*)

Wet inzake bloedtransfusie

30. Vergunning tot het invoeren van bloed en bloedprodukten (artikel 30, lid 1)

31. Erkenning van regionale stichtingen en het Centraal Laboratorium

tot het inzamelen van bloed en het bereiden van bloedprodukten (artikel 13, lid 1)

32. Ontheffing van het verbod op het uitvoeren van bloed en bloedprodukten (artikel 31, lid 2) (*in steekproef*)

Wet op de dierproeven

33. Vergunning tot het verrichten van dierproeven (artikel 2) (*in steekproef*)

Wet op de geneesmiddelenvoorziening

34. Vergunning tot het bereiden van geneesmiddelen en/of het afleveren daarvan (artikel 2, lid 1, sub d)

35. Vergunning tot het uitsluitend aan particuliere verbruikers anders dan op recept afleveren van farmaceutische specialités en farmaceutische preparaten die blijkens de standaardverpakking waarin zij zich bevinden kennelijk bestemd zijn om in die verpakking aan zodanige verbruikers te worden afgeleverd (artikel 2f, lid 1, sub f) (*in steekproef*)

36. Het verlenen van de bevoegdheid tot uitoefening van de artsnijbereidkunst als apotheker of apothekersassistent aan personen die buiten Nederland een soortgelijke bevoegdheid hebben verkregen (artikel 2a en 2c)

37. Goedkeuren apotheken in ziekenhuizen (artikel 13, lid 1, sub a)

38. Inschrijving van apothekers, apotheekhoudende geneeskundigen, voor zoveel hun dat is toegestaan krachtens de artikelen 6 en 10 en apothekersassistenten (gedurende de uitoefening hunner werkzaamheden in een apotheek, mits onder toezicht van een apotheker of van een apotheekhoudend geneeskundige), in het register der gevestigde apothekers, der apotheekhoudende geneeskundigen, der waarnemende apothekers, der tweede apothekers of der apothekersassistenten (artikel 14) (*in steekproef*)

39. Vergunning tot het afleveren van UA-geneesmiddelen (artikel 4, lid 1, sub c)

40. Toestemming voor de invoer van ongeregistreerde farmaceutische produkten (Besluit bereiding en aflevering farmaceutische produkten, artikel 54 lid 1, sub d)

41. Toestemming aan apothekers om in afwijking van verbod de artsnijbereidkunst uit te oefenen in dienst van een stichting tot exploitatie van een gezondheidscentrum (Besluit uitoefening artsnijbereidkunst, artikel 15, lid 2 sub f)

Wet op de lijkbezorging

42. Ontheffing van het verbod op balseming of enige andere conserverende bewerking van lijken (artikel 71) (*niet actief*)

43. Toestemming tot het plegen van sectie ingeval het belang van de volksgezondheid of ingeval de vaststelling van de oorzaak van een ongeval met een luchtvaartuig sectie vereist (artikel 74) (*niet actief*)

Wet op de medische hulpmiddelen

44. Erkenning van laboratorium tot het verrichten van onderzoek ter beoordeling of condoms voldoen aan gestelde eisen (Besluit rubbercondoms, artikel 9, lid 2) (*weinig actief*)

45. Aanwijzing van instanties, belast met het uitvoeren van conformiteitsprocedures (Besluit actieve implantaten, artikel 5, lid 2-5) (*in steekproef*)

Wet ziekenhuisvoorzieningen

46. Vergunning voor de bouw en exploitatie van ziekenhuisvoorzieningen (artikel 6)
47. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake niertransplantatie en aanschaf apparatuur (artikel 18, jo. Planningsbesluit niertransplantatie)
48. Vergunning tot verrichten van handelingen inzake radiotherapie en aanschaf apparatuur (artikel 18 jo. Planningsbesluit radiotherapie)
49. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake hartcatheterisatie en aanschaf apparatuur (artikel 18 jo. Planningsbesluit hartcatheterisatie)
50. Vergunning tot verrichten van handelingen inzake hartchirurgie en aanschaf van apparatuur (artikel 18 jo. Planningsbesluit hartchirurgie) (*in steekproef*)
51. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake IVF en aanschaf apparatuur (artikel 8 jo. Planningsbesluit IVF)
52. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake neonatale intensive care en aanschaf apparatuur (artikel 18 jo. Planningsbesluit neonatale intensive care)
53. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake neurochirurgie en aanschaf apparatuur (artikel 18, jo. Planingsbesluit neurochirurgie)
54. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake dialyse en aanschaf apparatuur (artikel 18 jo. Planningsbesluit dialyse)
55. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake hartritme stoornissen en aanschaf apparatuur (artikel 18, jo. Regeling hartritme stoornissen)
56. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake harttransplantatie en aanschaf apparatuur (artikel 18, jo. Regeling harttransplantatie)
57. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake levertransplantatie en aanschaf apparatuur (artikel 18, jo. Regeling levertransplantatie)
58. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake longtransplantatie en aanschaf apparatuur (artikel 18, jo. Regeling longtransplantatie)
59. Vergunning tot het verrichten van handelingen inzake klinisch genetisch onderzoek en erfelijkheidsadvisering en aanschaf apparatuur (artikel 18 jo. Regeling klinisch genetisch onderzoek en erfelijkheidsadvisering)

Wet uitoefening geneeskunst

60. Toelating buitenlandse diplomahouders artsen (wet jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG-931 619) (*in steekproef*)
61. Toelating buitenlandse diplomahouders apothekers (wet jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG-931 619)
62. Toelating buitenlandse diplomahouders verloskundigen (wet jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG-931 619)
63. Toelating buitenlandse diplomahouders apothekersassistenten (wet jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG-931 619)

Wet uitoefening tandheelkunst

64. Toelating buitenlandse diplomahouders tandartsen (wet jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG-931 619)

Wet op de paramedische beroepen

65. Toelating buitenlandse diplomahouders paramedici (artikel 8 jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG931 619)

Wet inzake de tandprotheticci

66. Inschrijving in het register van tandprotheticci (artikel 2)

Wet strandvonderij

67. Toestemming om sera en vaccins en opiumwetmiddelen, gevonden door een strandvonder, te verkopen (wet jo. Uitvoeringsbesluit wet strandvonderij, artikel 13, lid 3)

**OVERZICHT VAN 83 NIET- OF WEINIG¹ ACTIEVE VERGUNNING-
STELSELS (1994)**

JUS	Het zal intusschen den Koning vrijstaan, aan de notarissen, om zeer bijzondere redenen, te vergunnen, met deze hunne betrekking die van hoofd, secretaris, ontvanger of thesaurier van eenig plaatselijk bestuur uit te oefenen. (Wet op het notarisambt, artikel 8, lid 3)
JUS	Verlof aan anderen om inzage te nemen of afschriften te vorderen van akten ouder dan 70 jaren (Wet op het notarisambt, artikel 42, lid 2)
VROM	Goedkeuring (aan een andere Lid-Staat) om: <ul style="list-style-type: none"> a. radioactieve afvalstoffen die afkomstig zijn van een Staat buiten de Europese Gemeenschappen te brengen naar: <ul style="list-style-type: none"> 1e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van die andere Lid-Staat via Nederlands grondgebied, 2e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van een andere Staat buiten de Europese Gemeenschappen via Nederlands grondgebied, of om b. vanuit het grondgebied van die Lid-Staat radioactieve afvalstoffen te brengen naar: <ul style="list-style-type: none"> 1e een definitieve bestemming binnen Nederlands grondgebied; 2e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van een derde Lid-Staat via Nederlands grondgebied; 3e een definitieve bestemming binnen het grondgebied van een Staat buiten de Europese Gemeenschappen via Nederlands grondgebied (Kernenergiewet, artikel 67 jo. Besluit in-, uit- en doorvoer van radioactieve afvalstoffen, artikel 7 lid 1)
VROM	Ontheffing van het verbod een watervoorzieningswerk te wijzigen of uit te breiden, tot stand te brengen of te gebruiken in afwijking van een goedgekeurd plan voor de middellange termijn (Waterleidingwet, artikel 59, lid 1)
VROM	Ontheffing in het belang van de landsverdediging van verboden en verplichtingen ter voorkoming of beperking van luchtverontreiniging m.b.t. toestellen, brandstoffen en verontreinigende handelingen. (Wet inzake de luchtverontreiniging, artikel 86, lid 1)
VROM	Ontheffing van het verbod bromfietsen, die niet behoren tot het goedgekeurde type in te voeren of bedrijfsmatig te vervaardigen, ten verkoop in voorraad te hebben, ten verkoop aan te bieden, te verkopen, af te leveren, te vervoeren of te gebruiken (Wet inzake de luchtverontreiniging, Besluit typekeuring bromfietsen luchtverontreiniging, artikel 3 lid 2c)
VROM	Ontheffing van het verbod om als brandstof te gebruiken <ul style="list-style-type: none"> a. gasolie met een zwavelgehalte van meer dan 0,2% b. zware stookolie met een zwavelgehalte van meer dan 1% c. andere brandstoffen, vast, vloeibaar of gasvormig, met een zwavelgehalte van meer dan 1,2%. (Wet inzake de luchtverontreiniging, Besluit zwavelgehalte brandstoffen, artikel 3, lid 2)
VROM	Vergunning voor het gebruik van een luchtkusservoertuig (Wet geluidhinder, Besluit luchtkusservoertuigen, art. 3, lid 1)

¹ Onder weinig actief wordt verstaan:
 – na 1985 geen vergunning verleend;
 – in 1994 was slechts één vergunning van kracht

VROM	Vergunning voor het verrichten van handelingen m.b.t. afvalstoffen, die ontstaan in de uitoefening van beroep of bedrijf, waarvan men weet of redelijkerwijs had moeten weten dat daardoor nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of kunnen ontstaan. (artikel 10.3, lid 1)
VROM	Vergunning voor het inzamelen of anderszins in ontvangst nemen, bewaren, bewerken, verwerken, vernietigen of op of in de bodem brengen dan wel op andere wijze verwijderen, indien daardoor, naar men weet of redelijkerwijs had moeten weten, nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of kunnen ontstaan. (Wet milieubeheer, artikel 10.3, lid 2)
VROM	Ontheffing van de verplichting om bepaalde stoffen, preparaten of produkten ten behoeve van een doelmatige verwijdering van afvalstoffen te voorzien van een door de minister aangegeven aanduiding (artikel 10.6), van de verplichting voorzieningen te treffen om bepaalde terug- of ingenomen stoffen, preparaten of produkten op een aangewezen wijze te kunnen bewaren, te bewerken te verwerken of te vernietigen dan wel bepaalde stoffen, preparaten of produkten af te geven aan een aangewezen persoon (artikel 10.8), van de verplichting bepaalde afvalstoffen in ontvangst te nemen en vervolgens op een bepaalde wijze toe te passen (artikel 10.9), van het verbod gevaarlijke afvalstoffen buiten de inrichting te bewaren, te bewerken, te verwerken of te vernietigen (Wet milieubeheer, artikel 10.43) (Ontheffingen artikel 10.47 lid 3)
VROM	Vergunning voor het invoeren, al dan niet in mengsels, van chloorfluorkoolwaterstoffen en halonen, waarvoor ingevolge de EG-verordening betreffende bepaalde chloorfluorkoolwaterstoffen en halonen die de ozonlaag afbreken, in Nederland contingenten gelden (Wet milieugevaarlijke stoffen, artikel 31 jo. Regeling chloorfluorkoolwaterstoffen, artikel 2, lid 2)
VROM	Ontheffing in het belang van de landsverdediging van regels ter bescherming of in geval van verontreiniging van de bodem, krachtens hoofdstuk III en IV paragraaf 3 (Wet bodembescherming, artikel 90, lid 1, sub b)
VROM	Goedkeuring voor de overbrenging van explosieven, eindigend in een ander land dan Nederland (Wet explosieven voor civiel gebruik, artikel 10)
VROM	Toestemming voor het in de handel brengen van bouwprodukten als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de richtlijn bouwprodukten die niet vallen onder artikel 4, tweede lid, van die richtlijn (Woningwet, Regeling Bouwbesluit EG-merkteken en erkende kwaliteitsverklaringen, artikel 7, lid 1)
V&W	«Onze Minister is bevoegd om voor bijzondere omstandigheden, waarin de houder van de concessie niet voorziet in het vervoer van brieven die elk afzonderlijk ten hoogste 500 gram wegen, aan anderen dan de houder van de concessie van het verbod bedoeld in artikel 12, eerste lid, ontheffing te verlenen (...)» (Postwet, artikel 13, lid 1)
V&W	Vergunning voor het vervoer van stoffen als bedoeld in artikel 46a per spoor (Spoorwegwet, Algemeen Reglement Vervoer, artikel 47, lid 1)

V&W	Machtiging voor ontvanginrichtingen, bestemd voor de ontvangst van niet voor het publiek bestemde, door middel van satellieten uitgezonden, gegevens (Wet op de Telecommunicatievoorzieningen, Besluit radio-elektrische inrichtingen, artikel G.1.1, lid 1)
V&W	«Een machtiging van Onze Minister is vereist voor ontvang-inrichtingen die andere gegevens dan programma's, welke door middel van technische voorzieningen zijn beschermd, kunnen ontvangen en zodanig kunnen omzetten dat deze gegevens van de bescherming ontdaan beschikbaar komen.» (Wet op de Telecommunicatievoorzieningen, Besluit radio-elektrische inrichtingen artikel G.1.2)
V&W	Machtiging voor de aanleg en het gebruik van inrichtingen die hoogfrequente energie opwekken en/of gebruiken voor industriële, wetenschappelijke en medische doeleinden (Wet op de Telecommunicatievoorzieningen, artikel 30 jo. Besluit ontstoring en immuniteit elektrische en elektronische inrichtingen, artikel 16, lid 1)
V&W	Ontheffing (ten aanzien van een telecommunicatie-inrichting als bedoeld in artikel 17, 19 en 23) van het verbod in het eerste lid (indien de houder van de concessie niet bereid of niet in staat is binnen redelijke termijn en tegen redelijke voorwaarden het gebruik van een gelijkwaardige voorziening ter beschikking te stellen) (Wet op de Telecommunicatievoorzieningen, artikel 25, lid 2)
V&W	Ontheffing als bedoeld in artikel 1, lid 1 Besluit uitvoering artikel 63 Wet op de telecommunicatievoorzieningen («Het is verboden een ondergrondse elektrische geleiding aan te leggen of te gebruiken op minder dan vijftig cm afstand van kabels of kabelwerken behorende tot de telecommunicatie-infrastructuur tenzij met ontheffing van Onze Minister.»)
V&W	«Onze Minister kan, in overeenstemming met onze Ministers van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken, op een daartoe strekkend verzoek vrijstelling of ontheffing verlenen van het in het eerste lid omschreven verbod.» (Wet vervoer over zee, artikel 20, lid 4) (betreft het naleven van maatregelen en beslissingen van een andere staat omtrent prijsvorming, vervoerscondities etc. op het gebied van zeevervoer van en naar Nederlandse havens)
V&W	Ontheffing van het verbod te varen met een schip of samenstel dat bepaalde toegelaten afmetingen en diepgang overschrijdt (Scheepvaartverkeerswet, Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen, artikel 38, lid 5)
V&W	Toestemming als bedoeld in artikel 40 Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen (Scheepvaartverkeerswet) («Een bijzonder transport mag slechts varen met de toestemming van de bevoegde autoriteit.»)
V&W	Ontheffing van artikel 41 (Scheepvaartverkeerswet Scheepvaartreglement voor het Kanaal van Gent naar Terneuzen, artikel 41, lid 9) (betreft bijzondere voorschriften mbt. samenstellen)

V&W	Toestemming voor het lozen in zee van oliehoudende stoffen (Wet voorkoming verontreiniging door schepen, Besluit voorkoming olieverontreiniging door schepen, artikel 11, sub c)
V&W	Toestemming voor het lozen in zee van vloeistoffen van de categorieën A, B, C of D, bedoeld in artikel 3, eerste lid, of van vloeistoffen die ingevolge artikel 3, derde lid, als zodanig zijn ingedeeld, of van ballastwater, waswater van tanks of andere restanten of mengsels die deze vloeistoffen bevatten. (Wet voorkoming verontreiniging door schepen, Besluit voorkoming verontreiniging door met schepen in bulk vervoerde schadelijke vloeistoffen, art. 6 sub c)
V&W	Ontheffing van het in artikel 13 genoemde verbod (Wet voorkoming verontreiniging door schepen, artikel 34 lid 1) (betreft verbod om met bepaalde schepen een haven te verlaten indien deze niet voorzien zijn van een geldig certificaat)
V&W	Vergunning om van een vaartuig of voorwerp (als bedoeld in artikel 1, eerste lid) zaken te verwijderen (Wrakkenwet, art. 2, lid 2)
V&W	Vergunning voor het verblijf op of de toegang tot een vaartuig of ander voorwerp (als bedoeld in art. 1, eerste lid) (Wrakkenwet, artikel 4)
V&W	Ontheffing, voor hoofdstuk 2 vliegtuigen, van het bepaalde in artikel 3 (Regeling ter beperking van de exploitatie van niet-geluidgecertificeerde straalvliegtuigen, artikel 4, lid 1, sub c) (betreft verbod om op te stijgen van en te landen op aangewezen luchtvaart-terreinen met hoofdstuk 2 (subsonische) straalvliegtuigen die op of na 1 november 1990 in het luchtvaartuigregister zijn opgenomen van een lidstaat)
V&W	Ontheffing, voor hoofdstuk 2 straalvliegtuigen, van het bepaalde in artikel 3, eerste lid (Regeling ter beperking van de exploitatie van niet-geluidgecertificeerde straalvliegtuigen, art. 6, lid 2) (betreft verbod om op te stijgen van en te landen op aangewezen luchtvaart-terreinen voor bepaalde subsonische straalvliegtuigen)
V&W	Tijdelijke ontheffing van het bepaalde in de artikelen 2 en 3 (artikel 7, lid 1 Regeling) («Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, van een half uur na zonsondergang toteen half uur vóór zonsopgang in de rivieren stroomvakken, waarin de visscherij met drijfwant of vluwen wordt uitgeoefend, in de dreven of worpen met baggervaartuigen of -werktuigen te liggen.»)
V&W	Toestemming vluchten te ondernemen met luchtvaartuigen van, naar of over Nederlands grondgebied, die bestemd zijn voor of afkomstig zijn van het grondgebied van Libië (artikel 1, lid 1 Sanctiebesluit Libië)
V&W	Ontheffing van de in artikel 1 b en c, artikel 3, lid 1, artikel 4 en artikel 5 vervatte verboden (oa.: om vanaf Nederlands grondgebied met luchtvaartuig met bestemming Irak op te stijgen) (Sanctiewet 1977, Sanctiebesluit handels- en dienstenverkeer luchtvaart, scheepvaart en wegvervoer Irak 1990, artikel 6)

V&W	Ontheffing van het verbod voor de commerciële scheepvaart om zich binnen de territoriale wateren van de «Federale Republiek Joegoslavië» te begeven (Sanctiewet 1977, Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992, artikel 6a, lid 3)
V&W	Ontheffing van het verbod te bevorderen dat de commerciële scheepvaart zich binnen de territoriale wateren van de «Federale Republiek Joegoslavië» begeeft (Sanctiewet 1977, Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992, artikel 6a, lid 3)
EZ	Ontheffing van het verbod diensten te verlenen die ten doel of tot gevolg hebben de economie van Irak te begunstigen (Sanctiewet 1977, Sanctiebesluit dienstenverkeer Irak 1991, artikel 4)
EZ	Vergunning tot de ontginning van mijngroeven, waarin de grenzen van de ontginning worden vastgelegd en de voorschriften ten aanzien van de openbare veiligheid en gezondheid (Mijnwet 1810, artikelen 57 en 58)
EZ	Vergunning tot het in gebruik nemen van een ophaalinstallatie in een schacht (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 60, lid 1)
EZ	Vergunning tot het in gebruik nemen van een ophaalinstallatie voor personenvervoer in een tussenschacht (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 60, lid 2)
EZ	Vergunning tot het in gebruik nemen van seininrichtingen in schachten of tussenschachten (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 67)
EZ	Vergunning tot het vervoer van personen met een transport-inrichting of een transportmiddel voor het traject, waarop dit vervoer zal plaatshebben. (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 87)
EZ	Vergunning tot het vervoer met behulp van locomotieven en andere voertuigen met stroomafnemers voor een bepaald traject. (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 89)
EZ	Vergunning tot het aanleggen, inrichten of in gebruik nemen en in gebruik houden van een magazijn voor ontplofbare stoffen of ontstekers in de ondergrondse werken (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 170)
EZ	Vergunning tot het verwarmen met open vuur van gebouwen en opstallen die onmiddellijk aan de schachtmond grenzen. (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 182 lid 2)
EZ	Vergunning tot het verrichten van arbeid of verblijf in de ondergrondse werken op twee achtereenvolgende zondagen. (Mijnwet 1903, Mijnreglement 1964, artikel 283 lid 2)
EZ	Vergunning tot het in een groeve aanleggen, inrichten of in gebruik hebben van een bewaarplaats van ontplofbare stoffen (Mijnwet 1903, Groevenreglement 1947, artikel 20, lid 1)
EZ	Toestemming tot het verrichten van ontginningswerkzaamheden of andere uitgravingen onder gebouwen, land-, spoor- en waterwegen of binnen een afstand van 25 meter daarvan. (Mijnwet 1903, Groevenreglement 1947, artikel 15)

EZ	Goedkeuring van ontplofbare stoffen of ontstekingsmiddelen, die in de groeve worden gebracht, die men bij zich wil hebben of wil gebruiken (Mijnwet 1903, Groevenreglement 1947, artikel 21 lid 1)
EZ	Vergunning tot het opsporen van delfstoffen in het terrein omschreven in artikel I onder B (Wet opsporing delfstoffen 1924, artikel II)
EZ	Ontheffing van het verbod aardgas binnen of buiten Nederland te leveren of te doen leveren tegen een prijs die naar het oordeel van Onze Minister achterblijft bij de waarde daarvan, ingeval degene, die aardgas levert of doet leveren, daarvoor geen vergoeding ontvangt van degene, aan wie wordt geleverd. (Wet aardgasprijzen, artikel 3.1)
EZ	Verlenen van een licentie van een door Onze Minister nauwkeurig omschreven inhoud van een octrooi aan een door hem aangewezen persoon, indien het algemeen belang dit naar zijn oordeel vordert. (Rijksoctrooiwet, artikel 34)
EZ	Vergunning voor het overbrengen van explosieven naar bij een mijn behorende werken of inrichtingen die zijn aangegeven krachtens artikel 9, eerste lid, onder a, van de Mijnwet 1903. (Wet explosieven voor civiel gebruik, artikel 13)
EZ	Erkenning, voor zover het een erkenning van een mijnonderneming betreft, explosieven te mogen vervaardigen, op te slaan, te gebruiken, over te brengen of te verhandelen (Wet explosieven voor civiel gebruik, artikel 17 en 18).
LNV	Erkenning van een instelling inzake uit derde landen ingevoerde partijen diergeneesmiddelen die niet buiten Nederland worden gebracht ten einde de in het tweede lid van artikel 27 bedoelde werkzaamheden te verrichten (Diergeneesmiddelenwet, artikel 23, 39, 42 en 49 jo. Eisen- en controlebesluit vergunningen diergeneesmiddelen 1993, art. 27 lid 6 jo. Regeling vergunningen diergeneesmiddelen, artikel 15)
LNV	Erkenning van fabrikanten (Diergeneesmiddelenwet, artikel 23, 39, 42 en 49 jo. Eisen- en controlebesluit vergunningen diergeneesmiddelen 1993, art. 26 jo. Regeling vergunningen diergeneesmiddelen, artikel 14)
LNV	Toestemming voor de eigenaar of houder van het terrein of de ruimte, bedoeld in artikel 9, om <ul style="list-style-type: none"> a. grond of andere cultuurmedia en resten daarvan, bedoeld in artikel 9, te verhandelen, te verplaatsen, te vervoeren, te bewerken of te behandelen, te vernietigen of anderszins onschadelijk te maken, of b. planten te gaan telen in de ruimte waar de besmette grond of cultuurmedia en resten daarvan zich bevinden. (Plantenziektenwet, Besluit bestrijding schadelijke organismen, artikel 10 lid 2)
LNV	Ontheffing van het verbod, gesteld in artikel 4 van het besluit (Plantenziektenwet, Besluit bestrijding Coloradokever, artikel 5) Besluit is ingetrokken op 12-01-1995.
LNV	Ontheffing van het verbod om zonder consent de kustvisserij uit te oefenen (Visserijwet 1963, artikel 6, lid 1) voor wetenschappelijke doeleinden (artikel 6, lid 9)
LNV	Ontheffing van het verbod om zonder akte de binnenvisserij uit te oefenen (Visserijwet 1963, artikel 10 lid 1) voor het vissen in een viskwekerij en voor wetenschappelijke doeleinden (artikel 10, lid 10)

LNV	Ontheffing verleend aan een scheepswerf voor zover het betreft de uitoefening van de visserij, om met andere vaartuigen dan vissersvaartuigen de visserij met trawlnetten, staande netten, Deense zegennetten of soortgelijke netten uit te oefenen op de vissoorten genoemd in de bijlagen 2, 3, en 4 in de bij die vis-soorten genoemde wateren (Visserijwet 1963, Regeling vangst-beperking, artikel 3, lid 5)
LNV	Vergunning tot het vervoeren, afleveren, tentoonstellen of binnen het grondgebied van Nederland brengen van bij Amvb aangewezen cultuurvogels (Vogelwet 1936, artikel 12, lid 2)
LNV	Ontheffing van het verbod tot het onder zich hebben, te koop vragen, kopen, te koop aanbieden, ten verkoop voorhanden of voorradig hebben, verkopen of afleveren, vervoeren, ten vervoer aanbieden, of binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van mistnetten (Vogelwet 1936, Vogelbesluit 1994 art. 13)
LNV	Vergunning tot het inenten van vee en vogels met levende entstoffen (Vogelziektenwet, Besluit entstoffen, artikel 2 lid 1)
LNV	Vergunning tot het inenten met dode of geïnactiveerde entstoffen tegen mond- en klauwzeer (Vogelziektenwet, Besluit entstoffen, artikel 3, lid 1)
LNV	Ontheffing van het verbod voor het inenten van runderen tegen mond- en klauwzeer en voor het inenten van varkens tegen varkenspest andere dode of geïnactiveerde entstoffen te gebruiken dan die welke door de directeur daarvoor zijn toegelaten. (Vogelziektenwet, Besluit entstoffen, artikel 7)
LNV	Ontheffing van het verbod op in- en doorvoer pluimvee-producten (Vogelziektenwet, artikel 2 en 3 jo. Regeling in- en doorvoer pluimvee-producten 1993, artikel 17)
SZW	Ontheffing van het verbod om loodwit, loodsulfaat of producten die een van deze verfstoffen als bestanddeel bevatten bij het schilderen van binnenwerk van gebouwen of vaartuigen te gebruiken (Arbeidsomstandighedenwet, Veiligheidsbesluit loodwit, artikel 1a lid 2)
SZW	Ontheffing van het verbod om de stoffen 2-naftylamine en de zouten daarvan, 4-aminodifenyl en de zouten daarvan, benzidine en de zouten daarvan 4-nitrodifenyl te vervaardigen of te gebruiken (Arbeidsomstandighedenwet, artikel 24, 26 lid 1, 27 en 41 jo. Besluit specifieke gezondheidsschadelijke stoffen, artikel 4)
SZW	Vergunning om een arbeider, die langer dan twaalf uren per week arbeid pleegt te verrichten in een verplegings- of verzorgings-inrichting, buiten die verplegings- of verzorgingsinrichting arbeid te laten verrichten anders dan ten aanzien van zijn arbeid in die verplegings- of verzorgingsinrichting is bepaald. (Arbeidswet 1919, artikel 66, lid 2)

SZW	Vergunning om indien in een apotheek een opeenhoping van werk voorkomt of zich bijzondere omstandigheden voordoen, om een arbeider langer arbeid te laten verrichten dan acht en een half uur per dag en achtenveertig uren per week en/of de wekelijkse rusttijd korter vast te stellen dan zesendertig uren, dan wel de zondag daarin niet in zijn geheel te begrijpen en/of geen rust-tijd toe te kennen op de daartoe bestemde halve dag vóór of na 13 uur en/of de arbeid niet te onderbreken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste een half uur op dagen waarop de arbeider tussen 8 en 18 uur meer dan zes uren arbeid verricht, dan wel de arbeid van een assistent, wiens arbeid op een dag vóór 12 uur aanvangt en na 19 uur eindigt niet te onderbreken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste anderhalf uur... (Arbeidswet 1919, artikel 98bis jo. Werktijdenbesluit voor apotheken, artikel 13 lid 1)
SZW	Vergunning om personen die jonger dan 18 jaar zijn stuwadoors-arbeid te laten verrichten (Stuwadoorswet, artikel 4, lid 3)
SZW	Ontheffing van het verbod om op maandagen dans- en amusements-muziek ten gehore te (doen) brengen. (Wet inzake wekelijkse rustdag voor toonkunstenaars, artikel 4, lid 1)
VWS	Registratie van een verwerkingsbedrijf dat laag-risico-materiaal gebruikt voor de bereiding van voeder voor gezelschapsdieren of farmaceutische of technische producten (Deconstructiewet, artikel 5, lid 2)
VWS	Bijzondere vergunning om ander materiaal dan destructiemateriaal ter verwerking in een verwerkingsbedrijf voor hoog-risico-materiaal te verzamelen of te doen verzamelen (Deconstructiewet, artikel 6)
VWS	Ontheffing van het verbod, gesteld in artikel 4a lid 1 van de (nieuwe) Deconstructiewet (Deconstructiewet, artikel 4a lid 2)
VWS	Toestemming om in afwijking van verbod op het terrein van een destructor inrichtingen in werking te hebben, welke doel geen verband houdt met de verwerking van destructiemateriaal tot nuttige producten (Deconstructiewet, Deconstructiebesluit, artikel 13 lid 1 sub b)
VWS	Toestemming tot het, in afwijking van verbod, houden of toelaten van huisdieren op het terrein van, dan wel in, een destructor (Deconstructiewet, Deconstructiebesluit, artikel 14)
VWS	Toestemming tot het, in afwijking van verbod, anders gebruiken van een overlaadplaats dan overeenkomstig hetgeen aangegeven wordt (Deconstructiewet, Deconstructiebesluit, artikel 15, lid 3)
VWS	Ontheffing van verbod voor een ander bedrijf dan het slijters-bedrijf om voor gebruik elders dan ter plaatse aan particulieren zwak-alcoholische drank te verstrekken (Drank- en horecawet, artikel 37, lid 1)
VWS	Ontheffing van het verbod op balseming of enige andere conser-verende bewerking van lijken (Wet op de lijk-bezorging, art. 71)
VWS	Toestemming tot het plegen van sectie ingeval het belang van de volksgezondheid of ingeval de vaststelling van de oorzaak van een ongeval met een luchtvaartuig sectie vereist (Wet op de lijk-bezorging, artikel 74)
VWS	Erkenning van laboratorium tot het verrichten van onderzoek ter beoordeling of condoms voldoen aan gestelde eisen (Wet op de medische hulpmiddelen, Besluit rubber-condoms, artikel 9, lid 2)

**26 VERGUNNINGSTELSELS WAARBIJ GEDOOGSITUATIES
VOORKWAMEN (1994)**

JUS	Vergunning tot het houden van een loterij met een prijs groter dan f 10 000 (Wet op de kansspelen, artikel 3)
JUS	Vergunning voor het tot stand brengen, wijzigen, steunen of deel uitmaken van een particuliere beveiligingsorganisatie (Wet op de weerkorpsen en particuliere beveiligingsorganisaties, artikel 5)
OCW	Vergunning een beschermd monument: a. af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen; b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht (Monumentenwet 1988, artikel 13 en artikel 11)
V&W	Vergunning voor vervoer met luchtvaartuigen in, naar of uit Nederland, of met Nederland als tussenstation (Luchtvaartwet, artikel 16, lid 1)
V&W	Toestemming om luchtvaartvertoningen of luchtvaartwedstrijden te houden (Luchtvaartwet, artikel 17, lid 1)
V&W	Toestemming tot het uitvoeren van vluchten in ongeregeld vervoer (Luchtvaartwet, Besluit ongeregeld luchtvervoer, artikel 3)
V&W	Machtiging om, anders dan krachtens de concessie, een draad-omroepinrichting aan te leggen, in stand te houden, te exploiteren of te doen exploiteren (Wet op de telecommunicatie-voorzieningen, artikel 21, lid 1).
V&W	Inschrijving eigen vervoer (Wet vervoer binnenvaart, artikel 41 lid 1)
V&W	Vergunning tot het verrichten van diverse werkzaamheden in het winterbed van een rivier of stroom (Rivierenwet, artikel 5, paragraaf 1)
V&W	Ontheffing van een verbod, onderscheidenlijk van één of meer der regelen, gesteld krachtens artikel 3, eerste lid, of artikel 4, eerste of tweede lid (Wet gevaarlijke stoffen, artikel 8) (betreft diverse bepalingen over het vervoer van gevaarlijke stoffen)
V&W	Vergunning tot het zich ontdoen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerken als vermeld in de lijst van vuurwerken, op een daarin door Onze Minister aangegeven plaats. (Wet gevaarlijke stoffen, Reglement gevaarlijke stoffen, artikel 47, lid 1)
V&W	Vergunning om van de rijkswegen gebruik te maken o.a. om enig werk uit te voeren en te behouden, waardoor in de toestand van weg of werken verandering wordt gebracht (Rijkswegenreglement, artikel 5 lid 1)
V&W	Ontheffing van het bepaalde in de artikelen 84, eerste, derde en zevende lid, 85, 86, eerste lid, 87, eerste tot en met zevende lid, 88 en 89. (Reglement dienst hoofd- en lokaalspoorwegen, artikel 91, lid 1) (betreft diverse verboden mbt. diensttijden, weekend-arbeid door jeugdige personeelsleden etc.)
EZ	Vergunning tot het ontginnen van ondergrondse steengroeven of tot het in gebruik nemen voor andere doeleinden dan de ontginning. (Mijnwet 1913, Groevenreglement 1947, artikel 1, lid 1)

EZ	Vergunning elektrisch te lassen bij het verrichten van werkzaamheden onder water of onder druk bij of ten behoeve van mijnbouw-kundig werk. (Mijnreglement continentaal plat, artikel 120)
EZ	Vergunning tot het verlenen van krediet, dan wel zich als kredietgever voor te doen (Wet op het consumentenkrediet, artikel 9)
EZ	Ontheffing van een bij vestigingsbesluit gegeven verbod tot uitoefening van een daarbij aangewezen bedrijf. (Vestigingswet bedrijven 1954, artikel 15, lid 1, onder c)
LNV	Vergunning om grondontsmettingsmiddelen te mogen gebruiken, in voorraad te hebben en te verkopen (Bestrijdingsmiddelenwet, artikel 13 jo. Besluit regulering grondontsmettingsmiddelen, artikel 5)
LNV	Vergunning tot het bereiden, verpakken, etiketteren of afleveren van diergeneesmiddelen (Diergeneesmiddelenwet artikel 21, lid 1)
LNV	Vergunning om handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument of die een beschermd natuurmonument ontsieren (Natuurbeschermingswet, artikel 12, lid 1)
SZW	Ontheffing van het verbod om zandsteen te bewerken of te verwerken (Arbeidsomstandighedenwet, Zandsteenbesluit, artikel 4)
SZW	Vergunning voor een onderneming waarin een bedrijf wordt uitgeoefend waarin op bepaalde tijden van het jaar een opeenhoping van werk pleegt voor te komen of indien zich bijzondere omstandigheden voordoen, om arbeiders in fabrieken of werkplaatsen op zaterdag na 1 uur des namiddags of tussen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags, dan wel langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid te laten verrichten (Arbeidswet 1919, artikel 28, lid 1)
SZW	Vergunning voor een inrichting waarin een opeenhoping van werk voorkomt, hetzij met betrekking tot de inrichting, hetzij met betrekking tot bepaalde arbeiders om een arbeider langer dan negen uren per dag en achtenveertig uren per week arbeid te laten verrichten en/of een dagdienst langer dan twaalf uren en een nachtdienst langer dan negen en een half uur te laten duren en/of een arbeider wiens taak bestaat in het verrichten van arbeid afwisselend in dag- en nachtdiensten meer dan veertien malen in tweënveertig achtereenvolgende dagen arbeid in nachtdienst te laten verrichten en een arbeider wiens taak bestaat in het verrichten van arbeid uitsluitend in nachtdiensten meer dan veertien malen in achtentwintig achtereenvolgende dagen arbeid te laten verrichten in nachtdienst en/of arbeid in nachtdienst vaker dan zeven maal achtereem te laten verrichten en/of (Arbeidswet 1919, artikel 98bis jo. Werktijdenbesluit voor verplegings- of verzorgingsinrichtingen en de jeugdhulpverlening, artikel 17)
SZW	Vergunning om splijtstoffen of ertsen te vervoeren, voorhanden te hebben, toe te passen of buiten Nederlands grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen (Kernenergiewet, artikel 15 onder a)
VWS	Opiumverlof (Opiumwet, artikel 6)
VWS	Vergunning voor de in- en uitvoer van Opiumwetmiddelen (Opiumwet, artikel 5 jo. Besluit in-, uit- en doorvoer van Opiumwetmiddelen, artikelen 2 en 3)

21 STELSELS MET ACHTERSTAND IN DE VERLENING (1994)

OCW	Vergunning een beschermd monument: a) af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen; b) te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht (Monumentenwet 1988, artikel 13 en artikel 11)
VROM	Vergunning voor het ingeperkt gebruik, waarbij handelingen worden verricht met genetisch gemodificeerde organismen, die behoren tot de groep I categorie B, groep II categorie A, groep II, categorie B of groep III. (Wet Milieugevaarlijke stoffen, artikel 24, lid 2, sub c wet jo. Besluit genetisch gemodificeerde organismen, artikel 17 lid 1)
V&W	Concessie voor de aanleg van een locaalspoorweg, een stadsspoorweg of een tramweg en de uitoefening van de dienst op die lokaal-spoorweg, die stadsspoorweg of die tramweg (Locaalspoor- en Tramwegwet, artikel 2 lid 1)
V&W	Het op een luchtvaartterrein bouwwerken hebben, graafwerk verrichten etc. anders dan in verband met dagelijkse exploitatie van het luchtvaartterrein is toegestaan, indien en voor zover door of vanwege Onze Minister ontheffing is verleend. (Luchtvaartwet, artikel 31, lid 2 sub b)
V&W	Machtiging lokale en commerciële radio-omroep (Wet op de telecommunicatie-voorzieningen, artikel 17, lid 1)
V&W	Machtiging om, anders dan krachtens de concessie, een draad-omroepinrichting aan te leggen, in stand te houden, te exploiteren of te doen exploiteren (Wet op de telecommunicatie-voorzieningen, artikel 21, lid 1).
V&W	Vergunning tot het verrichten van diverse werkzaamheden in het winterbed van een rivier of stroom (Rivierenwet, artikel 5, paragraaf 1)
V&W	Vergunning tot het in door Onze Minister te bepalen gevallen bezigen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerken vermeld in de lijst van vuurwerken. (Wet gevaarlijke stoffen, Reglement gevaarlijke stoffen, artikel 41, lid 1)
V&W	Vergunning tot het zich ontdoen van ontploffingsgevaarlijke stoffen, niet zijnde vuurwerken als vermeld in de lijst van vuurwerken, op een daarin door Onze Minister aangegeven plaats. (Wet gevaarlijke stoffen, Reglement gevaarlijke stoffen, artikel 47, lid 1)
EZ	Ontheffing van het verbod goederen uit te voeren naar en activiteiten gericht op de doorvoer van goederen door Servië en Montenegro (Sanctiewet 1977, Sanctiebesluit Servië en Montenegro 1992, artikel 3, lid 3)
EZ	Vergunning tot verrichten van onderzoeken in, op of boven het continentaal plat, welke kunnen leiden tot het aantonen van de aanwezigheid van delfstoffen, of delfstoffen te winnen (Mijnwet continentaal plat, artikel 2)
LNV	Vergunning tot het bereiden, verpakken, etiketteren of afleveren van diergeneesmiddelen (Diergeneesmiddelenwet artikel 21, lid 1)
LNV	Vergunning voor de in- en uitvoer van goederen, aangewezen in de bij dit besluit behorende bijlagen A en B (In- en uitvoerwet, In- en uitvoerbesluit bedreigde uitheemse dieren plantesoorten artikel 2 en 3)

LNV	Vergunning om handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument of die een beschermd natuurmonument ontsieren (Natuur-beschermingswet, artikel 12, lid 1)
LNV	Vergunning tot het gebruikmaken van een elektrovisapparaat (Visserijwet 1963, Reglement voor de binnenvisserij 1985, artikel 3, lid 1)
LNV	Ontheffing van het verbod levende dieren, behorende tot bij Amvb aangewezen soorten, onder zich te hebben, te koop aan te bieden, te verkopen of af te leveren (Wet bedreigde uitheemse diersoorten artikel 5, lid 1)
LNV	Ontheffing van het verbod dierlijke meststoffen te gebruiken anders dan door een zo gelijkmatig mogelijke verspreiding bij de bemesting van een perceel (Wet bodembescherming, Besluit gebruik dierlijke meststoffen, artikel 10a)
SZW	Vergunning om radioactieve stoffen te bereiden, te vervoeren, voorhanden te hebben, toe te passen, binnen Nederlands grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen. (Kernenergiewet, artikel 29 jo. Beschikking wijziging vergunningverlening Kernenergiewet, artikel 1)
VWS	Opiumverlof (Opiumwet, artikel 6)
VWS	Erkenning van een centraal melkdepot, centrum voor standaardise-ring, melkbehandelingsinrichting of melkverwerkingsinrichting (Warenwet, Warenwetregeling bereiding melk en zuivel, artikel 5)
VWS	Toelating buitenlandse diplomahouders artsen (Wet uitoefening geneeskunst jo. Circulaire toelating buitenlandse diplomahouders (PAO/BOG-931 619)

EFFICIËNTE BEDRIJFSVOERING

17 stelsels waarbij geen enkele waarborg voor efficiënte bedrijfsvoering aanwezig was (1994)

JUS	Vergunning aan een rechtspersoon tot het bemiddelen inzake opnemng van een buitenlands pleegkind (Wet opnemng buitenlandse pleegkinderen, artikel 16)
JUS	Erkenning om wapens of munitie te vervaardigen, te transformeren of in de uitoefening van een beroep of bedrijf te herstellen of te verhandelen (Wet wapens en munitie, artikel 9, lid 2)
FIN	Toestemming van de inspecteur of een door hem aangegeven ambtenaar om goederen, welke nog niet ter beschikking van de aangever zijn gesteld om hun bestemming te volgen, te mogen vernietigen (Wet inzake de douane, artikel 3 jo. Besluit inzake de douane, artikel 32a lid 1)
V&W	Concessie voor de aanleg van een locaalspoorweg, een stads-spoorweg of een tramweg en de uitoefening van de dienst op die locaalspoorweg, die stadsspoorweg of die tramweg (Locaalspooren Tramwegwet, artikel 2 lid 1)
V&W	Vergunning voor het verrichten van interlokaal openbaar vervoer (Wet personenvervoer, artikel 5 jo. Besluit, artikel 16, lid 1)
V&W	Vergunning tot ontgronding (Ontgrondingswet, artikel 3, lid 1)
V&W	Toestemming als bedoeld in artikel 9, lid 7 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990 (Scheepvaartverkeerswet) («Tenzij met toestemming van de Rijkshavenmeester Westerschelde is het een niet-gemeerd schip verboden te laden, te lossen of te bunkeren. Aan deze toestemming kunnen voorschriften worden verbonden.»)
V&W	Toestemming voor bijzonder transport (Scheepvaartverkeerswet, Scheepvaartreglement Westerschelde 1990, artikel 52, lid 1)
V&W	Vergunning als bedoeld in artikel 28 lid 1 Scheepvaartreglement Eemsmonding (Scheepvaartverkeerswet) (betreft het verkeer van buitengewoon grote schepen, van duwstellen en slepen die de scheepvaart buitengewoon kunnen hinderen etc.)
V&W	Vergunning voor het lozen van water in of onttrekken van water aan oppervlaktewateren (Wet op de waterhuishouding, artikel 24, lid 1)
V&W	Vergunning als bedoeld in artikel 9 Baggerreglement (Wet tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaats-werken 1891) («Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, te baggeren met andere werktuigen dan den hand- of hijschbeugel.»)
EZ	Vergunning tot het bouwen of in werking hebben van een of meer elektriciteitscentrales ten behoeve van de openbare elektriciteitsvoorziening. (Elektriciteitswet 1989, artikel 3.1)

EZ	Vrijstelling, of op daartoe strekkend verzoek, ontheffing van het verbod maatregelen of beslissingen van een andere Staat, welke betrekking hebben op mededingingsregelingen, economische machtsposities of mededinging beperkende gedragingen, na te leven. (Wet economische mededinging, artikel 39, lid 1)
LNV	Vergunning om een inrichting te houden waar dieren van bepaalde soorten worden tentoongesteld of vertoond, afgericht dan wel ten verkoop voorradig worden gehouden (Wet op de dierenbescherming, artikel 3)
LNV	Ontheffing van het verbod dierlijke meststoffen te gebruiken anders dan door een zo gelijkmatig mogelijke verspreiding bij de bemesting van een perceel (Wet bodembescherming, Besluit gebruik dierlijke meststoffen, artikel 10a)
VWS	Vergunning gebruik apparatuur voor elektrische bedwelmings slachtdieren (Vleeskeuringswet, Vleeskeuringsbesluit, artikel 9, lid 4)
VWS	Vergunning tot het uitsluitend aan particuliere verbruikers anders dan op recept afleveren van farmaceutische specialités en farmaceutische preparaten die blijkens de standaardverpakking waarin zij zich bevinden kennelijk bestemd zijn om in die verpakking aan zodanige verbruikers te worden afgeleverd (Wet op de geneesmiddelenvoorziening, artikel 2f, lid 1, sub f)

8 stelsels waarbij alle waarborgen voor efficiënte bedrijfsvoering aanwezig waren (1994)

V&W	Machtiging mobilifoons (Wet op de Telecommunicatievoorzieningen, artikel 17, lid 1)
V&W	Machtiging locale en commerciële radio-omroep (Wet op de Telecommunicatievoorzieningen, artikel 17, lid 1)
V&W	Vergunning voor het verrichten van besloten busvervoer (Wet personenvervoer, artikel 5 jo. Besluit, art. 50, lid 1)
V&W	Ontheffing van verboden mbt. goederenvervoer op zondag, dienstdag, rijtijd, rusttijd, pauzes, vrije zondag, nachtarbeid en werkmap (Rijtijdenwet, artikel 1 jo. Rijtijdenbesluit, artikel 26 en 30)
LNV	Vergunning om te jagen op wildsoorten: <ul style="list-style-type: none"> a. in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid b. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; d. ter bescherming van flora en fauna (Jachtwet, artikel 53)
LNV	Vergunning tot het gebruikmaken van een elektrovisapparaat (Visserijwet 1963, Reglement voor de binnenvisserij 1985, artikel 3, lid 1)
SZW	Vergunning voor een gezagvoerder van zeeschip of voor de hoofden of bestuurders ener onderneming om op zondag stuwadoorswerk te laten verrichten (Stuwadoorswet, artikel 10, lid 1)
VWS	Vergunning voor de in- en uitvoer van Opiumwetmiddelen (Opiumwet, artikel 5 jo. Besluit in-, uit- en doorvoer van Opiumwetmiddelen, artikelen 2 en 3)

HANDREIKING VOOR DE VERLENING EN HANDHAVING VAN VERGUNNINGEN

Het proces van verlening en handhaving van vergunningen kan, zo blijkt uit het onderzoek, op een aantal onderdelen worden verbeterd. Hieronder is aangegeven waar verbeteringen mogelijk zijn bij bestaande vergunningstelsels, ervan uitgaande dat geen aanleiding is gevonden ze af te schaffen. Bij de invoering van nieuwe vergunningstelsels kunnen deze maatregelen worden beschouwd als aandachtspunten bij het opzetten van een deugdelijke verlening en handhaving van vergunningen.

Voor het verlenen van vergunningen wordt het volgende aanbevolen:

- bevorder een doelgerichte inzet van vergunningen. Daarvoor is vereist dat het doel waarvoor zij worden ingezet duidelijk omschreven is, en dat periodieke evaluaties worden uitgevoerd van het functioneren van vergunningen, gelet op dat doel. Voor nieuw in te voeren vergunningen is het verder aan te bevelen de voor- en nadelen van dit instrument met het oog op het te bereiken beleidsdoel – af te zetten tegen de voor- en nadelen van andere beleidsinstrumenten, om op grond daarvan een verantwoorde keuze te kunnen maken voor een bepaald instrument of een combinatie van instrumenten;
- zorg ervoor dat duidelijk is op welke algemene gronden beslissingen over vergunningen worden genomen, bijvoorbeeld: welke criteria zijn er voor de verlening en welke onderwerpen kunnen of moeten in vergunningvoorschriften worden behandeld. Deze beslissingsgronden kunnen in wet- en regelgeving worden opgenomen, maar bijvoorbeeld ook in gepubliceerde beleidsregels;
- belast aanvragers en verleners niet onnodig. Ga na welke gegevens van aanvragers noodzakelijk zijn voor de beslissing een vergunning te verlenen of te weigeren;
- stel schriftelijke richtlijnen op voor de controle van de volledigheid en de juistheid van de aanvraaggegevens en pas deze in de praktijk toe, om zoveel mogelijk te verzekeren dat alleen die burgers, bedrijven en instellingen die aan de eisen voldoen een vergunning krijgen;
- ga na of de positieve gevolgen voor de kwaliteit van de besluitvorming bij niet wettelijk verplichte betrokkenheid van instanties bij de vergunningverlening wel opwegen tegen de tijd en moeite die het kost. Indien dit resulteert in voortzetting van deze betrokkenheid, dient de verlenende instantie duidelijke afspraken met de andere betrokken instanties te maken over de termijn waarbinnen zij hun inbreng leveren. Ook bij wettelijk verplichte betrokkenheid van andere instanties bij de vergunningverlening verdient het aanbeveling periodiek na te gaan of deze nog zinvol is;
- voorkom vertraging in de besluitvorming door produktienormen voor een efficiënte vergunningverlening op te stellen en in de praktijk te hanteren. Dit geldt met name voor vergunningstelsels op grond waarvan jaarlijks tenminste 25 vergunningen worden verleend;
- zet een vergunningenbestand op en onderhoud dit, opdat de verlenende en handhavende instanties kunnen weten wie de vergunninghouders zijn en welke gedragsvoorschriften op hen van toepassing zijn;
- verbeter het inzicht in het verleningsproces door prestatiegegevens over het vergunningstelsel te verzamelen. Beperk dit niet tot het aantal verleende vergunningen, maar registreer bijvoorbeeld ook het aantal aangevraagde vergunningen en het aantal uit vorige jaren nog van kracht zijnde vergunningen;
- voer leges in waarmee de kosten die de Rijksoverheid maakt voor de afhandeling van de vergunningaanvragen worden gedekt. Als er redenen zijn om minder dan kostendekkende leges in rekening te brengen dienen deze duidelijk gespecificeerd te worden;

- wanneer sprake is van een beperkt aantal beschikbare vergunningen en veel potentiële vergunninghouders kan overwogen worden in de selectie een zwaarder gewicht toe te kennen aan de beste prijs/kwaliteit verhouding. Zet de selectieregels op schrift.
- verbeter het inzicht in de uitvoeringskosten van vergunningverlening, om de invoering van kostendekkende leges mogelijk te maken en om te kunnen nagaan wanneer het streven naar kostendekkendheid moet leiden tot een verhoging of verlaging van de leges. Inzicht in de uitvoeringskosten is daarnaast nuttig om de kosten en verwachte effecten van het vergunningstelsel te kunnen afzetten tegen die van andere instrumenten.

Voor het handhaven van vergunningen wordt het volgende aanbevolen:

- vermeld voor nieuwe vergunningstelsels in wet- en regelgeving wie belast is met het toezicht op de naleving, opdat de vergunninghouders weten met wie zij in de praktijk te maken kunnen krijgen;
- vermijd onnodige belasting van vergunninghouders en -handhavers door na te gaan welke gegevens van vergunninghouders noodzakelijk zijn voor de handhaving van vergunningen, en met welke frequentie deze door hen moeten worden verstrekt;
- raadpleeg in de gevallen waarin overwogen wordt een vergunning in te trekken de eigen juridische afdeling, om te bevorderen dat over oplegging van deze sanctie in gelijke gevallen gelijkelijk wordt beslist;
- zoek voor situaties waarin min of meer structureel bepaalde overtredingen worden gedoogd een oplossing die wèl op wet- en regelgeving steunt. Een mogelijkheid is om in wet- en regelgeving een algemene of individuele ontheffing van de vergunningplicht op te nemen, zodat het betreffende handelen niet langer een overtreding hoeft te vormen.

Tot slot enkele aanbevelingen die zowel betrekking hebben op de verlening als op de handhaving van vergunningen:

- integreer aandacht voor de ambtelijke integriteit zoveel mogelijk in de dagelijkse werkzaamheden van ambtenaren die belast zijn met vergunningverlening en -handhaving;
- stel schriftelijke voorschriften op over functiescheiding en over functieroulatie, en houd hieraan in de praktijk ook de hand.